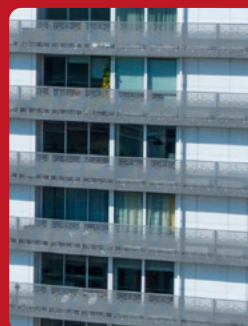

Meerjarenprogramma FVA 2025-2029

januari 2025

Esplanade (bron: Maarten Feenstra)

Leeswijzer

Voor u ligt het Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere (FVA) 2025-2029. Het FVA biedt de mogelijkheid om te investeren in sleutelprojecten die belangrijk zijn voor de inwoners van Almere en de verdere ontwikkeling van stad en regio. Deze projecten gaan verder dan de reguliere taken van de gemeente Almere en richten zich op het versterken van de economische, sociale en ruimtelijke kwaliteit van de stad.

In dit meerjarenprogramma schetsen we de ambities voor de periode 2025-2029. Dat doen we aan de hand van drie programmapijlers, met (bijbehorende) sleutelprojecten:

- De gezonde en sociale stad
- De lerende en ondernemende stad
- De groene en duurzame stad

De sleutelprojecten 'Energiesysteem van de toekomst' en 'Smart Mobility' worden in een apart hoofdstuk genoemd, omdat deze (in tegenstelling tot de sleutelprojecten onder de programmapijlers) een bredere scope hebben. In de laatste hoofdstukken gaan we dieper in op de opgaven 'Woningbouw en gebiedsontwikkeling', 'Bereikbaarheid' en 'Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer'.

De gemeente Almere en haar samenwerkende partners zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de sleutelprojecten. Waar mogelijk verwijzen we daar in de tekst expliciet naar. In alle andere gevallen gebruiken we persoonlijke voornaamwoorden om de leesbaarheid van de tekst te verbeteren.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	06	Rondje weerwater inclusief sport	64
Schaalsprongen.....	07	Kenniscampus Stadshart, Urban Innovation.....	64
Fonds Verstedelijking Almere (FVA).....	07	Groeiagenda (voorheen Almere LAB).....	64
Ambities en thema's	08	Spoor 3 - Sterke kennisinfrastructuur en krachtige triple helix	64
Perspectief en uitvoeringsagenda.....	08	Competitie Upcycle City 2.0	64
De bestaande stad.....	09	Stedelijke grondstofstromen	64
Meerjarenprogramma FVA 2025-2029	09	Bouwen door de buurt	66
De gezonde en sociale stad.....	12	Pampus Kennis- en werkagenda en zakelijk traject.....	68
Ontmoeten en verbinden.....	13	Verbreden A27	68
Gebiedsontwikkeling Centrum Almere.....	14	Financiën.....	70
Sociale samenhang	14	Toelichting beschikbare middelen.....	71
Sleutelprojecten.....	15	Toelichting uitgaven	73
Zorg & ontmoetingshub.....	15	Woningbouw en Gebiedsontwikkeling.....	76
Zorgtribe	16	Gebiedsontwikkeling Centrum Almere.....	78
Cultuurimpuls Almere	17	Gebiedsontwikkeling Oosterworld.....	79
Kustzone Poort.....	20	Gebiedsontwikkeling Pampus	80
Topsport	21	Bereikbaarheid.....	82
Huis van de Stad.....	23	Wegverbreding A6.....	83
Meerjarenraming	24	Wegverbreding A27.....	83
De lerende en ondernemende stad	26	IJmeerverbinding	84
Werken, leren en innoveren	27	HOV Almere Pampus 1 ^e fase	84
Voortbouwen op de ingeslagen weg	28	Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)	86
Sleutelprojecten.....	29	Natuur, recreatie en landschap	87
Campus Almere Centrum.....	29	Binnen- en buitendijkse verbindingen	88
Internationale Campus.....	30	De baai van Almere	88
Flevo Campus.....	31		
Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen PRICE	33		
ICT Tribe	34		
Economisch versterken Almere Centrum en Weerwater gebied	36		
Regio Deal Nieuw Land 2023-2028	37		
Meerjarenraming	39		
De groene en duurzame stad	42		
Robuust groen en waterrijk Almere	43		
Meerjarenperspectief Groen Blauw	44		
Sleutelprojecten.....	45		
Unieke Landschappen.....	45		
Stadsbos Almeerderhout.....	46		
Etalage.....	47		
Natuurinclusieve stad.....	48		
Natuurlijk verstedelijken Hart van de Stad	49		
Almeersepoort Nationaal Park Nieuw Land.....	51		
Excellente groene en gezonde leefomgeving.....	52		
Circulair ambachtscentrum.....	53		
Meerjarenraming	54		
Energiesysteem van de toekomst en Smart Mobility ..	56		
Energiesysteem van de toekomst.....	57		
Smart Mobility	58		
Meerjarenraming	60		
Afronden projecten MJP 2021-2025	62		
Sleutelprojecten.....	63		
Preventieve wijkaanpak.....	63		

Graffiti tijdens Urban Sports Games (bron: Richard Terborg)

01 Inleiding

Inleiding

Almere is al bijna 50 jaar in ontwikkeling en zoals bij elke stad geldt: een stad is nooit ‘af’. Dit geldt zeker voor Almere. Om te voldoen aan de landelijke vraag naar woningen, vroeg het Rijk in 2009 of Almere kon groeien met 60.000 woningen, tot ongeveer 350.000 inwoners. Dit betekent dat de stad er nog eens 100.000 tot 150.000 inwoners bij krijgt, vergelijkbaar met een stad als Haarlem of Nijmegen.

Maar de groei van de stad vraagt meer dan alleen het bouwen van huizen. De groei moet bijdragen aan een completere stad en een nog beter functionerende regio die internationaal kan concurreren. Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden. Om deze groei mogelijk te maken, hebben het Rijk, provincie Flevoland, en de gemeenten Amsterdam en Almere onderzocht wat nodig is voor deze schaa sprong. De resultaten staan in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) uit 2013. Dit vormt de basis voor het programma Almere 2.0.

Schaalsprongen

In RRAAM staan drie samenhangende schaa sprongen:

- **Bereikbaarheid:** zowel over de weg als per spoor. Voor de langere termijn is de IJmeerverbinding opgenomen.
- **Ecologische kwaliteit Markermeer - IJmeer:** Toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES). Het doel is om een hoogwaardige leefomgeving met aantrekkelijke natuur en recreatiegebieden te creëren.
- **Verstedelijking:** hierbij gaat het om de vraag hoe Almere kan groeien met 60.000 woningen (ten opzichte van 2010) en een groot aantal arbeidsplaatsen. In Almere liggen kansen om bij te dragen aan de landelijke behoefte aan woningen op de lange termijn.

In RRAAM staan ook de ambities en thema's voor de voorzieningen die nodig zijn voor een gezonde groei van de stad. Om deze voorzieningen te realiseren, hebben het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere samen het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) opgericht. Dit fonds maakt het mogelijk om gezamenlijk te investeren in projecten die een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Almere en de regio.

Fonds Verstedelijking Almere (FVA)

Het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) wordt gevoed door de gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk (zie ook hoofdstuk Financiën). Elke vier jaar wordt er een meerjarenprogramma opgesteld, waarin de inhoudelijke en financiële kaders voor de komende periode zijn vastgelegd. Deze meerjarenprogramma's overlappen elkaar steeds met één jaar.

Ambities en thema's

Om de opgaven uit RRAAM te realiseren, zijn negen bestuurlijke ambities voor Almere 2.0 opgesteld:

Leefomgeving
De stad ontwikkelt een grotere diversiteit in types leefmilieus en woningen, met een toenemende kwaliteit van de leefomgeving.

Voorzieningen
Het aanbod van voorzieningen wordt groter, diverser en hoogwaardiger en sluit beter aan bij de behoeften van (huidige en toekomstige) inwoners.

Maatschappelijke ruimte
Er wordt een omgeving gecreëerd waarbinnen initiatieven van bedrijven, burgers en instellingen steeds meer ruimte krijgen.

Economie
De economie wordt meer divers en daarmee vitaler, met een fijner vestigingsklimaat en een toenemende werkgelegenheid.

GroenBlauw
Het groenblauwe raamwerk groeit in kwantitatief opzicht mee met de stad en wordt gevarieerder en beter benut voor maatschappelijke functies.

Duurzaamheid
Energie- en watersystemen worden duurzamer.

Bereikbaarheid
Almere is via weg en OV voor bewoners en bedrijven steeds beter bereikbaar, zowel binnen de stad als met de regio.

Samenleving
De samenleving wordt meer divers, met een relatief sterke toename van ondervertegenwoordigde groepen (qua leefstijl, inkomen en leeftijd).

Vestigingsklimaat
Het milieu voor wonen, werken en recreëren kent een profiel, met kwaliteiten die bijdragen aan de diversiteit en dynamiek in de Noordvleugel.

Daarnaast staan er in de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 negen thema's waarbinnen deze ambitie vormgegeven zal worden. Het extra thema 'veerkrachtige samenleving' is toegevoegd omdat uit de actualisatie bleek dat er meer aandacht nodig is voor de bestaande stad.

Onderwijs

Cultuur

Sport

Economie

Duurzaamheid

GroenBlauw

Stedelijke bereikbaarheid

Concurrentiepositie stad

Veerkrachtige samenleving

Perspectief en uitvoeringsagenda

Documenten 'Perspectief voor de MRA Oostflank' en 'Perspectief Almere, Stad met toekomst'

Programma's waarvan de uitvoering decennia in beslag neemt, heeft soms een actualisatie nodig. Daarom is in 2019 opnieuw gekeken naar RRAAM. Als aanvulling hierop is het 'Perspectief Oostflank MRA' opgesteld, met een focus op Almere in het 'Perspectief Almere, Stad met toekomst' en de uitvoeringsagenda 'Almere, Stad met toekomst 2022-2024'.

De ambities en uitgangspunten van Almere 2.0 zijn nog steeds actueel, met meer ruimte voor woningbouw dan in 2013 werd verwacht. De stad ontwikkelt zich verder op basis van haar unieke kwaliteiten, zoals het groenblauwe karakter en de betaalbaarheid van woningen. Maar de snelle groei van de stad brengt ook kwetsbaarheden met zich mee. Om Almere in balans te laten groeien, zetten we de komende jaren in op het verbeteren van het voorzieningenaanbod, zoals onderwijs en cultuur, en op het versterken van het vestigingsklimaat. Tegelijkertijd werken we aan een veerkrachtige stad en aan het welzijn van de mensen die er wonen en werken. Dit doen we adaptief, zodat we kansen kunnen grijpen wanneer die zich voordoen.

De bestaande stad

Net als de andere grote steden heeft Almere te maken met uitdagingen zoals armoede, schulden en bestaansonzekerheid. Dit blijkt uit het onderzoek 'De sociale staat van Almere' (2024). Toch is Almere in veel opzichten uniek en continu in beweging.

Dit komt door de aanhoudende groei, de nog altijd jonge bevolking (ondanks de toenemende vergrijzing), de snelgroeiende etnisch-culturele diversiteit en de overgang van een gezinsstad naar een stad met meer alleenstaanden. De snelle groei en vele verhuizingen binnen de stad zorgen ervoor dat sociale bindingen relatief zwak zijn (De sociale staat van Almere, 2024).

Twee sporenbeleid

Voor een sociaal duurzame groei van Almere adviseren de onderzoekers om in te zetten op twee sporen:

Spoor 1

- Versterk de sociale veerkracht in de bestaande wijken
- Vergroot de maatschappelijke kansen van de Almeerders.

Spoor 2

- Richt je op toekomstbestendige stedelijke groei.
- Zorg dat in de te ontwikkelen wijken vanaf het begin de randvoorwaarden op orde zijn voor:
 - Talentontwikkeling
 - Sociale stabiliteit
 - Veerkracht

De gemeente Almere werkt, samen met haar partners in de stad, hard aan deze opgaven. Maar door de voortdurende groei is er ook behoefte aan extra middelen. Met het FVA willen we deze uitdagingen aanpakken, zowel voor de bestaande als de toekomstige stad.

Meerjarenprogramma FVA 2025-2029

Het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 is opgebouwd rond pijlers en sleutelprojecten, die een antwoord moeten bieden op de aanbevelingen uit het 'Perspectief, Almere stad met toekomst' en 'De sociale staat van Almere'.

De pijlers

De gezonde en sociale stad

De lerende en ondernemende stad

De groene en duurzame stad

De gezonde en sociale stad

Bij de pijler 'De gezonde en sociale stad' werken we samen met partners om Almeerders meer met elkaar te verbinden. Dit doen we door ontmoetingsplekken te creëren en in te zetten op voorzieningen waarin cultuur, recreatie en sport samenkomen. Zo verbeteren we het welzijn van inwoners, verkleinen we kansenongelijkheid en maken we de samenleving veerkrachtiger.

De lerende en ondernemende stad

Een gezonde groei van Almere hangt nauw samen met de economische ontwikkeling van de stad. De pijler 'De lerende en ondernemende stad' draait om samenwerking tussen overheden, onderwijs en bedrijven. Hiermee versterken we het economische profiel van Almere, creëren we meer banen en stimuleren we innovatie, met extra aandacht voor Tech & Transitie.

De groene en duurzame stad

Met de pijler 'De groene en duurzame stad' richten we ons op het behouden en versterken van de unieke groen-blauwe kwaliteiten van Almere. Dit maakt de stad niet alleen aantrekkelijk om in te wonen, maar ook tot een onderscheidende toeristische bestemming en een goede plek voor bedrijven om zich te vestigen. Voor een duurzame toekomst zetten we tot slot in op circulaire afvalverwerking, nieuwe energiesystemen en slimme, duurzame mobiliteit.

Energiesysteem van de toekomst en Smart Mobility

Energiesysteem van de toekomst

Klimaatverandering heeft over de hele wereld gevolgen, waarbij fossiele brandstoffen en grondstoffen binnen afzienbare tijd opraken. Daarom zijn er grote veranderingen nodig. Met sleutelproject 'Energiesysteem van de toekomst' werken we aan een toekomstbestendige energievoorziening voor de stad Almere.

Smart Mobility

Almere en Flevoland staan voor grote uitdagingen op het gebied van woningbouw, met bijkomende kwesties als de stikstofproblematiek, energietransitie en klimaatadaptatie. Ook neemt de druk op de bereikbaarheid toe. Digitalisering en een nieuwe kijk op mobiliteit zijn nodig om de verstedelijking in Almere in goede banen te leiden. Hierbij kunnen Smart Mobility-oplossingen een belangrijke rol spelen.

Verdere groei

De komende jaren onderzoeken we ook hoe we de groei van Almere op de lange termijn kunnen stimuleren. Rond 2025 zullen nieuwbouwgebieden zoals Almere Poort en deelgebied 1 van Oosterwold grotendeels zijn afgerond. Er worden nieuwe gebieden ontwikkeld, zoals Oosterwold deelgebied 2 (10.000 woningen), Almere Pampus (25.000-35.000 woningen) en de verdichting van het centrum (7.000-15.000 woningen).

Voor deze ontwikkelingen is meer nodig dan alleen het bouwrijp maken van de grond en het verkopen van woningen. Een goede bereikbaarheid en een goed functionerende stad zijn onmisbaar om deze complexe opgaven tot een succes te maken. Uit het MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area (Baai van Almere) blijkt dat het op tijd aanleggen van de IJmeerverbinding cruciaal is voor de verdere ontwikkeling van de stad. In het BO MIRT van 2024 zijn hier weer goede afspraken over gemaakt tussen Rijk en regio.

Fietspad bij het Weerwater (bron: Richard Terborg)

02

De gezonde en sociale stad

Almere Speelt (bron: Lisette van Velzen)

De gezonde en sociale stad

Veel mensen wonen met plezier in Almere. Maar door de snelle groei worden grootstedelijke problemen steeds duidelijker zichtbaar (Sociale staat van Almere, 2024). Het ‘Perspectief Almere, Stad met Toekomst’ benadrukt dat, om Almere op een gezonde manier te laten groeien, er meer aandacht moet zijn voor de bestaande stad.

Als New Town heeft Almere minder diepe wortels dan oudere steden, terwijl het wel met vergelijkbare stedelijke problemen kampt. In tegenstelling tot traditionele steden, die de tijd hebben gehad om een stabiele sociale structuur te ontwikkelen, verloopt dat proces in Almere anders. Hier groeit de sociale samenhang niet altijd mee met de fysieke ontwikkeling van de stad.

Ontmoeten en verbinden

Almere heeft een grote groep inwoners die extra steun nodig heeft, zowel van elkaar als van de gemeente en maatschappelijke organisaties. In de stad wonen relatief veel eenoudergezinnen, kwetsbare jongeren en mensen met weinig geld of schulden, die zich onzeker voelen over hun toekomst. Ook voor de groeiende groep ouderen spelen belangrijke vraagstukken rondom mobiliteit, wonen en zorg (De sociale staat van Almere, 2024). En dat terwijl het tekort aan zorgpersoneel de komende jaren verder op gaat lopen.

‘De sociale staat van Almere’ benoemt drie speerpunten om deze uitdagingen aan te pakken: zet stevig in op bestaanszekerheid, versterk de sociale en pedagogische basis en verbind het fysieke, sociale en economische domein met nadruk op ontmoeten en verbinden.

Het verbeteren van de sociaal-maatschappelijke omstandigheden is een randvoorwaarde voor de verdere groei van de stad. Zo blijft Almere een prettige leefomgeving voor zowel haar huidige als toekomstige inwoners.

De pijler ‘De gezonde en sociale stad’ gaat over ontmoeten, verbinden en zorg voor elkaar. Hiermee werken we ook aan de genoemde uitdagingen uit ‘De sociale staat van Almere’ (2024), met speciale aandacht voor mentale en fysieke gezondheid en het vergroten van veerkracht. Dit doen we onder andere door te investeren in het aanbod van cultuur, recreatie en sport.

Gebiedsontwikkeling Centrum Almere

Enjoying Almere Centrum 2024

Cultuur, recreatie en sport dragen sterk bij aan welzijn, welvaart en welbevinden. Ze zorgen ervoor dat mensen van alle leeftijden zich thuis voelen, gezond blijven, talenten ontwikkelen, creatief zijn en met anderen in contact komen. Ze ondersteunen de sociale positie van inwoners en daarmee de veerkracht van de samenleving. Daarnaast dragen ze structureel bij aan een hoogwaardig voorzieningenniveau. Dit versterkt het vestigingsklimaat voor de bewoners en bedrijven.

Het huidige aanbod van cultuur-, recreatie- en sportvoorzieningen past nog niet bij een stad van deze omvang. De ‘basis’ is nog niet op orde en het stedelijke niveau (de ‘plus’) ontbreekt helemaal. Voor een stad met deze groeiopgave is een grote kwaliteitsslag nodig. ‘De sociale staat van Almere’ (2024) maakt duidelijk dat het achterblijven van voldoende ontmoetingsplekken en cultureel aanbod heeft bijgedragen aan een zwak sociaal netwerk in Almere. Het is dan ook essentieel om hierin te investeren. Door de maatschappelijke en economische waarde te combineren, dragen cultuur, sport en recreatie bij aan het aanpakken van de grote opgaven van de stad.

Via het FVA is hier de afgelopen jaren al wel in geïnvesteerd. In het centrum zijn bijvoorbeeld het Stationsplein, de Stadshuispromenade en de Esplanade omgetoverd tot groene ontmoetingsplekken. Het Rondje Weerwater is nu een aantrekkelijke route om te wandelen en te fietsen, en de Skills Gardens worden druk bezocht voor sport en beweging. Bij het Almeerderstrand groeit het duinlandschap steeds meer richting het water, met ruimte voor allerlei activiteiten langs de kust. Daarnaast werken we aan plannen om het Almeerderhout verder te ontwikkelen met boskamers en andere voorzieningen.

Sociale samenhang

De aankomende jaren bouwen we hierop voort. We kiezen bewust voor projecten die de sociale omstandigheden van inwoners verbeteren. We versterken het sociale voorzieningenniveau in de wijken, waardoor we inwoners meer bestaanszekerheid kunnen bieden en hen proactief hulp en ondersteuning kunnen verlenen (De sociale staat van Almere, 2024).

Daarnaast investeren we in het culturele, sportieve en recreatieve aanbod die voor alle Almeerders bereikbaar, toegankelijk en dichtbij zijn. We creëren plekken in de stad waar we ontmoeting stimuleren, omdat dit niet vanzelf gaat. Dit versterkt de onderlinge samenhang tussen inwoners en creëert een gevoel van gemeenschap, wat ook bijdraagt aan een groter veiligheidsgevoel in de buurt. We investeren in activiteiten en programmering, waarbij we samen met

bewoners en gebruikers kijken wat nodig is. Vanuit hun behoeften werken we toe naar passende programmering en fysieke inrichting. Door samenwerkingen aan te gaan, maken we van deze plekken ontmoetingsplekken die deel uitmaken van een sociale infrastructuur. Zo wordt het een duurzame investering, gedragen door de gemeenschap. De kennis die we hierbij opdoen, kan ook andere gemeenten in onze jonge provincie ten goede komen.

Sleutelprojecten

Zorg & ontmoetingshub

Met de ‘Zorg & ontmoetingshubs’ dragen we bij aan het versterken van het voorzieningenniveau voor Almeerders. Dicht bij huis, in de eigen wijk. Het verbeteren van de sociale omstandigheden in Almere is belangrijk om de stad verder te laten groeien.

Dit is uitgewerkt in de Maatschappelijke Agenda. Het doel is om het welzijn van alle inwoners te versterken. Dit gebeurt met de volgende uitgangspunten:

- **Gerichte aanpak per wijk:** Bestaande en nieuwe plannen voor wijken worden logisch op elkaar afgestemd.
- **Samenwerken met inwoners en partners:** Dit is van essentie om de doelen van de Maatschappelijke Agenda te halen.
- **Slimmer omgaan met geld en werkwijzen:** Regels en budgetten worden flexibeler, zodat we middelen beter kunnen benutten.
- **Focussen op de preventieve werking van een stevige sociale basis:** Door vroegtijdige hulp te bieden, wordt de vraag naar intensievere vormen van hulp kleiner.

Ontmoeting, hulp en zorg

‘Zorg & ontmoetingshubs’ zijn plekken waar inwoners makkelijk terecht kunnen voor zorg en ondersteuning in hun buurt. Deze hubs richten zich op het voorkomen van problemen en bieden, als het nodig is, de juiste hulp dicht bij huis. Het zijn plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en samen met vrijwilligers en professionals werken aan een sociale, veerkrachtige en zorgzame omgeving. Ook kunnen inwoners hier terecht met vragen over hulp en zorg.

In de hubs werken verschillende organisaties samen, zoals huisartsen, wijkverpleging, sociale wijkteams, jeugd- en gezinsteam, en eenvoudige ziekenhuiszorg. Doordat deze zorg midden in de samenleving zit, wordt het makkelijker om samen te werken met scholen, welzijnswerk en initiatieven van inwoners. Met slimme processen en goede samenwerking zorgen we ervoor dat de hubs op de lange termijn duurzaam kunnen draaien met de middelen die er al zijn.

Locaties

In dit sleutelproject beginnen we met het realiseren van twee hubs. Zo kunnen we leren hoe we deze aanpak in de rest van de stad kunnen gebruiken. Bij het kiezen van locaties kijken we naar mogelijkheden in de stad, zoals leegstaande gebouwen. Daarnaast ziet de gemeente Almere onderwijs-huisvesting als een kans om naast onderwijs, ook maatschappelijke doelen te bereiken. Daarom sluiten we aan bij geplande nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen.

Vanaf 2026 willen we minimaal twee ontmoetingshubs in de stad realiseren, in de stadsdelen Haven en Poort:

- **Haven:** Hier staat de vernieuwing van schoolgebouwen al op de planning in het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dit biedt een goede kans om een ontmoetingshub te ontwikkelen. Haven is het oudste stadsdeel, met een vergrijzende bevolking. Stadsvernieuwing is hier een belangrijk thema en binnen het Havenverbond werken verschillende partijen samen aan sociale en economische verbeteringen.
- **Poort:** Dit stadsdeel heeft een aantal sociale en maatschappelijke problemen die extra aandacht nodig hebben. Een ontmoetingshub kan helpen deze problemen aan te pakken. Hiervoor is geld en voldoende ruimte nodig.

Doelstellingen

We creëren twee toegankelijke ‘Zorg & ontmoetingshubs’ waar zorg, onderwijs en het sociale domein samenwerken met inwoners. Het doel is om inwoners gezond, actief en betrokken te houden of te maken. Deze hubs zijn:

- Een vertrouwde plek in de wijk die helpt bij het versterken van de gemeenschap en het opbouwen van een sterke samenleving.
- Een toekomstbestendige plek die het zorg- en ondersteuningssysteem versterkt door samenwerking, vroege signalering en preventie.
- Een plek voor maatwerk in zorg en ondersteuning, waar inwoners samen met professionals en partners de juiste hulp kunnen krijgen als dat nodig is.

Resultaten 2025-2029

- **Plan van aanpak opstellen:** Samen met partners maken we een plan voor de realisatie van twee ‘Zorg & ontmoetingshubs’ (Q3 en Q4 2025). Dit plan wordt vastgesteld binnen de (nog op te stellen) governance van het FVA.
- **Businesscases ontwikkelen:** Voor beide hubs maken we samen met partners een businesscase:
 - Poort: Q1 en Q2 2026
 - Haven: Q1 en Q2 2027Businesscases worden samen met de betrokken partners vastgesteld. Het gemeentelijke deel wordt goedgekeurd door de betrokken afdelingen binnen de FVA-governance.

Op de volgende pagina worden de resultaten van 2025-2029 vervolgd.

- **Go/No go-moment:** Per locatie beslissen we gezamenlijk, op basis van de businesscase, of het project doorgaat:
 - Poort: Q2 2026
 - Haven: Q2 2027
 Bij een Go wordt een samenwerkingsovereenkomst getekend door alle betrokken partijen.
- **Opening hubs:**
 - Ontmoetingshub Poort: 2027
 - Ontmoetingshub Haven: 2028
- **Evaluatie:** In 2029 evalueren we de procesinnovatie op basis van de ervaringen met de twee gerealiseerde hubs.
- **Volgende stappen:** Op basis van de evaluatie maken we in 2029 een plan van aanpak voor nieuwe ontmoetingshubs in Almere

Zorgtribe

De Flevolandse arbeidsmarkt kampt met tekorten in alle sectoren, met de grootste schaarste in Zorg & Welzijn, Distributie & Logistiek en Techniek & ICT (Regio in Beeld, 2023, UWV). Deze krapte remt de economische groei van de regio. Het FVA richt zich binnen de pijler ‘De lerende en ondernemende stad’ op Techniek & ICT (zie hoofdstuk 3). In dit sleutelproject van pijler ‘De gezonde en sociale stad’ ligt de focus op de zorgsector.

In 2031 zal het tekort aan zorgpersoneel in Nederland naar verwachting oplopen tot 135.000 medewerkers. Dit komt naar voren uit een onderzoek van ABF Research in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (NOS, 2022). Vooral in ziekenhuizen heeft de zorgsector nog steeds te maken met de gevolgen van de coronacrisis, zoals de uitgestelde zorg. Daarnaast neemt de zorgvraag toe door de vergrijzing van de bevolking. Het personeelstekort maakt het moeilijk om aan deze zorgvraag te voldoen (Regio in Beeld, 2023, UWV). De gemeente Almere wil samenwerken met het Regionale Werkbedrijf, het ROC en zorgorganisaties om het tekort aan zorgpersoneel en de hoge werkdruk te verminderen.

Als eerste stap wordt gedacht aan het opzetten van een ‘Zorgtribe’, waar partners (vanuit het onderwijs, zorgaanbieders en de gemeente) mogelijkheden bieden voor een instroom en doorstroom van personeel. Dit omvat onder andere ondersteuning en opleidingskansen: we pakken het personeelstekort aan en versterken ook het ondernemersklimaat. Met diverse programma’s richten we ons op het verbeteren van de zorgsector, met aandacht voor:

- **Instroom van zorgpersoneel:** wervingscampagnes, inspiratiedagen, oriëntatietrajecten en doe-mee markten.
- **Doorstroom:** doorlopende leerlijnen vmbo-mbo, inrichten van flexibel en modulair onderwijs of hybride leeromgevingen.
- **Behoud van personeel:** interventies voor bestaand personeel zoals coaching on the job, onboarding, begeleiding van nieuw personeel en stimuleren van doorgroei en bijscholing.

Financiën

Vanuit het FVA wordt voor de periode 2025-2029 €5 miljoen aan middelen aangevraagd.

De aangevraagde bedragen zijn op hoofdlijnen geformuleerd, omdat we het proces samen met partners uit de stad en verschillende afdelingen binnen het stadhuis gaan vormgeven. Hierdoor zijn er nog veel zaken die we niet precies weten.

Cofinanciering

Wordt nog nader in kaart gebracht. Er wordt per locatie een businesscase opgesteld.

Zo groeit Flevoland naar een inclusieve en veerkrachtige zorgsector.

Doelstellingen

- Het vergroten van in- en doorstroom van personeel in de zorg.
- Het verkleinen van de uitstroom van personeel uit zorg.
- Het faciliteren van de arbeidsmobiliteit van talent in de richting van de zorg.

Resultaten 2025-2029

- **Verkenning arbeidsmarkt zorg (2024):** In 2024 wordt in opdracht van het Regionaal Werkbedrijf Flevoland (RWF) een verkenning uitgevoerd, om inzicht te krijgen in de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt, en in de gevraagde functieniveaus en tekortbranches. Daarnaast brengt deze verkenning bestaande initiatieven en leerpunten in kaart. Dit helpt om te bepalen waar de zorgsector in de regio nu staat en wat er nodig is om de tekorten te verkleinen, oftewel waar het ‘gat’ tussen vraag en aanbod zit. In het RWF werken gemeenten, UWV, provincie, onderwijs, SBB en sociale partners samen.

Op de volgende pagina worden de resultaten van 2025-2029 vervolgd.

- **Bestuursovereenkomst (2025):** Aan de hand van de verkenning wordt een advies opgesteld met interventies om het gat tussen de vraag naar zorgpersoneel en het aanbod te verkleinen. Samen met de betrokken partners wordt bepaald welke interventies worden uitgevoerd en welke bijdrage iedere partij kan leveren. De afspraken hierover worden vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Afspraken over de inzet van FVA-middelen maken hier ook deel van uit.
- **Uitvoeren interventies (2025-2029):** De uitkomsten van de verkenning zullen richting geven aan hoe de in- en doorstroom van zorgpersoneel kan worden vergroot. Als er een eerste stap wordt nagedacht over de opzet van een ‘Zorgtribe’ voor leren en werken in de zorg. Dit concept kan, bij goed functioneren, worden opgeschaald in de regio en zal zowel aan de lokale als regionale behoeften voldoen.
- **Evaluatie en borging (2029):** Na vier jaar vindt er een evaluatie plaats om te kijken welke interventies het meest effectief zijn geweest. Op basis van deze evaluatie worden afspraken gemaakt met de betrokken partijen om de aanpak duurzaam te borgen. Deze afspraken worden vastgelegd in bestuursovereenkomsten en procesbeschrijvingen. Het streven is dat de zorgsector de aanpak op eigen kracht kan voortzetten. Tijdens de borgingsfase speelt de gemeente een ondersteunende rol.

Financiën

Vanuit het FVA wordt voor de periode 2025-2029 €3 miljoen aan middelen aangevraagd. Op basis van de verkenning wordt de inzet van de middelen verder bepaald. Het merendeel van de middelen wordt ingezet voor het uitvoeren van de interventies (circa €2 miljoen). De resterende middelen zijn voor procesbegeleiding, evaluatie en borging.

Cofinanciering

De verkenning in 2024 wordt gefinancierd door het Regionaal Werkbedrijf Flevoland. De cofinanciering van de betrokken partijen voor het uitvoeren van de interventies wordt vastgelegd in de bestuursovereenkomst (in cash en in kind). Vanuit het ministerie van OCW is een RIF-tekort in de zorg toegekend aan Flevoland. De uitvoering ligt bij het ROC. De interventies binnen dit sleutelprojecten, sluiten aan op de al lopende activiteiten vanuit de RIF-bijdrage. De RIF loopt tot medio 2027.

Cultuurimpuls Almere

Urban Sports Games (Bron: Richard Terborg)

Investeringen in culturele programmering zijn belangrijke voorwaarden voor het aantrekken van (jong) talent naar Almere. Een aantrekkelijke binnenstad met culturele en sportieve activiteiten, gecombineerd met een bruisend studentenleven, zorgt ervoor dat jongeren in Almere willen (blijven) studeren.

In 2023 zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het cultuuraanbod en de cultuurbehoefte in Almere. Hieruit blijkt dat Almere trots mag zijn op de culturele infrastructuur die in 45 jaar is opgebouwd. Tegelijkertijd is duidelijk dat er voor de groeiende stad meer cultuur nodig is. Nieuwe doelgroepen, zoals jongeren en studenten, worden nu onvoldoende bereikt. Ook vinden kunstenaars en makers te weinig ruimte om zich te vestigen of terug te keren naar de stad.

Ook vinden kunstenaars en makers te weinig ruimte om zich te vestigen of terug te keren naar de stad. Momenteel verlaten zij de stad zelfs omdat er te weinig makersplekken zijn.

Om de culturele infrastructuur te versterken, zijn grote investeringen nodig. Cofinanciering van het Rijk en de regio is daarbij essentieel. Met een cultuimpuls vanuit het FVA zetten we een eerste stap. De verdere groei van het cultuur-aanbod vraagt echter om een nieuwe, creatieve aanpak. We kiezen voor een bottom-up benadering en werken samen in co-creatie met partijen die al actief zijn in Almere. In plaats van direct te investeren in gebouwen, richten we ons op het versterken van programmering en het ondersteunen van makers. Tussen 2025 en 2029 ligt de focus op de meest kansrijke disciplines: The Culture, cultuureducatie actuele beeldende kunst en Land Art.

The Culture

The Culture is een multidisciplinaire gemeenschap waarin sport en kunst samenkomen en elkaar versterken. Het sluit goed aan bij de jonge inwoners van Almere. Het biedt jongeren de ruimte om hun eigen stem te ontdekken en zich creatief uit te drukken. Dit versterkt hun zelfvertrouwen en trots, wat bijdraagt aan een positieve Almeerse identiteit.

Een sterke identiteitsvorming helpt jongeren zichzelf te waarderen en zelfrespect op te bouwen, wat problematisch gedrag zoals geweld of drugsmisbruik kan voorkomen. Ook landelijk wordt The Culture gezien als een beweging die meer aandacht verdient. Dit biedt veel kansen, ook voor financiering. Daarnaast is het een belangrijk thema in het nieuwe cultuurplan.

Creative aanpak

The Culture komt tot uiting in activiteiten zoals graffitiwedstrijden, rapbattles, dans- en sportcompetities en kunsttentoonstellingen. Deze evenementen brengen jongeren samen, laten hen genieten van gedeelde interesses en bieden mogelijkheden om nieuwe mensen te ontmoeten. Om The Culture de komende jaren te versterken, kiezen we voor een creatieve en gezamenlijke aanpak. In co-creatie met alle betrokkenen én The Culture zelf ontwikkelen we het aanbod, de locaties en de verbindingen die nodig zijn. Hierbij investeren we in het netwerk van The Culture: zowel in de wijken, dicht bij de jongeren, als in het stadscentrum, waar de top van The Culture een podium krijgt op bestaande en nieuwe plekken.

We gaan een stap verder door de bestaande programmering te versterken en uit te breiden. We bereiken dit door regie te voeren, startbudget beschikbaar te stellen en expertise in fondsenwerving aan te bieden om het budget via fondsen te verdubbelen. We faciliteren, verbinden en stimuleren. De focus ligt op investeringen in het centrum van Almere: het concentreren van programmering en het aanmaken van plekken waar The Culture zich kan vestigen en hun aanbod kan presenteren. Ook zorgen we voor verbinding met de basis, met activiteiten en voorzieningen voor jongeren dichtbij huis, in de wijken.

Kansenstrategie Poppodium

Om jongeren en studenten beter te bereiken, is er in Almere behoefte aan een grotere popvoorziening. Ook in Flevoland wordt steeds meer aandacht besteed aan popmuziek. We onderzoeken of we een bestaande leegstaande ruimte geschikt kunnen maken en kijken naar de programmatische en organisatorische mogelijkheden. Het doel is een multifunctionele locatie die flexibel inzetbaar is, met popmuziek als hoofdonderdeel.

Doelstellingen

- Versterken van de identiteit van de stad:** Met The Culture versterken we de identiteit van de stad, waardoor Almere aantrekkelijker wordt als vestigingsplek voor bedrijven en als woonplek voor huidige en nieuwe inwoners.
- Samenwerking met onderwijsinstellingen:** Er wordt een samenwerking opgezet met Windesheim, UVA en VU voor de invulling van de campus, met focus op cultuur en urban sports.
- Verbeteren van het culturele systeem:** We pakken de scheefgroei aan tussen de basisvoorzieningen en de top van het culturele ecosysteem. We investeren zowel in de basis, in de keten van makers en sporters, als in de top (dichtbij jongeren, makers en sporters). Ook versterken we de samenwerking tussen partners in het centrum, zoals de culturele en sportsector, welzijnsorganisaties en andere cross-overs.
- Perspectief voor jongeren in Almere:** Door jongeren te bereiken, hen te helpen talenten te ontwikkelen, een podium te bieden en hen onderdeel te maken van The Culture, creëren we nieuwe kansen voor hun toekomst.

Resultaten 2025-2029

De activiteiten kunnen momenteel nog niet concreet worden geformuleerd. Hiervoor is een projectplan nodig waarin de verdere uitwerking wordt beschreven. Dit plan maken we met bestaande partijen in de stad. In de aanvraag schetsen we de contouren van de beoogde resultaten en een structuur voor de verdere uitwerking.

- Programmering The Culture:** Met dit project breiden we de bestaande programmering uit. Dit betekent dat we regie voeren, een startbudget beschikbaar stellen en expertise bieden in fondsenwerving om dit budget te verdubbelen via fondsen. We faciliteren, verbinden en stimuleren.
- Makersplekken voor The Culture, in het centrum en in de stadsdelen:** Om (iconische) programmering te realiseren die past bij de identiteit van Almere, hebben makers en talenten fysieke ruimte nodig om te werken en elkaar te ontmoeten.

Op de volgende pagina wordt de ondersteuning voor deze makersplekken en de overige resultaten van 2025-2029 verder toegelicht.

- (Vervolg) makersplekken voor The Culture, in het centrum en in de stadsdelen**
 - Ruimte te bieden aan cultuurmakers:* Muzikanten, urban artists, modeontwerpers en jong talent dat in Almere en de regio onvoldoende ruimte krijgt. Hiermee investeren we in de culturele keten, die de basis en de top verbindt, en versterken we onze culturele identiteit.
 - Gebruik van leegstaande plekken en gebouwen:* We gebruiken leegstaande plekken, gebouwen en locaties waar de bouwontwikkeling pas na 2030 start, zoals in Markerkant, aan de zuidoever van het Weerwater of in de wijk Hortus.
 - Open plekken in de stad omzetten in tijdelijke sportieve en creatieve hubs:* Deze hubs hebben regionale aantrekkingskracht voor jongeren om, onder begeleiding, hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.
 - In kaart brengen van bestaande plekken:* We brengen in kaart welke plekken in de stadsdelen al beschikbaar zijn voor The Culture.We werken toe naar een Programma van Eisen voor een multifunctioneel en multi programmeerbaar gebouw na 2029. Tegen die tijd weten we wat het centrum nodig heeft en wat aansluit bij de makers en het publiek.
- Kansenstrategie Poppodium

Financiën

Vanuit het FVA wordt voor de periode 2025-2029 €3,8 miljoen aan middelen aangevraagd en €0,2 miljoen voor de kansenstrategie poppodium. Het laatste onderdeel wordt gefinancierd uit de gelabelde middelen die doorgeschoven zijn uit het MJP FVA 2021-2025 van het sleutelproject ‘Museale voorziening’.

Cofinanciering

Vanaf 2026 wordt er verwacht dat extra budget beschikbaar komt vanuit fondsen. Dit zal zowel bijdragen aan de top in het centrum van Almere als aan de basis in de stadsdelen.

Educatie en Land Art

Stel je een stad voor waar elke hoek een verhaal vertelt. De openbare ruimte kan meer zijn dan een plek waar je doorheen loopt. Het kan een levendige galerie worden, vol kunst en cultuur die mensen samenbrengt en inspireert. Zowel Almere als Flevoland bieden deze ruimte en kansen. Jongeren krijgen hier de mogelijkheid om creatief te zijn, samen te werken en te experimenteren. Cultuur verbindt mensen, geeft vorm aan ideeën en versterkt de identiteit van de stad.

In de komende jaren richten we ons vooral op landschapskunst (Land Art) en educatie, met een focus op jongeren. Via beeldende kunst en openbare kunstprojecten wil M. Flevoland de regio verrijken met creatieve impulsen. In het centrum van Almere creëren we een dynamische plek die kunst, cultuur en natuur verbindt, en een breed publiek aantrekt.

Actief betrekken

Beeldende kunst en Land Art geven jongeren de kans om met anderen in gesprek te gaan, buiten hun comfortzone te stappen en nieuwe vormen van expressie te ontdekken. Op deze manier wordt de kunst- en cultuurgeschiedenis van Flevoland verbonden met de wereld van vandaag, en wordt de belevingswereld van jongeren geïntegreerd in de culturele infrastructuur van Almere en Flevoland.

In samenwerking met organisaties zoals Land Art Flevoland en scholen biedt M. daarnaast educatieve programma's aan. Jongeren leren niet alleen over kunst, maar worden ook actief betrokken bij het maken ervan. Deze praktische aanpak maakt kunst toegankelijk en interactief, waarbij iedereen kan deelnemen en ontdekken. Door met scholen en educatieve organisaties in Flevoland (PO, VO, mbo en hbo) samen te werken, worden leerlingen en studenten actief betrokken bij kunstprojecten in hun eigen provincie.

BIS-subsidie

M. werkt nauw samen met Museum Schokland en Museum Batavialand aan een regionaal programma onder de naam SPACES, dat mede mogelijk is door de toegekende BIS-subsidie 2025-2028. Het gezamenlijke programma, ontwikkeld door de drie musea, vertelt op unieke wijze het verhaal van Flevoland. Door hun krachten te bundelen, belichten de drie instellingen de geschiedenis, cultuur en landschapsontwikkeling van de regio. SPACES neemt jongeren mee langs bijzondere plekken en verhalen van Flevoland, van de rijke archeologie en het ingenieuze watermanagement tot de moderne kunst en architectuur. Samen creëren M, Batavialand en Schokland een programma waarin verleden, heden en toekomst van het landschap en de cultuur op inspirerende wijze tot leven komen.

Doelstellingen

De komende jaren zetten we in op een rijk en veelzijdig programma dat creativiteit, draagvlak en culturele participatie bevordert voor jongeren en inwoners van Flevoland. Het doel is een gemeenschap te creëren waarin jongeren niet alleen toeschouwers, maar ook actieve makers en dragers van de lokale cultuur zijn. Door middel van beeldende kunst en kunst in de openbare ruimte willen we Flevoland verrijken met dynamische, creatieve impulsen en kansen voor inwoners om actief deel te nemen aan het culturele landschap.

Resultaten 2025-2029

- Tentoonstellingen en festivals:** Interactieve kunst-installaties en evenementen in de openbare ruimte.
- Educatieve projecten:** Workshops en rondleidingen voor scholen en gezinnen.
- Openbare kunst:** Landschapskunst en projecten die inwoners betrekken bij hun leefomgeving.
- Digitale toegankelijkheid:** Online programma's zoals 'Land Art Thuis', zodat kunst voor iedereen bereikbaar is.

Financiën

Vanuit het FVA wordt voor de periode 2025-2029 €2,45 miljoen aan middelen aangevraagd voor de cofinanciering BIS.

Cofinanciering

De gewijzigde ambitie voor M. vraagt om een intensievere focus op relatiebeheer en fondsenwerving. Om de gestelde doelen te bereiken en de groeiende impact op de regio te realiseren, is het essentieel dat M. nauwe banden onderhoudt met bestaande partners en actief nieuwe relaties aangaat. Dit betekent een grotere inzet op het opbouwen van duurzame samenwerkingen met fondsen, sponsors en donateurs die bereid zijn de culturele ontwikkeling van

Flevoland te ondersteunen. Door strategisch relatiebeheer kan M. niet alleen de benodigde middelen veiligstellen, maar ook een netwerk van betrokken partners creëren dat bijdraagt aan de lange termijn groei van de stichting en haar programma's.

Naast publieke fondsen zoekt M. actief de samenwerking met bedrijven en particuliere sponsors. Bedrijven worden aangemoedigd om bij te dragen aan het cultureel erfgoed en de gemeenschapsvorming van Flevoland, zowel door financiële steun als in natura. Deze partnerschappen stellen M. in staat om de toegankelijkheid te vergroten en programma's te ontwikkelen die aansluiten bij de interesses en behoeften van diverse doelgroepen in de regio.

Kustzone Poort

Evenementenstrand Almeerderstrand (bron: Maarten Feenstra)

Bijna 40 jaar lang is het Almeerderstrand een prachtig gelegen toevalligheid, ver van de stad, geweest. De afgelopen jaren is Kustzone Poort, waar het Almeerderstrand onderdeel vanuit maakt, uitgegroeid tot een levendig gebied met een divers aanbod aan cultuur, sport en recreatie. Het is een aantrekkelijke plek voor zowel Almeerders, inwoners uit de regio als bezoekers van buitenaf. Vanaf de Hollandse Brug is dit de toegang tot Almere en Flevoland.

Afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in woningbouw, de aanleg van een duinlandschap (inclusief de overduining van de dijk), de vergroting van het strand voor evenementen en de voorbereidingen voor nieuwe voorzieningen. In 2025 worden de werkzaamheden aan het landschap afgerond en is de basisinfrastructuur van fiets- en voetpaden, autoverkeer en parkeren in het zuidelijke deel van Kustzone Poort/DUIN klaar.

Maar ook op het gebied van programmering is het Almeerderstrand de plek om te zijn. Theatergezelschap Vis à Vis, Marina Muiderzand, StrandLAB Almere, Stad & Natuur en andere programmerende partners zijn de culturele en recreatieve ankers in het gebied. Deze pioniers hebben het gebied tot leven gebracht.

Het nieuwe strand voor zowel grootschalige als kleinere bijzondere evenementen zet Almere steeds meer op de kaart als evenementenstad. StrandLAB heeft inwoners betrokken bij de gebiedsontwikkeling via kunst en cultuur. Samen met bewoners is er een ontwerp- en bouwproces gestart voor ALMO; een opvallend bouwwerk op het strand dat uitnodigt tot actieve cultuurbeleving.

Uniek duinlandschap

Het gebied is nog niet af. Aan de zuidkant hebben de werkzaamheden het gebruik van het strand, de ontwikkeling van programmerende partners en het vestigen van nieuwe partners behoorlijk vertraagd. De werkzaamheden hebben de bereikbaarheid de laatste jaren moeilijker gemaakt, waardoor mensen het gebied minder goed op hun radar hebben.

Als de vrachtwagens in 2025 het zuidelijke deel hebben verlaten, zullen de twee strandopgangen weer goed bereikbaar zijn, en zal het duinlandschap er mooi bij liggen. Dit landschap is uniek in Nederland en biedt een uitstekende locatie voor actieve en culturele activiteiten.

In 2024 is er, samen met alle betrokken partners, een gebiedsidentiteit ontwikkeld, ook wel een *placebrand* genoemd. Dit vertegenwoordigt de ziel van het gebied. Het laat een blijvende indruk achter bij mensen en dient als een leidraad voor de keuzes die gemaakt moeten worden op het gebied van programmering, ruimtelijke ontwikkeling en organisatie.

Doelstelling

Het Almeerderstrand is een ontmoetingsplek voor inwoners en bezoekers van buitenaf, met een gevarieerd aanbod van sportieve, culturele en recreatieve activiteiten.

Resultaten 2025-2029

De resultaten kunnen momenteel nog niet concreet worden geformuleerd. In 2025 zal de invulling van de middelen verder uitgewerkt worden. De contouren van de beoogde resultaten zijn op hoofdlijnen:

- Gebiedsregie en gebiedsmarketing
- Gezamenlijk programmeren met de huidige en nieuwe partners in het gebied, waaronder StrandLAB, Stad & Natuur en Vis à Vis.
- Marktverkenning en uitwerken scenario's om invulling te geven aan het aantrekken van nieuwe (kapitaalkrijke) partners in de omgeving van Vis à Vis.

Financiën

Vanuit het FVA wordt voor de periode 2025-2029 €2,25 miljoen aan nieuwe middelen aangevraagd.

Vis à Vis (bron: Maarten Feenstra)

Deze worden voor de fysieke investeringen, de gebiedsregie en de uitwerking van het programma ingezet (€1,95 miljoen). Ook wordt €0,3 miljoen ingezet voor een marktverkenning van de omgeving rond Vis à Vis. Het laatste onderdeel wordt gefinancierd uit de gelabelde middelen die doorgeschoven zijn uit het MJP FVA 2021-2025 van het sleutelproject 'Museale voorziening'.

Cofinanciering

Vanuit de gebiedsontwikkeling DUIN wordt fors geïnvesteerd in het gebied. Denk aan een bijdrage voor de inpassing van Vis à Vis en de aanleg van het duinlandschap. Vis à Vis draagt ook uit eigen middelen bij aan de inpassing van de theatervoorzieningen. Een deel van de investeringen voor de realisatie van de horecapaviljoens op het Almeerderstrand zal door initiatiefnemers worden gedaan.

Er zijn meerdere partners die bijdragen aan de jaarronde programmering, waarvoor ook aanvullende fondsen worden geworven. De totale cofinanciering loopt op tot ongeveer €7 miljoen.

Topsport

EK Handbal Nederland Letland 2019 (bron: Fred Rotgans)

In het veelzijdige en multifunctionele Topsportcentrum Almere vind je een unieke combinatie van een topsporthal, een breedtesporthal en een (sport)evenementenlocatie.

Deze indoorsportlocatie is grensverleggend en uniek in Nederland, met uitstekende bereikbaarheid dankzij de centrale ligging en nabijheid van een trein- en busstation. Het Topsportcentrum is de thuisbasis voor diverse sportbonden die hier hun thuiswedstrijden spelen, en biedt het de ruimte voor sportevenementen op zowel nationaal als internationaal niveau, zoals handbal en basketbal. Ook is het aangrenzende Indoorsportcentrum Olympiakwartier een waardevolle aanvulling op het sportaanbod met een zwembad (25x21m), een sporthal en diverse sportruimtes die zijn ingericht volgens het Athletic Skills Model. Het pas geopende tennis- en padel sportpark, samen met *VeelBeter fysiotherapie*, versterkt het aanbod aan sportmogelijkheden aan de oostzijde van het Olympuspark.

Het Topsportcentrum Almere is in 2006 ontwikkeld volgens de eisen van NOC*NSF en is uitgerust met de modernste technieken van die tijd. Inmiddels is het centrum bijna 18 jaar oud. Om onze unieke positie in Nederland te behouden, moeten we investeren in moderne technieken en het uitbreiden van capaciteit. Dit houdt ook in dat we moeten onderzoeken hoe we multi-inzetbaarheid kunnen realiseren, bijvoorbeeld door het Topsportcentrum te gebruiken voor culturele evenementen. Naast het organiseren van grote (inter)nationale sportevenementen en wedstrijden, willen we contracten met verschillende sportbonden verlengen en de mogelijkheid creëren om nieuwe internationale sportevenementen naar Almere te halen.

Dutch Water Week

Met het organiseren van topsportevenementen wil Almere zich verder profileren als Sportstad van betekenis. Ook watersport speelt hierin een grote rol, zowel in de gemeente als in de provincie Flevoland. Water is onlosmakelijk verbonden met de identiteit van Almere en Flevoland. Daarom streeft Almere ernaar om de watersporthoofdstad van Nederland te worden.

Sinds 2022 organiseert het Watersportverbond jaarlijks de Dutch Water Week (DWW), een van de grootste watersportevenementen ter wereld. Dit vindt plaats aan de kust van Flevoland bij Almere Poort. In de driehoek Amsterdam IJburg - Muiden - Almere Poort zijn vijf wedstrijdbanen aangelegd voor alle (top)wedstrijden. Daarnaast zijn er ook wedstrijdbanen aan de noordkant van Flevoland, bij Lelystad.

De Dutch Water Week is een evenement voor iedereen: van topsporters met een Olympische droom tot inwoners uit de regio die watersporten willen ontdekken. Tijdens het evenement worden nationale kampioenschappen en andere activiteiten samengevoegd. Hierdoor groeit het bereik en de impact. De organisatie werkt zoveel mogelijk samen met lokale (water)sportaanbieders.

Dutch Water Week (bron: Leonard Faustle)

Doelstellingen

- Het Topsportcentrum in Almere is een unieke locatie in Nederland, waar diverse sportbonden hun (inter)nationale wedstrijden en evenementen organiseren.
- Inwoners van Almere en de regio in contact brengen met (top)sport, waardoor zij ook zelf meer gaan bewegen en zo hun gezondheid verbeteren.

Resultaten 2025-2029

- Verschillende topsportwedstrijden en -evenementen in de Topsportthal in Almere Poort.
- Verbouwing van de topsportthal om de locatie multi-inzetbaar te maken.
- Jaarlijkse organisatie van de Dutch Water Week.

Financiën

Vanuit het FVA wordt een bijdrage van €1,35 miljoen aan-gevraagd. Met deze bijdrage kunnen toonaangevende topsportwedstrijden en -evenementen naar Almere gehaald worden. De inzet is als volgt:

- €0,8 miljoen voor Dutch Water Week;
- €0,15 miljoen voor evenementen topsportthal;
- €0,4 miljoen voor de verbouwing van de topsportthal.

Het laatste onderdeel wordt gefinancierd uit de gelabelde middelen die doorgeschoven zijn uit het MJP FVA 2021-2025 van het sleutelproject ‘Museale voorziening’.

Cofinanciering

Bijdrage uit het FVA is aanvullend op de inzet van middelen uit de gemeentelijke begroting voor de Topsportthal en de investeringen van diverse sportbonden in sportwedstrijden en – evenementen.

Huis van de Stad

Promotie FC Almere City (bron: Richard Terborg)

De ontwikkeling van Almere City FC, met de promotie naar de eredivisie als unieke laatste stap, heeft iets losgemaakt in de stad. Rond de club verzamelen zich steeds meer bedrijven en organisatie die willen samenwerken aan maatschappelijke opgaven, zoals benoemd in de Sociale staat van Almere (2024).

Via het maatschappelijk programma van Almere City FC, Almere & The City, ontwikkelen de organisaties die samenwerken ideeën en oplossingen voor sociale vraagstukken die betrekking hebben op:

- positieve gezondheid
- zorg
- onderwijs
- welzijn
- vitaliteit
- participatie
- economie

Het zogenaamde Huis van de Stad is een fysieke en digitale omgeving (platform) waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten, helpen en inspireren. In deze omgeving vestigen deelnemende partners zich onder één dak en voeren zij hun eigen (bestaande) activiteiten uit. Denk hierbij aan het geven van onderwijs, het faciliteren van ontmoetingen en het organiseren van sport- en beweegactiviteiten.

Buitenruimtes

De partners willen ook een goede buitenruimte creëren voor sport- en beweegactiviteiten. Almere City FC en de partners zijn enthousiast over het idee van Skills Gardens. Deze innovatieve buitensportaccommodaties zijn gebaseerd op het Athletic Skills Model (ASM). In 2019 werd in Almere Haven de eerste Skills Garden van Europa geopend, en in 2025 volgt een tweede in het Laterna Magica park, mede gefinancierd vanuit het FVA. Bij het Huis van de Stad willen Almere City FC en de partners een vernieuwde Skills Garden aanleggen. Dit creëert innovatieve mogelijkheden om te bewegen en elkaar te ontmoeten, met digitale tools en mogelijkheden voor onderzoek.

Zo wordt het aantrekkelijker voor hogescholen om Almere te kiezen voor hun praktijkonderzoeken, zoals het practoraat ‘Urban’ van het ROC, het lectoraat ‘Urban Innovation’ van Windesheim, en het landelijke practoraat ‘Veilig Sportklimaat’. De nieuwe Skills Garden kan komen op een stuk grond dat de gemeente Almere al heeft. Dit terrein is niet nodig voor regulier gebruik.

Verschillende partijen willen hun medewerking verlenen aan dit initiatief:

- Zorggroep Almere
- Almeerse Scholengroep
- De Schoor
- Windesheim
- ROC Flevoland
- Playing for Success
- USG Restart
- Enreach
- Gemeente Almere
- Sportinnovator
- Almere City FC

Doelstelling

Het Huis van de Stad zorgt voor meer samenwerking tussen verschillende maatschappelijke organisaties in Almere. Veel activiteiten van deze partners zijn gericht op sport en bewegen. De aanleg van de vernieuwde Skills Garden bij het Huis van de Stad helpt om de doelen van dit sleutelproject te bereiken.

Resultaten 2025-2029

- Het ondertekenen van een Letter of Intent door de betrokken partners.
- De realisatie van innovatieve Skills Garden bij het Huis van de Stad.
- Programmering van activiteiten door de samenwerkende partners.

Financiën

Voor de realisatie van de innovatieve Skills Garden wordt een bijdrage aan het FVA van €2 miljoen gevraagd. Hiervan is €1,5 miljoen voor de aanleg van de sportfaciliteiten en €500.000 voor mankracht.

Cofinanciering

Almere City FC toont als aanvoerder extra betrokkenheid door middel van:

1. Het faciliteren van het fysieke Huis van de Stad.
2. Het beschikbaar stellen van spelers, staf en medewerkers tijdens maatschappelijke activiteiten.
3. Het toestaan van het gebruik van logo, clubkleuren en clubkleding bij de uitvoering van activiteiten van partners.
Altijd onder regie en nog uit te werken onderlinge afspraken.
4. Het gebruik, waar mogelijk, van overige faciliteiten.
5. Het delen van kennis, expertise en toegang tot het bedrijvennetwerk.
6. Inzet van hun communicatief bereik.

De andere genoemde partners nemen de programmering van activiteiten voor hun rekening.

Meerjarenraming ‘De gezonde en sociale stad’

Bovenstaande projecten geven het totale financiële beeld voor deze programmapijler weer.

In onderstaande tabel zijn ook de bestaande middelen opgenomen van de projecten van de tweede tranche die doorlopen in de derde tranche.

Deze middelen staan in de eerste kolom onder het kopje ‘oud’. Vervolgens zijn alle kosten van de projecten (hierboven inhoudelijk toegelicht) meerjarig opgenomen onder het kopje ‘nieuw’. In de kolom ‘O+N’ worden deze middelen samen-gevoegd om het totale financiële beeld voor de derde tranche te schetsen. In de laatste kolom is er nog aandacht voor de cofinanciering op een tweetal projecten binnen deze pijler.

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N						O+N	Nieuw
Meerjarenperspectief FVA 2025 - 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029	Cofinanciering
Programmasturing	250		300	300	300	300	1.200	1.450	
Zorgtribe	0	560	560	600	640	640	3.000	3.000	
Zorg & ontmoetingshub	0	500	625	625	575	2.675	5.000	5.000	
Cultuurimpuls Almere									
Urban Culture	0	500	520	920	930	930	3.800	3.800	1.500
Cofinanciering BIS (landschapskunst en educatie)	1.288		613	613	613	613	2.450	3.738	
Kansenstrategie Poppodium			50	50	50	50	200	200	
Kustzone Poort	3.879							3.879	7.300
StrandLAB, programmering en fysieke doorontwikkeling			488	488	488	488	1.950	1.950	
Inpassing Vis à Vis	2.000						0	2.000	
Marktverkenning omgeving Vis à Vis			75	75	75	75	300	300	
Topsport	270							270	
Verbouwen topsporthal			100	100	100	100	400	400	
Evenementen topsporthal			38	38	38	38	150	150	
Dutch Water Week			200	200	200	200	800	800	
Huis v.d. stad			500	500	500	500	2.000	2.000	
Subtotaal 'De gezonde en sociale stad'	7.687	1.560	4.068	4.508	4.508	6.608	21.250	28.937	8.800

Toelichting cofinanciering

The Culture

Na het verschijnen van het rapport The Culture hebben de rijksfondsen en de Raad voor Cultuur geadviseerd meer te investeren in The Culture vanuit de verschillende rijksfondsen. Cofinanciering van zowel het top- als het basisprogramma liggen dan ook in de lijn der verwachting. Het daadwerkelijk verwerven van cofinanciering is een taak voor de projectleider. We verwachten op grond van een uitgebreide analyse €1,5 miljoen aan cofinanciering.

Kustzone Poort

In totaal verwachten we €7,3 miljoen aan cofinanciering.

Cofinanciering derde tranche FVA, totaal		
Inpassing Vis à Vis	3.000.000	Gebiedsontwikkeling DUIN
Inpassing Vis à Vis	2.000.000	Terugvloeiende middelen FVA PL4 2 ^e tranche
Voorkomen van dubbel tellen	-2.000.000	
Aanleg duinlandschap rond Vis à Vis	1.000.000	Gebiedsontwikkeling DUIN
Horecapaviljoens Almeerderstrand	2.000.000	Initiatiefnemers
Inpassing Vis à Vis	300.000	Vis à Vis
Partnerbijdrage programmering	500.000	(Waarde programmering om niet ingebracht door partners.)
Fondsenwerving	500.000	(Nog te verwerven bij programmering/objecten)
Totaal in euro's	7.300.000	

Een deel van de fysieke ingrepen m.b.t. de inpassing van Vis à Vis wordt gefinancierd vanuit Gebiedsontwikkeling DUIN (€4 miljoen). Circa €2 miljoen voor de inpassing van Vis à Vis wordt vanuit de terugvloeiende middelen FVA tweede tranche gefinancierd (wordt hier niet meegeteld). Vis à Vis investeert zelf ook €300.000. Via horecatender(s) en placetesting worden investeringen gedaan door horecaondernemers. In de loop van vijf jaar zorgt placetesting voor een passend programma, gefinancierd door partners en fondsen (€3 miljoen).

03

De lerende en ondernemende stad

ICT Tribe ROC Almere (bron: Maarten Feenstra)

De lerende en ondernemende stad

Een gezonde stad en regio hebben een goede balans tussen wonen en werkgelegenheid. Het onderwijs sluit er naadloos aan op de arbeidsmarkt. Innovatie en ondernemerschap floreren en talent kan in eigen stad of regio blijven wonen om te studeren en te werken. Een gezonde groei van Almere is onlosmakelijk verbonden met de economische ontwikkeling van de stad.

Programmapijler 'De lerende en ondernemende stad' richt zich op de samenwerking tussen overheden, onderwijs en het bedrijfsleven. Hiermee versterken we het economisch profiel en stimuleren we innovatie, met de focus op Tech & Transitie.

Werken, leren en innoveren

Studenten op Hogeschool Windesheim (Bron: Hogeschool Windesheim)

Het aantal inwoners in Almere en Flevoland zal de komende jaren toenemen. Een goede balans tussen wonen en werken is essentieel voor het welzijn en de welvaart van de inwoners. In het 'Perspectief Almere, stad met toekomst' staat dat het ondernemersklimaat in Almere onvoldoende ontwikkeld is.

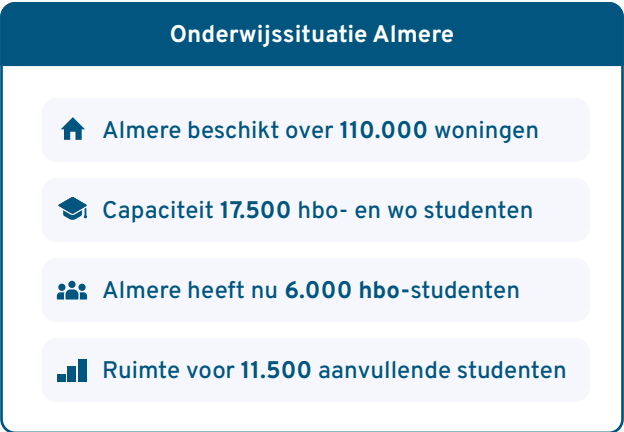
De verhouding wonen en werken is het laagste van de tien grootste steden in Nederland. 60 procent van de Almeerders reist voor werk op en neer naar met name Amsterdam en Schiphol. De reistijd is hoog met als gevolg dat Almeerders vaak minder tijd hebben voor het gezin, sociale contacten, sporten en maatschappelijke participatie.

Het is dus belangrijk om de economie en werkgelegenheid in Almere verder te laten groeien. Om balans te behouden, zijn er minimaal 35.000 extra banen nodig.

Voor een betere balans en ontwikkeling van het gebied en de mobiliteit zijn er zelfs 25.000 aanvullende banen nodig (Manshanden, 2021). De vraag naar arbeidskrachten zal vooral toenemen op het snijvlak van technologie en belangrijke transitiegebieden zoals energie, voedsel en (circulaire) bouw. Dit zijn banen die ook in de toekomst nodig zullen zijn, op alle opleidingsniveaus, van MBO tot WO (zie ook de Economische Agenda Almere en het Perspectief Almere, Stad met toekomst).

Meer bedrijven en onderwijsaanbod

De vraag naar meer banen is nauw verbonden met de uitbreiding van het onderwijsaanbod. Het aanbod van hoger onderwijs in Almere is momenteel beperkt in vergelijking met andere steden, wat te zien is in het aantal studenten.

Voor een stad met 110.000 woningen zijn 17.500 hbo- en wo- studenten passend, maar Almere heeft momenteel 6.000 hbo-studenten. De samenwerking tussen kansrijke economische sectoren en het kennisprofiel, die essentieel is voor het vormen van clusters en nieuwe bedrijvigheid, komt nog niet goed op gang.

Voortbouwen op de ingeslagen weg

De laatste jaren is hiervoor een goede basis gelegd met sleutelprojecten als Flevo Campus, Kenniscampus Stadshart en ICT Tribe. In 2023 zijn belangrijke stappen gezet om structureel samen te werken aan de ontwikkeling van de regio Almere-Lelystad als regio gericht op Tech & Transitie.

De Groeiagenda Nieuw Land is vastgesteld als gezamenlijke ambitie en vormt de basis voor een langjarige samenwerking tussen de regio en het Rijk. De agenda geeft richting aan de groei van de regionale economie. Daarbij ligt de focus op duurzame en digitale veranderingen in bouw, energie, voedsel en mobiliteit en op chiptechnologie die de energietransitie ondersteunt. Met de Groeiagenda worden krachten gebundeld om te werken aan belangrijke voorwaarden voor economische ontwikkeling en innovatie.

Het versterken van de kennisinfrastructuur heeft daarbij prioriteit. In 2023 is ook de Regio Deal Nieuw Land gestart, als belangrijke stap waarmee het Rijk en de regio samenwerken om de ambities uit te voeren.

Daarom is het nodig om een kennisinfrastructuur op te bouwen, die onderwijs en onderzoek combineert en het economische profiel van Tech & Transitie ondersteunt. Dit gaat om een compleet onderwijsaanbod, van voorschool, basisschool en middelbare school tot mbo, hbo en universiteit. Deze opgaven zijn ook benoemd in de ‘Sociale staat van Almere’ (2024), waarin (nabijheid van) werk en onderwijs belangrijke thema’s zijn.

Innovatie

Juist in Almere, als jongste stad van Nederland, staan leren en innoveren centraal. Daar horen jongeren (en iedereen die zich jong voelt) bij, maar ook opleidingen en bedrijven die denken en werken vanuit die kernwaarden. Ze zijn beweeglijk en energiek; ze bedenken iets en voeren dat uit. Ze zijn ongedwongen en alles gaat met weinig moeite. De partijen versterken elkaar en verbeteren zichzelf. De gedachte blijft hetzelfde: we willen van elkaar leren.

Kortom: bedrijven, onderwijsinstellingen en studenten willen zich vestigen in Almere, omdat er ruimte en behoefte aan hen is. Maar zeker ook omdat ze de wil hebben zich aan die nieuwe, jonge stad en de kernwaardes te verbinden.

Voor het versterken van de economie en creëren van voldoende extra banen is een lange adem nodig. Daarom is met de Groeiagenda Nieuw Land en de aanpak van het versterken van de kennisinfrastructuur een lange termijn-strategie uitgewerkt.

Hiervoor wordt gewerkt volgens de ‘hink-stap-sprong’-benadering, net als bij innovatie. Het begint met een kleine stap (hink), daarna volgt een grotere stap om op te kunnen opschalen. De bijdrage vanuit het FVA wordt gebruikt om extra financiering uit andere bronnen aan te trekken.

Sleutelprojecten

In de aankomende jaren gaan we inzetten op de volgende sleutelprojecten:

- Afronden lopende sleutelprojecten
 - Campus Almere Centrum (Kenniscampus Stadshart)
 - Internationale Campus

Voor deze projecten worden geen nieuwe middelen aangevraagd. De projecten zijn om diverse redenen vertraagd. In de komende jaren worden de reeds toegekende middelen uit het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 ingezet.

- Continueren bestaande sleutelprojecten
 - Flevo Campus
 - PRICE
 - ICT Tribe
 - Economisch versterken Centrum

Voor de sleutelprojecten Flevo Campus, PRICE en ICT Tribe is de financiering de komende jaren fors minder dan in de afgelopen jaren. Dit komt doordat het financieringsmodel van deze sleutelprojecten erop gericht is, dat zij niet blijvend afhankelijk zijn van het geld van het FVA. In plaats daarvan moeten ze steeds meer geld uit de markt ophalen. Om het centrum economisch te versterken is vanuit het FVA de afgelopen jaren vooral geïnvesteerd in fysieke maatregelen, zoals de Esplanade en het Rondje Weerwater.

De komende jaren draait het om het activeren van deze gebieden, samen met de ondernemers en maatschappelijk organisaties in de stad.

- Opbouw economische clusters met Regio Deal Nieuw Land 2023-2028 (cofinanciering) en cofinanciering voor verdere inzet.

Het opbouwen van (nieuwe) economische clusters en een innovatiesysteem gericht op Tech & Transitie is een proces dat veel tijd kost. Met de Groeiagenda Nieuw Land hebben we daarom een strategische agenda voor de langere termijn opgesteld.

Tot 2035 is de totale investeringsbehoefte circa 330 miljoen euro. Met de Regio Deal Nieuw Land 2023-2028 zetten we een belangrijke eerste stap in uitvoering en bekostiging. Hiervoor is cofinanciering nodig. Dat geldt altijd voor het verkrijgen van Rijks- en EU-middelen.

Om op de lange termijn samen met partners, zoals kennisinstellingen en bedrijfsleven, te kunnen investeren in Tech & Transitie, wordt het FVA ingezet als multiplier. Dat geldt allereerst voor de Regio Deal tot en met 2028. In de aankomende jaren moeten we ook kijken naar het vinden van financiering voor de jaren daarna, inclusief cofinanciering.

Campus Almere Centrum

Artist impression Kenniscampus Stadshart (bron: TConcept)

(Hoger) onderwijs is een essentieel om de economie in Almere en de provincie te versterken. Met de Campus Almere Centrum, waarbij de binnenstad als campus fungeert, zetten we een belangrijke stap om hoger opgeleiden te binden aan Almere en kennis, innovatie en ondernemerschap te stimuleren.

Windesheim ontwikkelt zich tot een kenniscentrum voor de stad en de regio. De hogeschool werkt samen met regionale partners aan onderzoek en toepassingen voor ‘toekomstig samenleven’. Dit onderwerp helpt Windesheim een inhoudelijk profiel te creëren dat zowel de hogeschool als de regio versterkt.

Op deze manier wil Windesheim bijdragen aan economische bedrijvigheid en de ontwikkeling van kennis en innovatie in de regio.

Door de groei van het aantal studenten heeft Windesheim meer ruimte nodig. Windesheim wil een nieuwe hoofdlocatie in het centrum, met ruimte voor labs en bedrijvigheid. Het ontwerp voor de nieuwbouw aan de Esplanade is klaar.

De bouw staat gepland voor 2026-2027. Ook worden er 1.250 studentenwoningen gebouwd, in samenwerking met:

- Stichting DUWO
- VU
- UvA
- Windesheim
- Aeres Hogeschool

Het FVA draagt bij aan het realiseren van ruimtes voor:

- economische broedplaats
- studiefaciliteiten
- community vorming
- programmering van congressen
- onderwijsactiviteiten
- webinars op de campus

Dit alles is in sterke verbinding met de binnenstad en het Almeerse bedrijfsleven. De nieuwbouw van Windesheim en de bouw van de studentenwoningen worden uitgevoerd door het programma Almere Centrum.

Doelstellingen

- Aantrekken van talent voor de regionale arbeidsmarkt, in het bijzonder in krappe sectoren als techniek, onderwijs en zorg.
- Levendigheid in het centrum: studenten kleuren de stad en zorgen voor een levendig klimaat en een ander bestedingspatroon.
- Stimuleren en versterken van (sociaaleconomische) netwerken in Almere en de regio.
- Studenten kunnen met stages en opdrachten werken aan maatschappelijke en economische thema's en kunnen daarmee overheden en ondernemers verder helpen.
- Meer kennis en innovatie voor Almere en de regio: een verdere brain gain voor Flevoland.

Resultaten 2025-2029

Realisatie van de nieuwbouw 'Campus Almere Centrum' aan de Esplanade. Daarin komt het nieuwe gebouw van Hogeschool Windesheim, 1.250 studentenwoningen en een toegankelijke begane grond met voorzieningen. Onder de gebouwen komt een parkeergarage om de huidige parkeerplaatsen te vervangen.

Financiën

In het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 is een bijdrage gereserveerd van €5 miljoen. In het Meerjarenprogramma 2025-2029 worden geen nieuwe middelen toegevoegd.

Cofinanciering

Windesheim betaalt de huisvesting van de hogeschool en DUWO betaalt de realisatie van studentenwoningen.

Bedrijven geven aan dat ze moeite hebben om buitenlandse medewerkers te werven, omdat hun kinderen niet naar school kunnen in de Amsterdamse regio. In de MRA is er een 'Deltaplan internationaal onderwijs' gemaakt om het aanbod van internationaal onderwijs in de regio uit te breiden. Almere wil met de internationale campus een aantrekkelijk woonmilieu creëren voor internationale werkgevers en werknemers. Dat is belangrijk, want internationale werknemers zijn vaak koopkrachtig, zorgen voor groei en voor meer werkgelegenheid – ook voor bestaande bedrijven in de regio. Daarnaast zorgen internationale bedrijven voor een grotere diversiteit, wat de economie sterker en stabiel maakt. Dit sleutelproject helpt de internationale concurrentiepositie van de MRA Noordvleugel te versterken.

Nieuw gebouw en uitbreiding

In 2023 is, mede dankzij een bijdrage uit het FVA, het nieuwe gebouw voor de Internationale School opgeleverd. In het Annapark, een centrale locatie met een goede bereikbaarheid, staat nu een modern, 'gezond' en energie-neutraal schoolgebouw voor basis- en voortgezet internationaal onderwijs. Het campusterrein biedt momenteel ruimte voor 700 leerlingen.

Met betrokken partijen is afgesproken dat de school kan uitbreiden op de huidige locatie als er voldoende groei is, zodat er plaats is voor 1.000 leerlingen. De uitbreiding was eerst gepland voor 2025, maar de groei is de afgelopen jaren minder snel gegaan dan verwacht, mede door de gevolgen van de coronapandemie in 2020-2022. Het gebouw heeft nu een bezettingsgraad van ruim 80%. De scholen en de gemeente gaan samen onderzoeken wat de uitbreidingsbehoefte van de school is.

De uitbreiding wordt deels betaald uit de onderwijs-huisvestingsmiddelen van de gemeente Almere; de 'plus' wordt gefinancierd uit het FVA. Deze plus is nodig voor extra ruimte en kwaliteit, zodat de school als een grootstedelijke en concurrerende instelling kan functioneren. Dit heeft een positief effect op het vestigingsklimaat van Almere. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de schoolbesturen van Het Baken en de Almeerse Scholen Groep, de provincie Flevoland en de MRA.

Doelstellingen

- Een aantrekkelijk woonmilieu creëren voor internationale werkgevers en werknemers, om het vestigingsmilieu van Almere te versterken.
- Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel MRA.
- Uitbreiding van de internationale campus van 700 naar 1000 leerlingen.

Resultaat 2025-2029

Realisatie uitbreiding Internationale Campus.

Financiën

In het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 is €1,25 miljoen beschikbaar gesteld voor de 'plus' op de uitbreiding van de internationale school. In het Meerjarenprogramma 2025-2029 worden geen nieuwe middelen toegevoegd.

Cofinanciering

Net als bij de nieuwbouw, zijn ook voor de uitbreiding onderwijs-huisvestingsmiddelen beschikbaar vanuit de gemeente. Daarnaast zal de MRA om cofinanciering worden gevraagd.

Internationale Campus

International School Almere (bron: Maarten Feenstra)

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) trekt internationale bedrijven aan en gevestigde bedrijven breiden uit. De regio wil deze aantrekkingskracht behouden en verder uitbreiden. Naast werk, woningen en kwaliteit van leven, is het belangrijk dat er goed internationaal onderwijs is voor internationale werknemers.

Flevo Campus

Flevo Campus 2024

Flevo Campus is een kenniscentrum dat verschillende oplossingen en innovaties biedt op stedelijke voedselvraagstukken. Denk hierbij aan verbeteringen in het voedselsysteem die bijdragen aan maatschappelijke doelen.

Voorbeeldthema's zijn volksgezondheid, duurzaamheid, educatie, sociale cohesie en economische ontwikkeling. Voedsel speelt een belangrijke rol in al deze doelen, waardoor het een ideaal middel is om op verschillende terreinen tegelijk winst te behalen.

Flevo Campus werkt aan het versnellen van de voedseltransitie in de hele keten. Dit gebeurt door netwerken te creëren van ondernemers, onderzoekers, overheden en consumenten. Flevo Campus laat deze groepen samenwerken in actielabs, zet kennisprogramma's in en geeft vouchers aan voedselondernemers voor onderzoek. Ook helpt ze (startende) voedselondernemers en stimuleert ze een duurzame voedsel economie in een gezonde leefomgeving. Flevo Campus is een samenwerking van:

- Aeres Hogeschool
- WUR
- Provincie Flevoland
- Gemeente Almere
- Horizon
- Lokale organisaties en ondernemers

Doelstellingen

- Flevo Campus is kennispartner in het regionale voedsellandschap, met de focus op duurzame voedsel economie en een gezonde voedselomgeving.
- Flevo Campus is een toonaangevend innovatiecentrum voor voedselvraagstukken. Het ondersteunt de versnelling van de voedseltransitie in de hele keten en de groei van bedrijvigheid.
- Flevo Campus heeft een regionale uitstraling, past binnen het economisch profiel van Almere en ondersteunt zowel economische ambities op het gebied van voedsel als sociale doelen rond gezonde voeding.

Resultaten 2025-2029

- **Inhoudelijk:** Flevo Campus gaat inhoudelijk verder op de ingeslagen weg. Er wordt waar nodig bijgestuurd om aan te blijven sluiten bij vragen en kansen uit de omgeving. De propositie van Flevo Campus wordt verder uitgewerkt op basis van het Koersdocument 2025-2029. De synergie tussen doelstellingen van de provincie en de gemeente, en de activiteiten van de Flevo Campus wordt versterkt.

- **Zelfstandigheid:** Flevo Campus is momenteel nog niet financieel zelfstandig en heeft in 2025-2029 steun van het FVA nodig om te groeien naar zelfstandigheid. In deze periode wordt toegewerkt naar alternatieve inkomstenbronnen om op lange termijn te blijven bestaan. Flevo Campus streeft ernaar om al vóór 2029 meer inkomsten buiten het FVA te genereren. De toenemende interesse van bedrijven om samen te werken of zich in de omgeving te vestigen, versterkt deze ambitie.
- **Meer hoogwaardige kennis:** Flevo Campus trekt internationale studenten, topopleidingen, spraakmakende wetenschappers, succesvolle promovendi en innovatieve chefs naar Almere. Dit zorgt voor een toename van het aantal hoogwaardige kennisfuncties in de stad.
- **Versterking economische structuur:** Flevo Campus is een kenniscentrum voor innovaties en kennis toevoeging, in samenwerking met kennisinstellingen zoals WUR en Aeres. Tussen 2025 en 2029 ondersteunt het voedselondernemers bij het starten en groeien van hun bedrijven in banen en omzet, en stimuleert zo de lokale en regionale voedsel economie.
- **Groei (internationale) reputatie:** met Flevo Campus groeit Almere uit tot (wetenschappelijke) praktijkwerkplaats voor stedelijke voedselvoorziening. Dit is positief voor de internationale reputatie van de stad.

De realisatie van de genoemde doelen wordt verantwoord volgens meetbare criteria, zowel kwalitatief als kwantitatief.

Financiën

Voor Flevo Campus wordt een bijdrage van €4 miljoen nieuwe middelen gevraagd tussen 2025 en 2029. De bijdrage wordt daarmee ten opzichte van voorgaande jaren met ongeveer 50% afgebouwd. Ook worden de resterende middelen uit het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 meegenomen en ingezet tussen 2026 en 2029.

Cofinanciering

Flevo Campus begroot tussen 2026 en 2029 een bedrag van ruim €2 miljoen aan externe geldstromen. Het gaat om geschatte bijdragen van betalende partners (bedrijven).

Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen PRICE

PRICE - Week van de Circulaire Economie (bron: Erwin Budding)

Flevoland, en met name Almere en Lelystad, heeft zich gecommitteerd aan het vervullen van een deel van de nationale woningbehoefte. Dit gaat niet alleen om het bouwen van woningen, maar ook om het creëren van een duurzame en inclusieve stad.

De uitdagingen zijn groot en complex, maar ze bieden ook kansen voor het ontwikkelen van nieuwe en betekenisvolle oplossingen. We kunnen innovaties op grote schaal testen in living labs, zowel in de bestaande stad als in nieuwe stadsdelen zoals Pampus.

Flevoland is ondernemend en innovatief als het gaat om het maken van een toekomstbestendige leefomgeving, duurzame gebiedsontwikkeling en circulaire economie. Om de woningbouw- en klimaatopgaven te behalen, moeten we sneller overstappen naar duurzame materialen. Dit kan door gebruik te maken van hernieuwbare (biobased) en gerecyclede materialen. Er is veel behoefte aan echte vernieuwing en grote, schaalbare innovaties die aansluiten bij de vragen van de markt en de samenleving. Almere fungeert als een praktijklaboratorium voor innovatie in stedelijke ontwikkeling en wordt verbonden met de economische plannen van de stad en regio. We willen mensen, kennis en ondernemerschap samenbrengen om duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling te bevorderen. Dit staat in de Groeiagenda Nieuw Land (2023). Ons doel is niet alleen om oplossingen voor Almere of Lelystad te vinden, maar ook om een voorbeeld te zijn voor de hele wereld. Dit biedt kansen en helpt de groei van bedrijven en kennisinstellingen in Flevoland.

Duurzame investering

Het Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen bouwt voort op bestaande initiatieven en organisaties, zoals PRICE (Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire economie) en het Woningbouwatelier. Verschillende activiteiten, zoals het Living Lab Almere Pampus vanuit het Nationale Groeifonds, hebben al voor meerdere jaren toestemming, financiering en samenwerkingsverbanden.

Deze zullen worden voortgezet in de nieuwe organisatie. PRICE heeft een regionale uitstraling en beschikt over een sterk netwerk met regionale bedrijven en kennisinstellingen. Dit biedt het nieuwe innovatiecentrum een structuur om op te bouwen en verder te professionaliseren, ook met middelen uit de Regio Deal Nieuw Land. Een belangrijke doelstelling is verzelfstandiging. Investerings uit de Regio Deal Nieuw Land en het FVA moeten helpen om duurzame financiering aan te trekken, zodat het innovatiecentrum in de komende vijf jaar op eigen benen kan komen te staan. Het innovatiecentrum biedt ook ruimte voor andere initiatieven in de regio rondom duurzaam bouwen, zoals de Green Innovation Hub en Biobased Campus.

Doelstelling

Het innovatiecentrum heeft als doel om bewezen technieken zichtbaar te maken en de benodigde kennis en kunde te ontwikkelen en te onderwijzen. Dit gebeurt in samenwerking met onderwijsinstellingen. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan innovaties en kantelpunten om de ambities en doelstellingen te realiseren. Dit gebeurt samen met ondernemers, onderwijs, overheden en de burgers/eindgebruikers.

Resultaten 2025-2029

- **Afronden Upcycle City competitie (duurzaam op-toppen):** ontwikkeling van prijswinnende concepten en een plan van aanpak voor een bredere toepassing van duurzaam optoppen in Almere.

Op de volgende pagina wordt de ondersteuning voor deze makersplekken en de overige resultaten van 2025-2029 verder toegelicht.

- **Living Lab Pampus:** Een leer- en demonstreeromgeving gekoppeld aan de ontwikkeling van Almere Pampus, gericht op het stimuleren van innovaties in en voor het gebied. Samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (triple helix) bepaalt de thema's, activiteiten en financiering. Onder de Groeiagenda Nieuw Land is in 2023, met steun uit het Nationale Groeifonds, gestart met de regionale ontwikkeling van een biobased keten, waaronder testwoningen op de PRICE Hub in Hortus. Het doel is een nieuwe Bouwrai op Pampus met een prominente rol voor innovatieve bouwbedrijven.
- **Kweekvijver voor nieuw talent:** regio Almere is dé plek waar je direct mee mag denken, doen en bouwen aan de oplossingen voor het toekomstbestendige morgen.
- **Werkgelegenheid:** bijdragen aan nieuwe banen en bedrijven op het thema 'Duurzaam Bouwen', waarin inwoners van Flevoland werken.
- **Binnenhalen extra financiering:** voor onderzoek, testen, demonstreren, leren en toepassen van innovaties in duurzaam bouwen.
- **Structurele dekking:** voor het 'Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen', zodat het een permanent, zelfstandig instituut wordt.
- **Doel(en) op gebied van duurzaam bouwen:**
 - Huidige 'gemiddelde bouwtijd' halveren (is nu 10 jaar)
 - Innovatie markt versnellen (is nu gemiddeld 7 jaar)
 - CO₂ reductie > CO₂ neutraal > positief bouw 'footprint' = 100% electrificatie

ICT Tribe

ICT Tribe ROC Almere (bron: Maarten Feenstra)

Almere wil ICT-bedrijven aantrekken om toekomstbestendige economische clusters te ontwikkelen en goede banen te creëren voor de stad en de regio. Op dit moment is er een tekort aan gekwalificeerd personeel. Om ICT-bedrijven te trekken, is het belangrijk om de vraag en het aanbod van ICT-talent beter op elkaar af te stemmen.

Financiën

Vanuit het FVA wordt tussen 2025 en 2029 een bijdrage van €2 miljoen gevraagd. Deze zal worden ingezet om innovatieve projecten te realiseren. Voor 2025 zijn nog middelen beschikbaar uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 om enkele lopende initiatieven af te ronden.

Cofinanciering

De concrete activiteiten, projecten, initiatieven, functies en objecten in het centrum worden ingevuld – en primair gefinancierd – door bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke partners. De focus ligt hierbij op veelbelovende concepten en voorstellen voor verdere opschaling en vermarkting.

- **Regio Deal Nieuw Land:** €2 à 3 miljoen voor onderzoek, innovatie en valorisatie plus bijdrage aan business-ontwikkeling en triple helix samenwerking.
- **Groeifonds subsidie Living Lab Almere Pampus:** €336.580 (SPUK gemeente Almere) plus €190.247 cofinanciering via de provincie Flevoland.
- **Groeifondsproject CRE Denken, Leren, Doen (PRICE):** ca. €650.000 voor inzet op mbo-onderwijs en talentontwikkeling in de regio.

De gemeente Almere, het ROC van Flevoland en provincie Flevoland werken samen aan dit doel. Ook hebben zij een centrum opgericht voor omscholing, bijscholing, praktijkleren en oriëntatie op ICT-vaardigheden en -kwalificaties. Dit centrum is bedoeld voor iedereen die in Almere en de regio woont of werkt, zowel volwassenen als studenten, met of zonder baan, inclusief mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De laatste jaren is er gewerkt aan de oprichting van ICT Tribe Almere. Dit is de plek waar alle betrokkenen samenkomen en een ICT-community vormen. Eind 2023 heeft dit geleid tot de oprichting van Stichting ICT Tribe Almere en de opening van een fysieke locatie bij het ROC in Almere Buiten. De stichting wordt nu geleid door een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht.

De doelgroep van de Tribe zijn zowel (jong)volwassenen/werknemers als het bedrijfsleven. ICT Tribe draagt bij aan bestaanszekerheid voor Almeerders door hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren, vooral voor kwetsbare werkenden en mensen met een uitkering. Ook helpt ICT Tribe mensen die in de IT willen werken, maar hiervoor omgeschoold moeten worden. Daarnaast draagt het bij aan de groei en profilering van Almere op het gebied van Tech & Transitie. Het stimuleert innovatie in het onderwijs en bevordert samenwerking met het bedrijfsleven om een IT-ecosysteem te creëren dat bedrijvigheid en werkgelegenheid aantrekt en behoudt voor Almere en de regio. Op deze manier kunnen (IT-)bedrijven in de regio talent dichterbij vinden.

Bijna 80% van de mensen die zijn omgeschoold via het Tribe-traject heeft een baan gevonden, vrijwel allemaal in de IT. De komende jaren ontwikkelt de Tribe zich verder tot een IT-community voor de regio. We zetten in op verdere groei, uitbreiding van het opleidingsaanbod en een groter aantal omscholers.

Doelstellingen

ICT Tribe Almere bevordert de groei en het gebruik van IT-talent in Almere en Flevoland door ontdekken, opleiden en matchen. Dit vergroot de kansen op werk, versterkt het vestigingsklimaat en stimuleert de groei van lokale ICT-bedrijven. Ook is ICT Tribe een gemeenschap die scholing, kennisuitwisseling en evenementen mogelijk maakt.

Resultaten 2025-2029

- Het bereiken en enthousiasmeren van meer dan 3000 mensen, zowel jongeren als volwassenen, om zich te verbinden met IT, door kansen te creëren en ze te inspireren.
- Scholen en matches van meer dan 300 deelnemers uit Almere en de regio, voornamelijk volwassenen, met of zonder baan, door te ontzorgen en te gidsen op het gebied van vraag en aanbod.
- Opbouwen van een betrokken community van profit en non-profit om IT-talentontwikkeling te ondersteunen en te verbinden.

Financiën

Voor 2025-2029 wordt een aanvullende bijdrage uit het FVA gevraagd van €500.000. Stichting ICT Tribe ontvangt in 2024 en 2025 nog een bijdrage uit het FVA op basis van het Meerjarenprogramma 2021-2025. Deze bijdrage wordt ingezet voor het opschalen van ICT Tribe Almere als ICT-community voor de regio, zodat de mismatch tussen vraag en aanbod verkleind kan worden. De bijdrage wordt in 2024 en 2025 lager dan voorgaande jaren. Deze trend wordt de komende jaren doorgezet: in de periode 2026-2029 wordt de bijdrage afgebouwd en zal ICT Tribe zo veel mogelijk op eigen benen moeten komen te staan.

Cofinanciering

Verschillende partners dragen in-kind en/of in cash bij aan de ICT-Tribe. Voor de periode 2025-2029 wordt op het moment een meerjarenbegroting opgesteld. Hierin worden de volgende onderdelen nader gespecificeerd opgenomen:

- Private inkomsten vanuit bedrijfsleven:
 - (Matching)fees, partnering/arrangementen en verhuur werk- en examenruimtes
- Kennis- en expertisesessies
- Bijdragen doelgroepen budgetten vanuit overheden (o.a. RWF, afdeling EOG)
- Groeifonds
- Bijdrage ROC

Economisch versterken Almere Centrum en Weerwater gebied

ALLUMINOUS 2024 (bron: Richard Terborg)

Een economisch, sociaal vitaal en toekomstbestendig centrum is belangrijk voor de verdere ontwikkeling van Almere. De gemeente werkt samen met partners aan een natuurkrachtig groeiend centrum met grootstedelijke voorzieningen, vanuit de kernwaarden: jong denkend, speels, vindingrijk en eerlijk.

Het centrum van Almere de afgelopen jaren aantrekkelijker geworden voor de stad en de regio. Dit komt onder andere door een nauwe samenwerking tussen ondernemers, vast-goedeigenaren, bewoners, instellingen en de gemeente, en door investeringen vanuit het FVA in het stationsgebied, de openbare ruimte en het Rondje Weerwater.

Het centrum heeft nu een levendige mix van wonen, werken, studeren en ondernemen, met mooie openbare ruimtes en (culturele) programmering. In de komende jaren blijft deze ontwikkeling doorgaan met een gezamenlijke visie van de partners in het centrum: ‘Eeuwig jonge binnenstad’.

Naast grote fysieke investeringen, vanuit onder andere het FVA, is er de afgelopen jaren gewerkt aan een actieve programmering van de openbare ruimte, vooral langs de hoofdroute naar en rond het Weerwater. De middelen van het FVA worden vooral gebruikt als startkapitaal, zodat middelen van derden optimaal worden benut. Voorbeelden van gezamenlijke programmering en inzet van middelen zijn onder andere:

- Lichtkunstfestival ALLUMINOUS
- Urban Sports Games
- Almere Floats
- Placemaking-trajecten bij de Stadhuispromenade en de Esplanade
- Onderzoeksinitiatieven
- (Culturele) programmering winkelpanden

Aankomende jaren is het belangrijk om samen het centrum en het Weerwatergebied te blijven programmeren en om investeringen, middelen en organisatiekracht te bundelen.

Doelstelling

Het vergroten van de verblijfsduur, de belevingswaarde en de levendigheid van het centrum en het Weerwatergebied. Hierbij gaat het om het faciliteren van ondernemers en initiatiefnemers, zorgdragen voor programmering (software), aanjagen van bebouwing (hardware), creëren van kansen en voorzien in randvoorwaarden.

Resultaten 2025-2029

Er wordt, samen met de centrumpartners, een jaar-programma gemaakt, vastgesteld en uitgevoerd. In de loop van het jaar worden nieuwe kansen en initiatieven besproken en getoetst op haalbaarheid en toegevoegde waarde. Hiervoor is een overlegstructuur ingericht met o.a. de programmeringstafel, promotiecommissie en kernteam programmering Weerwater. Hier zijn verschillende partners vertegenwoordigd.

Voor de culturele programmering wordt zowel inhoudelijk als organisatorisch samengewerkt met het sleutelproject ‘Cultuurimpuls Almere’ (zie hoofdstuk 2). Het inzetten van activerende cultuurprogrammering in het centrum richt zich ook op de disciplines Urban Sports & Culture, pop-muziek en beeldende kunst. Daarmee wordt de culturele basis versterkt.

Financiën

In totaal wordt aan het FVA een bijdrage gevraagd van €3,5 miljoen voor de periode 2025-2029. De Ondernemers Vereniging Stadscentrum Almere (OVSA) maakt jaarlijks een plan met activiteiten en evenementen. Op basis hiervan wordt de bijdrage van het FVA vastgesteld voor dat betreffende jaar.

Cofinanciering

Naast een bijdrage uit het FVA, leveren de centrumpartners een forse jaarlijkse bijdrage van €2 miljoen. Samen met de gemeente onderzoeken ze ook de mogelijkheden voor andere financieringsbronnen voor programmering. Het FVA dient immers altijd als aanjaaggeld. De eerste gesprekken vinden al plaats met onder andere landelijke fondsen voor het lichtkunstfestival ALLUMINOUS en de Urban Sports Games. Datzelfde geldt voor nieuwe centrumpartijen. Personele inzet ten behoeve van coördinatie en regie op programmering, wordt gedekt vanuit de gemeentelijke begroting, programma Almere Centrum.

Regio Deal Nieuw Land 2023-2028

Regio Deal Nieuw Land met Hugo de Jonge (bron: Freek van den Bergh)

In de Regio Deal Nieuw Land investeren we in de ontwikkeling van economische clusters zoals Duurzaam Bouwen, Elektrificatie en High Tech. Samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen worden in deze clusters mbo- en hbo-opleidingen opgezet, zodat er in Almere en de regio eigen talent kan worden opgeleid.

Daarnaast investeren we in toegepast onderzoek, zodat Almere en Flevoland, samen met bedrijven en kennisinstellingen, innovatieve oplossingen kunnen bedenken worden voor complexe maatschappelijke problemen binnen deze clusters.

Belangrijke voorwaarden voor kennisintensieve bedrijven om zich te vestigen zijn talent (studenten en kenniswerkers) en nieuwe kennis (toegepast onderzoek en innovatie). Deze bedrijven hebben vaak een divers personeelsbestand: ze hebben slimme mensen nodig om kennis te ontwikkelen en praktische handen om producten te maken. Daarom leidt investeren in talent en nieuwe kennis in Tech & Transitie tot banen op mbo-niveau en hoger. Om de kennisinfrastructuur, en in bredere zin het innovatie-ecosysteem, te versterken, zetten we onder de Regio Deal in op drie samenhangende werksporen:

1. **Talent:** we versterken de mogelijkheden voor lokaal, regionaal en (inter)nationaal talent om bij te dragen aan het Almeerse ecosysteem rond Tech & Transitie. Het gaat om oriëntatie op techniek, versterking van huidig opleidingsaanbod en nieuw aanbod in Tech & Transitie. Ook realiseren we randvoorwaarden, zoals studentenhuysvesting en voorzieningen, om talent te verbinden met stad en arbeidsmarkt. Zo versterken we de kennisbasis en dragen we bij aan meer techtalent. We richten ons op de hele onderwijskolom: primair- en voortgezet onderwijs, mbo, hbo, wo, bedrijfsopleidingen en opleidingscentra voor om- en bijscholing.
2. **Innovatie:** we werken aan plekken waar kennis en ondernemerschap samenkomen, innovatiehubs (gebouwen) en innovatiedistricten (gebieden). Ook aan fieldlabs om oplossingen voor maatschappelijke opgaven te testen en toe te passen. We werken aan vier innovatiecentra op elektrificatie, voedsel, bouw en de sleuteltechnologie halfgeleiders. De focus ligt op praktijkgericht, toegepast onderzoek met economische en maatschappelijke waarde.
3. **Triple helix-samenwerking:** we bouwen aan een structurele samenwerking van onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden. We zorgen dat de samenwerking geprofessionaliseerd, geformaliseerd en verzelfstandigd wordt. Ze is verantwoordelijk voor de lange termijnstrategie (Groeiagenda Nieuw Land), het aansturen van nieuwe activiteiten onder Talent en Innovatie, het bewaken van samenhang, netwerk- en clusterontwikkeling, marketing en monitoring.

Met de Regio Deal Nieuw Land bekostigen we een deel van de benodigde inzet binnen deze werksporen. Met de extra inzet onder programmapijlers ‘De lerende en ondernemende stad’ worden de activiteiten vanuit de Regio Deal versterkt. Dit helpt om de volgende stap te zetten naar de opschaling die nodig is voor de groei van werkgelegenheid.

Cofinanciering periode 2028-2032

De opbouw van de nieuwe clusters Elektrificatie, Semicon, Duurzaam Bouwen en Voedsel is een lang traject en vraagt vertrouwen van onze partners. Langdurige investeringen en focus op Tech & Transitie zijn noodzakelijk. We vragen kennisinstellingen om nieuwe opleidingen te creëren en bedrijven om samen te werken met andere bedrijven en regionale kennisinstellingen voor innovatieve oplossingen. We moeten zorgvuldig omgaan met het vertrouwen van onze partners. Dit doen we door continuïteit te bieden en te laten zien dat hun investeringen niet verloren gaan omdat lokale overheden geen lange termijn toezeggingen kunnen doen. Als overheden hebben we een trekkende rol in het bouwen van vertrouwen in de samenwerking.

We reserveren cofinanciering voor de fase na de Regio Deal Nieuw Land, zodat onzekerheid over continuïteit bij onze partners wordt weggenomen en vertrouwen uitgestraald wordt. Komende jaren verkennen we kansrijke financieringsbronnen. Bij een aanvraag moet duidelijk zijn wat de lokale overheid aan cofinanciering kan leveren.

Doelstelling

We willen sterke groei van werkgelegenheid in Almere, vooral in sectoren met toekomstbestendige banen voor praktisch en hooggeschoold talent. Om dit te bereiken, versterken we het economisch profiel en stimuleren we innovatie, met focus op Tech & Transitie, in nauwe samenwerking met de overheid, onderwijsinstellingen en bedrijven.

Resultaten 2025-2029

Werkspoor Talent

- Opleidingsaanbod per cluster: een leven lang leren in Tech & Transitie.
 - Er zijn voldoende opleidingen op het gebied van Tech & Transitie op mbo-, hbo- en wo-niveau. Hierbij gaat het om zowel bekostigde als niet bekostigde opleidingen.
 - Het aantal studenten in Almere groeit van 2,45% (1-1-2023) naar 10% van het totaal aantal inwoners. Almere loopt hiermee gelijk met vergelijkbare steden. Hiervan zijn ten minste 1.200 studenten en 600 traineeships per jaar in Tech & Transitie.
 - Meer Almeerse jongeren volgen een mbo-opleiding in hun eigen stad. Het Almeerse mbo krijgt door de focus op Tech & Transitie meer aantrekkingskracht op studenten van buiten Almere. Dit blijkt uit de groei van het aantal studenten als percentage van het aantal inwoners ten opzichte van 1-1-2023 (2,23%).
- Techniek funderend onderwijs: Leerlingen en ouders in het funderend onderwijs van Almere maken kennis met techniek en stromen soepel door naar vervolgonderwijs.
- Regie, oriëntatie en begeleiding naar opleiding en werk in Tech & Transitie: iedereen die dat wil vindt werk in Tech & Transitie.
- Overige randvoorwaarden
 - Programmering en marketing doelen op het vergroten van de aantrekkingskracht en bekendheid van Almere als stad om te studeren en te ontwikkelen.
 - Programmering richt zich op het aantrekken en een goede inbedding van talent van buiten in de Almeerse samenleving.

Werkspoor Innovatie

- Realisatie Innovatiehubs (gebouwen) met innovatiecentra op vier transitie thema's: elektrificatie, voedsel (Flevo Campus), duurzame bouw (PRICE) en sleuteltechnologie halfgeleiders.
- Realisatie Innovatiedistrict Zuidoever Weerwater

Werkspoor Triple helix

- Structurele samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties omtrent Tech & Transitie in Almere en de regio, volgens het Brainport Eindhoven model.
- Oprichten programmabureau voor het faciliteren van de Triple helix samenwerking.

Verkennen, voorbereiden en indienen van aanvragen voor financiering in de periode na 2028. Daarbij wordt met name ingezet op Rijksmiddelen en EU-subsidies.

Financiën

In totaal wordt van het FVA een bijdrage van €10,5 miljoen gevraagd. Hier zal €9 miljoen ingezet worden als cofinanciering van de Regio Deal Nieuw Land 2023-2028. De resterende €1,5 miljoen wordt gereserveerd als cofinanciering in de periode na 2028.

Cofinanciering

De Regio Deal Nieuw Land heeft een totale omvang van €36,4 miljoen. De helft hiervan, €18,2 miljoen, wordt bijgedragen door het Rijk (ministerie BZK). Met de €9 miljoen cofinanciering uit het FVA wordt de resterende €9 miljoen gedragen door investeringen van regionale bedrijven. Naast cofinanciering in euro's leveren de gemeente, provincie en ministerie BZK leveren ook het ministerie van EZK, regionale kennisinstellingen en regionale bedrijven een belangrijke bijdrage in natura.

Meerjarenraming ‘De lerende en ondernemende stad’

Bovenstaande projecten geven het totale financiële beeld voor deze programmapijler weer. In onderstaande tabel zijn ook de bestaande middelen opgenomen van de projecten van de tweede tranche die doorlopen in de derde tranche.

Bovenstaande projecten geven het totale financiële beeld voor deze programmapijler weer. In onderstaande tabel zijn ook de bestaande middelen opgenomen van de projecten van de tweede tranche die doorlopen in de derde tranche.

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N						O+N	Nieuw
Meerjarenperspectief FVA 2025 - 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029	Cofinanciering
Programmasturing	250		300	300	300	300	1.200	1.450	
Flevo Campus	3.930		1.000	1.000	1.000	1.000	4.000	7.930	2.125
PRICE	386		500	500	500	500	2.000	2.386	3.676
ICT Tribe	401		250	150	100	0	500	901	pm
Economisch versterken Almere Centrum en Weerwatergebied	2.100	350	900	900	750	600	3.500	5.600	8.000
Regiodeal Nieuw Land, cofinanciering Tech & transitie (innovatiecentra, onderwijs en triple helix)	0	1.013	1.460	1.877	2.325	2.325	9.000	9.000	27.400
Reservering cofinanciering vervolg Regiodeal	0		1.500			0	1.500	1.500	
Subtotaal 'De lerende en ondernemende stad'	7.067	1.363	5.910	4.727	4.975	4.725	21.700	28.767	41.201

Toelichting cofinanciering

Flevo Campus/Innovatiecentrum voedsel

Flevo Campus heeft in de periode 2026 t/m 2029 een bedrag van €2.125.000 aan externe geldstromen begroot. Dit betreft bijdragen van betalende partners (bedrijven).

PRICE/Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen

De volgende bedragen aan cofinanciering worden verwacht:

Bedragen € x 1.000

Specificatie cofinanciering PRICE	Bedragen	Toelichting
Regiodeal	2.500	Regiodeal Nieuw Land: €2 à 3 miljoen voor onderzoek, innovatie en valorisatie, plus bijdrage aan businessontwikkeling en triple helix samenwerking.
GroEIFonds subsidie	336	GroEIFonds subsidie Living Lab Almere Pampus €336.000 (SPUK gemeente Almere).
Provincie Flevoland	190	€190.000 cofinanciering via de provincie Flevoland.
GroEIFondsproject	650	GroEIFondsproject CRE Denken, Leren, Doen (PRICE): ca. €650.000 voor inzet op mbo-onderwijs en talentontwikkeling in de regio.
Totaal in euro's	3.676	

ICT Tribe

De cofinanciering van de volgende partijen wordt nog nader uitgewerkt:

- Private inkomsten vanuit bedrijfsleven
 - (Matching)fees
 - Partnering/arrangementen
 - Verhuur werk- en examenruimtes
- Kennis- en expertisesessies
- Bijdragen doelgroepen budgetten vanuit overheden (o.a. RWF, afdeling EOG)
- Groeifonds

Economisch versterken Almere Centrum en Weerwatergebied

De jaarlijkse bijdrage van het FVA vindt plaats onder voorwaarde van cofinanciering van minimaal €2 miljoen van de centumpartners (in totaal 4 keer €2 miljoen = €8 miljoen).

Regiodeal Nieuw Land, cofinanciering Tech & transitie (innovatiecentra, onderwijs en triple helix)

Aan de Regio Deal Nieuw Land dragen bij:

- Ministerie van BZK (€18,2 miljoen), Ministerie van EZK (strategische capaciteit, netwerken). De bijdrage van BZK is hard, de Regio Deal is in oktober 2023 formeel toegekend. De regionale partijen (zowel regionale overheden als kennisinstellingen en bedrijven) dienen samen minimaal €18,2 miljoen cofinanciering te leveren. Deze verplichting is bekrachtigd in het convenant en daarom voor alle deelnemende partijen hard.
- Regionale kennisinstellingen in natura (ontwikkelen nieuwe opleidingsaanbod, personele inzet).
- Regionale bedrijven in natura en in geld.

Den Uylpark (bron: Maarten Feenstra)

04

De groene en duurzame stad

Parkbos in Almere (bron: Maarten Feenstra)

De groene en duurzame stad

Almere is een groene en gezonde stad, met in haar omgeving bossen, deltanatuur en polderland. Daarmee heeft de stad een belangrijke troef in handen. Het groen en water bieden een aantrekkelijke, duurzame en gezonde leefomgeving voor mens en dier. Dit wordt wereldwijd opgemerkt en gewaardeerd door de bewoners.

Almere is daarom een onderscheidende toeristische bestemming en heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Voor een duurzame toekomst willen we, naast het water en het groen, ook stappen zetten op het gebied van circulaire afvalverwerking.

Robuust groen en waterrijk Almere

Recreatie (bron: Maarten Feenstra)

We moeten ons blijven inzetten om de unieke kwaliteiten te behouden en te versterken als de stad verder groeit. Tegelijkertijd biedt verder vergroenen ook kansen voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie. Bijvoorbeeld door te bouwen aan één samenhangend stadslandschap voor mens, plant en dier zonder fysieke barrières. Dit leidt tot unieke landschappen, groene verbindingen en een sterke biodiversiteit.

De groene en waterrijke gebieden in en om de stad geven inwoners en bezoekers veel mogelijkheden om hun vrije tijd door te brengen. In de Agenda toerisme en recreatie 2023-2030 (2023) van de gemeente Almere staan vier kerngebieden: Centrum, Almere Poort, Nationaal Park Nieuw Land en Almeerderhout. De parken en openbare ruimten worden levendige gebieden voor ontmoeting, sport, spel en beweging.

Daarbij wordt ook de combinatie van groen, kunst, cultuur en sport gestimuleerd. De nadruk ligt op de fysieke inrichting van de gebieden, maar is er zeker ook aandacht voor programmering. Deze gebieden geven Almere de kans om onderscheidende toeristisch-recreatieve bestemmingen te creëren.

Meerjarenperspectief Groen Blauw

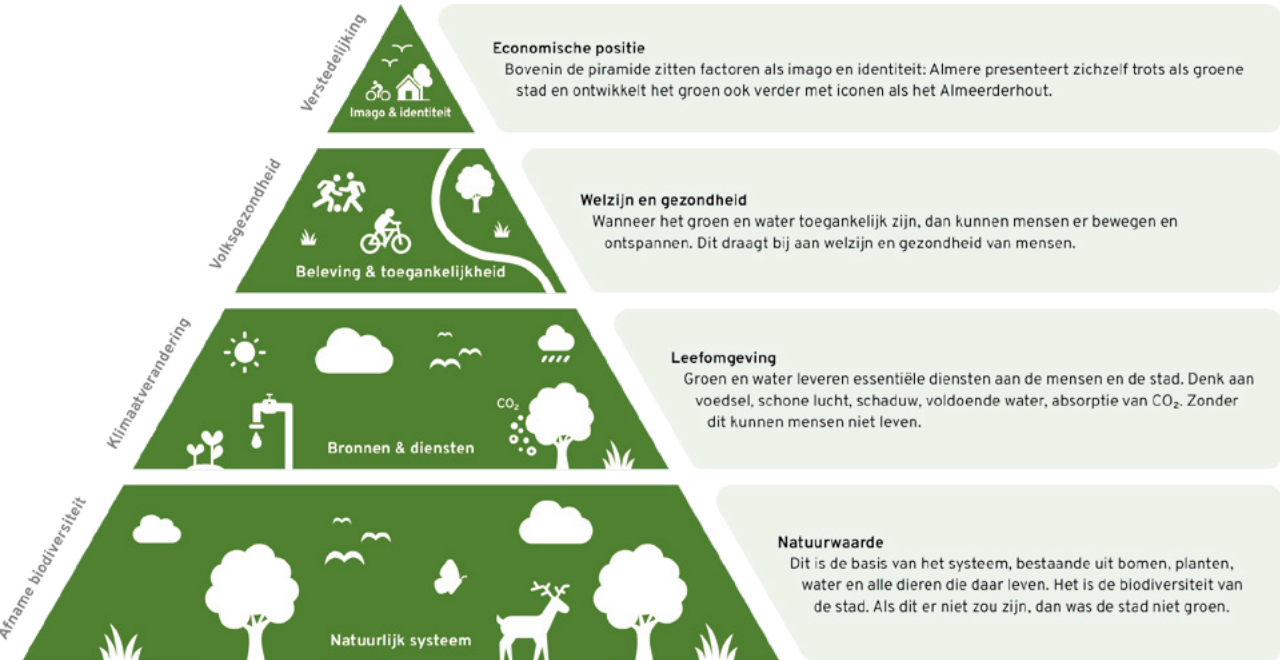
De gemeente Almere heeft plannen gemaakt voor de ontwikkeling van de groene en waterrijke ruimte in en om de stad. Deze plannen staan in het Meerjarenperspectief Groen Blauw (2020), dat de gemeenteraad als kader heeft vastgesteld.

In het meerjarenperspectief staat hoe Almere, samen met de provincie Flevoland en haar groene partners, wil omgaan met het groenblauwe raamwerk, met oog op toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen. Door de voordelen van groen en water bewust te benutten, kan Almere zich tot de beste woon- en werkplek in de regio ontwikkelen. Het Meerjarenperspectief Groen Blauw sluit naadloos aan bij de doelen van Almere 2.0. Daarom is in de laatste jaren via het FVA fors geïnvesteerd in de programmaliijn ‘Groene en waterrijke identiteit’. Op basis van het meerjarenperspectief is een uitvoeringsagenda voor 2025-2029 gemaakt.

De sleutelprojecten in dit hoofdstuk zijn onderdeel van deze uitvoeringsagenda. Met de financiering uit het FVA en bijdragen van de groene partners voor hun gebieden (zoals uit het Fonds Groenblauw van Staatsbosbeheer) kunnen de projecten gerealiseerd worden. Daarnaast volgen we een kansenstrategie. Gaandeweg kunnen bijdragen komen vanuit bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling, beheer, maatschappelijke initiatieven en subsidies. Uit ervaring blijkt dat dit kan zorgen voor interessante samenwerkingen die niet alleen verrassende resultaten opleveren, maar ook de betrokkenheid bij gebieden vergroten.

De betekenis van groen en water in de stad wordt verbeeld in onderstaande piramide. Deze piramide werkt volgens het principe van de Piramide van Maslow: het functioneren van iedere laag is randvoorwaardelijk voor de laag erboven: pas als het natuurlijk systeem in orde is, is het mogelijk om deze te gebruiken voor bronnen en diensten. Als de onderste drie lagen goed functioneren, volgen pas imago en identiteit. Het is belangrijk om op alle niveaus van de piramide te sturen. Het ontwikkelen van iconen in de top kan alleen als ook de drager wordt versterkt.

Infographic met vier lagen: De onderste laag 'afname biodiversiteit' toont iconen van natuurwaarden. De laag 'klimaatverandering' bevat iconen van bronnen en diensten voor de leefomgeving. De laag 'volksgezondheid' toont iconen voor beleving, toegankelijkheid en welzijn. De toplaag 'verstedelijking' bevat iconen voor imago, identiteit en economische positie.

Urgentie

De gedachte dat er altijd voldoende groen en water is in Almere is onjuist. Om deze kracht te behouden en nog meer te benutten is actie nodig. Er zijn verschillende invloeden van buitenaf:

- De stad groeit verder. Dit beïnvloedt de leefomgeving van planten, dieren en mensen.
- Het klimaat verandert, met hittestress, droogte of juist wateroverlast tot gevolg. Het groenblauwe raamwerk met de parken, bossen, grachten en natuurgebieden is hiervoor belangrijk. Het effect kan vergroot worden met een fijnmazige, groene dooradering tot in de buurten, tot aan de woningen en andere gebouwen.
- Vanwege een ongezonde leefstijl hebben Almeerders meer dan gemiddeld overgewicht of een verminderd welzijn. Natuurbeleving en buiten bewegen zijn goed voor de mentale en fysieke gezondheid. Daarvoor moeten gebieden wel bereikbaar en toegankelijk zijn en moeten mensen gestimuleerd en begeleid worden om er gebruik van te maken.
- Veel beplantingen blijken kwetsbaar, door onder andere monocultuur en bodemdaling. De geleidelijke vervanging van beplanting wordt een grote opgave.
- Er is steeds minder ruimte voor lokale voedselvoorziening, terwijl de behoefte hieraan toeneemt. Lokale voedselvoorziening heeft een minder zware impact op het klimaat en maakt Almere en Nederland minder afhankelijk van internationale voedselstromen. Dat is wenselijk in een tijd van klimaatverandering, geopolitieke onrust en mondiale gebeurtenissen als de coronapandemie, die grote impact hebben op deze voedselstromen.

Krachtige samenwerking

Het programma Groen Blauw is een succesvolle samenwerking tussen de gemeente Almere, Staatsbosbeheer, Stichting Het Flevo-landschap, de provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland. De grote landschappen (bossen, wetlands) aan rand van de stad zijn bij deze partijen in eigendom en beheer. De afgelopen jaren zijn in cofinanciering gebieden als Almeerderhout fase 1, de ecologische verbindingen, Pampushout-Zuid, Almeerse Poort en Eemvallei doorontwikkeld tot aantrekkelijke en toegankelijke groengebieden. De uitvoering was daarbij steeds in handen van de betreffende terreineigenaar. Deze vorm van samenwerking zetten we de komende jaren door in de uitvoering. Er is steun bij de verschillende partijen om de gezamenlijke projecten uit te werken en mede te financieren.

Sleutelprojecten

Unieke Landschappen

Almere is een unieke en onderscheidende stad, met in haar omgeving bossen, deltanatuur en polderland. Maar Almere is ook een sterk groeiende stad. Daarom is het belangrijk om unieke landschappen te creëren en de kwaliteiten van de stad te behouden en versterken. Concreet werken we de komende jaren aan twee gebieden: Almeerderhout en Etalage.

Interventies

Lerend van de piramide en gezien de urgenties, zijn de volgende interventies nodig om de groene en waterrijke identiteit van Almere verder te versterken:

- Ontwikkel unieke groene en blauwe gebieden als iconen van de groene, gezonde stad Almere. Daarbij ligt de focus op de realisatie van hét stadsbos van Nederland en een groene long met ruimte voor natuur, landbouw en recreatie.
- Versterk het ecologische netwerk van Almere en haar omgeving door in te zetten op borging en versterking van het natuurnetwerk in en rond de stadsdelen die de komende jaren het sterkst verstedelijken. Doe dit zowel in de hoofdstructuren als in het fijnmazig netwerk in de wijken. Deze impuls in (stads)natuur is een voorwaarde voor stedelijke groei.
- Zorg dat elke stedelijke ontwikkeling natuurinclusief is. Borg het ecologische belang in ruimtelijke ontwikkelingen, door na te denken over echt inclusieve participatie en besluitvorming, waarin ook de stem van plant en dier gehoord wordt.
- Benut de groenblauwe potentie van de bestaande grachtenstructuur door deze te ontwikkelen tot groenblauwe singelparken. Dit leidt tot meer biodiversiteit en kansen voor klimaatadaptatie. Ook bevordert dit de mentale en fysieke gezondheid, doordat het beweging en ontmoeting stimuleert. Daarmee helpt het tegen stress, eenzaamheid en overgewicht.

Stadsbos Almeerderhout

Stadsbos Almeerderhout bij Almere Haven (bron: Maarten Feenstra)

Het Almeerderhout is het grootste bos van Almere. Met een oppervlakte van 1.400 hectare is het viermaal zo groot als New York Central Park. Het bos wordt de komende jaren volledig omsloten door de groeiende stad. Dit biedt nieuwe kansen en vraagt om een volgende stap in de ontwikkeling van.

Zowel in de aansluiting van het bos op de (nieuwe) wijken en het stadscentrum, als in het versterken van de regionale betekenis (toeristisch-recreatief én ecologisch-landschap-pelijk). De afgelopen jaren is hierin door diverse partners succesvol samengewerkt. Hierdoor is het bos uitgegroeid tot één van de iconen van een groen Almere in de regio.

Het ontwikkelplan Stadsbos Almeerderhout is in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. In fase 1 (2021 – 2025) ligt de focus op het verbinden van de nieuwe stadsdelen met het bos door toegangen en boskamers aan te leggen. Ook wordt gewerkt aan het omvormen van de randen van het bos naar een meer gevarieerd en duurzaam bos. Daarnaast wordt het eerste deel van het boscircuit aangesloten op het Rondje Weerwater. De uitvoering loop volgens plan, maar helaas heeft de extreem hoge inflatie geleid tot een tekort in de begroting. Er is extra budget nodig om de eerste fase te realiseren volgens plan. Voor tweedeerde deel wordt dit extra budget gevraagd in het Meerjarenprogramma 2025-2029. Het resterende deel wordt extra gefinancierd door Staatsbosbeheer (volgens de afgesproken verdeelsleutel).

In de tweede fase ligt de nadruk op het centrale gedeelte van het bos. Met de inrichting van Braambergen, de aanleg van het tweede deel van het boscircuit bij Vogelhorst en de aanleg van nieuwe bosiconen. Daardoor wordt het Almeerderhout echt op de kaart gezet en krijgt het regionale betekenis. Ook de omvorming van de kern van het bos en een uitbreiding van de bosstructuren rondom de Meesweg zijn onderdeel van fase 2. De activering, participatie en zelfbeheer wordt opgeschaald en geïntensiveerd. In samenwerking met de provincie wordt de aanpak invasieve soorten georganiseerd. Hiermee wordt een structurele stap gezet naar duurzaam faunabeheer in Almere.

Doelstelling

We maken Almeerderhout hét stadsbos van de toekomst; een icoon van de groene en gezonde stad. Passend bij de vrijetijdsbehoefte van omwonenden, als toeristische bestemming in de regio en als leefgebied van planten en dieren. Het bos kent een grote biodiversiteit, levert natuurlijke grondstoffen, absorbeert CO₂, biedt schaduw en houdt water vast. Ook buurtbewoners spelen een belangrijke rol en het bos nodigt uit om te beleven en te bewegen.

Resultaten 2025-2029

- Realisatie van voorzieningen, goede ontsluiting bos-iconen, programmering
- Uitbreiding boscircuit
- Realisatie van diverse, toekomstbestendige beplanting
- Participatief planproces met belanghebbenden, ondernemers en investeerders
- Realisatie Boscentrum
- Ontwikkeling twee iconen als verrassende bestemmingen en een kwaliteitsimpuls van het bestaande Museumbos

Financiën

Voor de periode van 2025-2029 wordt €8,9 miljoen aan nieuwe middelen aangevraagd. Waarvan €1,6 miljoen voor de inflatiecorrectie van fase 1, €7,2 miljoen voor de realisatie van fase 2.

Cofinanciering

€8,6 miljoen door het Fonds Groenblauw van Staatsbosbeheer voor de bijdrage inflatiecorrectiefase en realisatiefase 2. Binnen dit bedrag zijn middelen gereserveerd voor beheer voor 10 jaar vanaf oplevering.

Etalage

De Etalage in Almere Buiten (bron: Maarten Feenstra)

De Etalage is de oostelijke groene long tussen Almere Buiten en Oosterwold. In de toekomst zal dit gebied herkenbaar zijn door de afwisseling van bos en natuurinclusieve landbouw, een zogenaamd voedsellandschap. Omdat het gebied goed zichtbaar is vanaf de A6, heeft het de naam Etalage gekregen.

Het gebied bestaat nu uit stukjes bos, natuur, akkers, een weide met zonnepanelen en sportvelden. Dwars door het gebied loopt de snelweg A6. Desondanks dat de Etalage beperkt ontsloten is, wordt het door bewoners uit de aangrenzende wijken gebruikt om te wandelen, fietsen en sporten. Aan de noordzijde ligt het stadsdeel Almere Buiten, dat door de Lage vaart gescheiden is van het gebied. Aan de westzijde grenst het aan de wijk Tussen de Vaarten-zuid. Aan de zuidzijde ligt het terrein dat wordt aangeduid als tweede fase Oosterwold. De Etalage is gefragmenteerd, wat ook geldt voor het eigendom.

Hoewel de Etalage een uitloopgebied is voor velen, is de afstand tussen agrariër en stad groot. Het gebied heeft samenhang, een robuuste landschappelijke structuur, één verhaal, een toekomstbestendige agrarische invulling, recreatieve én ecologische verbindingen nodig. Met de juiste ingrepen ontstaat hier een unieke overgang tussen stad, landbouw en natuur. Een ontwikkelgebied voor natuurinclusieve landbouw en een geliefde bestemming voor Almeerders en bezoekers uit de regio. Maar ook een samenhangend gebied met ecologie, voedsel en recreatie in de hoofdrol.

Grondeigenaren en initiatiefnemers hebben de wens uitgesproken om een gezamenlijke richting te kiezen en het gebied in samenhang te ontwikkelen. Daar kan en wil ieder aan bijdragen. De bijdrage van het FVA wordt ingezet om hier invulling aan te geven.

Doelstellingen

Het versterken van de oostelijke groene long van Almere, zodat het een samenhangend, herkenbaar en toegankelijk gebied wordt. Een gebied met natuurinclusieve landbouw, toekomstbestendige natuur en recreatiemogelijkheden voor Almeerders en bezoekers. Een zogenaamd voedsellandschap.

- De Etalage krijgt een eigen, herkenbaar karakter.
- Het gebied wordt ontwikkeld als eigentijdse overgang van stad en land.
- De diverse eigenaren en initiatiefnemers werken samen vanuit samenhang en gebiedsidentiteit.
- De landbouw in dit gebied verduurzaamt, o.a. door middel van pilots voor natuurinclusieve landbouw. Deze pilots leiden tot een blijvende plek voor natuurinclusieve landbouw in de Etalage en inzichten over de mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw op andere locaties in Almere en Flevoland. Onderdeel van deze pilots is het verkennen van toekomstbestendige verdienmodellen voor agrariërs en mogelijkheden voor het versterken van de Almeerse economie.
- De betrokkenheid van burgers bij landbouw vergroten, wat bijdraagt aan een robuuste samenleving. Dit leidt tot meer verbinding en bewustzijn, en verkleint polarisatie.
- Samenhang brengen in landschappelijke structuren en paden en wegen.
- De ecologie en biodiversiteit versterken door de ecologische verbinding tussen Buitenhout en Kotterbos en tussen Noorderwold en de Lage Vaartzone robuuster te maken.
- De recreatieve toegankelijkheid verbeteren.

Resultaten 2025-2029

- Gezamenlijke visie van betrokken partijen op de transformatie en ontwikkeling van de Etalage
- Ontwerp van benodigde ruimtelijke ingrepen
- Gezamenlijke, afgestemde aanpak op het gebied van recreatie routes, ecologische verbindingen en andere ruimtelijke ingrepen
- Structurele samenwerking tussen betrokken overheden, terrein beherende organisaties en pachters
- Realisatie recreatieve voorzieningen Buitenhout

Financiën

Het FVA draagt €1 miljoen bij, waarmee onder andere wordt gezorgd voor regie over de verschillende initiatieven, zodat meer samenhang ontstaat in de inrichting en het gebruik. Daarnaast besteden we een deel van de middelen aan de realisatie van recreatieve voorzieningen in Buitenhout.

Cofinanciering

De betrokken partijen in het gebied hebben toegezegd een bijdrage te willen leveren aan de gezamenlijke inrichting van het gebied. Het gaat in eerste instantie om vorming van visie en samenwerking. De totale omvang van de investering is hangt af van de ambitie van de partijen en cofinanciering.

Dit wordt in de loop van de tijd nader bepaald. Staatsbos-beheer heeft al een bijdrage van €294.000 gereserveerd voor de recreatieve inrichting van de Etalage, onder de voorwaarde dat cofinanciering beschikbaar komt. We gaan de kansen op subsidie uit Europese fondsen verkennen.

Natuurinclusieve stad

Ecologische verbindingzones in Pampus (bron: Maarten Feenstra)

Almere is dé groenblauwe stad van de Metropoolregio Amsterdam. De stad wordt omringd door landschappen en natuur met allure, zoals het Markermeer, Nationaal Park Nieuw Land en het Gooimeer. Ook in de stad is groen en water overal aanwezig in dreven, parken en geveltuinen.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) loopt langs de stadsdelen, dwars door de stad. De nabijheid van groen en water is kenmerkend en onderscheidend. Het wordt in hoge mate gewaardeerd en de stad wil dit ook in de toekomst behouden en koesteren.

Bewoners waarderen het groen en water voor rust, sport, ontspanning en hoge woonkwaliteit. Ook zijn ze onmisbaar voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en leefbaarheid voor mens en dier. In het zoeken naar bouwlocaties raken deze waarden vaak in het gedrang. Dit sleutelproject focust op de versterking van het natuurnetwerk in en om de ontwikkellocaties. Dit netwerk, van regionale en nationale betekenis en vaak wettelijk beschermd, wordt gerespecteerd en waar nodig versterkt bij stedelijke ontwikkeling.

Dit sleutelproject is een vervolg op het sleutelproject Ecologische Verbindingen in het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025. In de aankomende jaren ligt de focus op het Natuurraamwerk Pampus en het Natuurraamwerk Oostervold. In het Natuurraamwerk Pampus is vanuit het FVA ook in het Meerjarenprogramma 2021-2025 geïnvesteerd. De tweede fase van het project bouwt hierop voort. Na 2029 staat de Verbinding Zuidoever Weerwater en de Steiger in de planning.

Doelstelling

Het borgen van een robuust natuurnetwerk in en rondom ontwikkellocaties (aan de stadsranden én in de stedelijke transformatie/verdichting). Door de verstedelijking komt juist hier de ecologie onder druk te staan en willen meer bewoners recreëren in het groen.

Resultaten 2025-2029

Natuurraamwerk Pampus

Het ontwerp en de realisatie van natuurcorridors en stapstenen van voldoende omvang. Daarnaast creëren we een recreatieve bufferzone rondom de ecozone, om zo voldoende rust en ruimte te houden voor de natuur. Ecozone Pampus en Pampushout worden daarmee plaatselijk verbreed en heringericht, zodat de ecologische verbinding ook goed zal functioneren wanneer het gebied verder verstedelijkt. Dit is randvoorwaardelijk voor de natuurinclusieve ontwikkeling van stadsdeel Pampus, waarin bodem en water sturend zijn.

Natuurraamwerk Oostervold

Het ontwerp en de realisatie van een bosverbinding tussen Almeerderhout en Horsterwold langs de Hoge Vaart. Deze is 6,76 km lang en heeft een gemiddelde breedte van 300m. De bosverbinding bestaat uit ca. 120 ha natuur, met daar doorheen een fietspad en een randzone waar bijvoorbeeld agrarisch gebruik mogelijk is. De bosverbinding heeft zowel een ecologische als recreatieve functie.

Financiën

Voor de periode van 2025-2029 wordt €8,9 miljoen aan nieuwe middelen aangevraagd. Waarvan €1,6 miljoen voor de inflatiecorrectie van fase 1, €7,2 miljoen voor de realisatie van fase 2.

Cofinanciering

Natuurraamwerk ecozone Pampus

De FVA-bijdrage betreft cofinanciering bij de aanvraag SPUK Natuur 2. SPUK Natuurmiddelen kunnen worden ingezet voor natuurinrichting en verwerving van grond, maar niet voor recreatieve doelen. Daar is andere financiering voor nodig. Eind 2024 is bekend hoe groot de bijdrage uit SPUK Natuur 2 zal zijn. Provincie Flevoland ziet een investering in Pampus momenteel als één van de logische bestedingsdoelen. Er bestaat goed draagvlak. Ook wordt onderzocht hoe de afwaardering van de benodigde grond onderdeel kan worden van de exploitatie van de ontwikkeling van Pampus. Dit wordt momenteel verkend.

Natuurraamwerk Oostervold

De FVA-bijdrage is cofinanciering bij financiering uit het Fonds Groen Blauw Raamwerk Almere van Staatsbosbeheer, andere eigen middelen van Staatsbosbeheer en een financieringsaanvraag bij het FPLG (Flevolands Programma Landelijk Gebied). Een grote bijdrage van Staatsbosbeheer is zeker, maar het precieze bedrag is nog niet toegezegd. De bijdrage uit het FPLG is nog onduidelijk.

Natuurlijk verstedelijken Hart van de Stad

Stationsplein (bron: Maarten Feenstra)

Het centrum van Almere wordt duurzaam, hoogstedelijk en kwalitatief hoogwaardig doorontwikkeld. Het biedt ruimte voor nieuwe (culturele) voorzieningen, werkgelegenheid, informele werkmilieus, ontmoeting en verdichting met woningen. In het Hart van de Stad worden tot 2040 10.000-15.000 extra woningen voorzien.

In de Werkagenda Centrum Almere 2040 staat de benodigde inzet voor de lange termijnontwikkeling van het centrumgebied van Almere. Een belangrijk onderdeel hiervan is het maken van een ontwikkelvisie voor duurzame ontwikkeling en openbare ruimte, inclusief bijbehorende strategie. In deze visie is het ontwikkelprincipe ‘natuurlijk verstedelijken’ uitgewerkt.

Het toepassen van natuurlijke oplossingen in verstedelijking draagt niet alleen bij aan klimaatadaptatie, maar bereikt ook andere essentiële doelen.

Beschermen, herstellen en creëren

Natuurlijke oplossingen (Nature Based Solutions, NBS) zijn gebaseerd op het huidige ecosysteem, zoals bodem, water en natuur, en ruimte voor planten en dieren. Focus ligt op het beschermen, herstellen en creëren van het ecosysteem, met als doel een toekomstbestendige openbare ruimte te realiseren. Dit biedt ook diverse koppelkansen, ofwel ‘ecosysteemdiensten’. Dit zijn voordelen voor mens, plant en dier die voortkomen uit een natuurlijke omgeving en een gezond ecosysteem: natuurlijke bestuiving van gewassen, schone lucht, beperking van extreme weeromstandigheden, prettige leefomgeving en het mentale en fysieke welzijn van bewoners. Het ontwerpproces richt zich op het realiseren van een ecosysteem met maximale ecosysteemdiensten.

Uit het BO Leefomgeving (2023) kent het Rijk €9,7 miljoen toe voor het realiseren van een duurzame en groene inrichting van het centrum. De FVA-bijdrage van dit sleutelproject cofinanciert een deel voor twee projecten:

- **Groene dooradering centrum:** De binnenstad van Almere heeft veel verharding en kan warm worden (hitte-eiland). Dit is slecht voor de verblijfskwaliteit en kan op lang termijn het centrum minder aantrekkelijk maken, wat ook invloed heeft op de lokale en regionale economie. Een oplossing om de binnenstad toekomstbestendig te maken, is het toevoegen van groen. Dit zorgt voor meer koeling, betere temperatuurregulatie en luchtkwaliteit en het kan de gezondheid van mensen verbeteren (fysiek en mentaal). Ook kunnen sterke en aantrekkelijke oost-west-verbindingen worden aangelegd in het centrum die goed aansluiten op de omgeving en het Stadsweteringpark.
- **Stadsweteringpark:** Op het moment lopen twee stadsweteringen van het Weerwater naar de Leeghwaterplas en het Beatrixpark. Het belang van de weteringen groeit door verdere centrumverstedelijking (meer bezoekers), woningbouwverdichting (meer bewoners) en groene opgaven (klimaatverandering, ecologie). We verbreden en verstevigen de weteringen tot een parkstructuur en passen de vegetatie aan, met oog voor de bestaande hoofdgroenstructuren. In het stationsdistrict biedt kansen om de twee stadsweteringen te verbinden en zo een rondje Weteringpark van ongeveer 4,5 km te creëren. Het park is belangrijk voor het bieden van cultuur- en recreatiemogelijkheden voor toekomstige bewoners en bezoekers, maar ook voor de duurzame en ecologische verantwoorde centrumontwikkeling. De weteringen zijn cruciaal in het natuurlijk verstedelijken van het centrum van Almere en moeten aansluiten bij de (toekomstige) behoeftes van mens, plant en dier. De versterking van deze groene en blauwe verbindingen sluit hierop aan. Deze voorgestelde ingrepen vergroten de biodiversiteit, bevorderen duurzame mobiliteit (fietsen en wandelen), sport, waterrecreatie, voorkomen hitte-eilanden en zorgen voor beter regenwaterbeheer.

Doelstellingen

- Het verbinden van de groene en waterrijke gebieden;
- Het ontwikkelen van een groene en gezonde stedelijke omgeving, waar bezoekers en bewoners van het centrum ruimte hebben voor sport, culturele, recreatieve en natuurlijke activiteiten;
- Benutten van de ecologische potentie en maken van robuustere verbindingen;
- Uitwerken en benutten van ecosysteemdiensten;
- Voorkomen van hitte-eilanden en hierdoor realiseren van een aantrekkelijke en toekomstbestendige openbare ruimte;
- Verbetering van de oost-west verbindingen in de binnenstad;
- Verbetering van de leefkwaliteit van mens, plant en dier.

Resultaten 2025-2029

- Inzicht in mogelijkheden (onder- en bovengronds) voor groene dooradering van het centrum
- Planuitwerking groene dooradering centrum
- Eerste fase uitvoering groene dooradering centrum
- Planuitwerking Stadsweteringpark
- Eerste fase uitvoering Stadsweteringpark

Financiën

Vanuit het FVA wordt een bijdrage van in totaal €3,5 miljoen gevraagd, waarvan €1,5 miljoen voor de groene dooradering van het centrum en €2 miljoen voor het Stadsweteringpark. Ongeveer eenderde van de FVA-bijdrage wordt ingezet voor planuitwerking en tweederde voor de eerste fase van de uitvoering in periode 2025–2030.

Cofinanciering

De natuurlijk verstedelijksopgave, als onderdeel van de ontwikkelvisie, is een opgave van meerdere partners. De gemeente Almere gaat uit van een forse financiering voor de eerste fase van de groene dooradering en het Stadsweteringpark vanuit afspraken uit BO Leefomgeving, GREX en bovenplanse kosten.

Vanuit het BO Leefomgeving (BOL) in 2023 is kent het Rijk €9,7 miljoen toe voor het realiseren van een duurzame en groene inrichting van het centrum. De middelen van het FVA zijn de benodigde cofinanciering in het kader van de BOL-afspraken. Er is nog niet volledig zicht op de totale investeringskosten voor de verschillende projecten, dat onderdeel is van de planuitwerking. De BOL-middelen kunnen alleen worden ingezet voor realisatie (voor 2031), gekoppeld aan woningbouwontwikkeling.

Almeersepoort Nationaal Park Nieuw Land

NBC Oostvaarders (bron: Maarten Feenstra)

Provincie Flevoland heeft een uniek natuurgebied in Nederland en Europa: het Nationaal Park Nieuw Land (2018). Het park bestaat uit de Oostvaardersplassen, de Lepelaarplassen, Markerwadden en een deel van het Markermeer. Vooral het Oostvaardersplassengebied trekt veel binnen- en buitenlandse bezoekers, om de nieuwe natuur te beleven.

Er zijn delen van Nationaal Park Nieuw Land die toeristisch-recreatief verder ontwikkeld kunnen worden, met behoud en versterking van de ecologische waarden. Een nationaal park biedt (inter)nationale bekendheid, meer bezoekers, meer recreatieve voorzieningen zoals horeca, hotels, natuur- en cultuurgerichte, recreatieve activiteiten en extra werkgelegenheid.

Het sleutelproject Almeersepoort ging van start in 2017 met middelen uit onder meer het FVA. Het project is een nauwe samenwerking tussen de gemeente Almere, Staatsbosbeheer, Flevo-landschap, provincie Flevoland, Stad en Natuur Almere en Almere City Marketing. De ambities staan in de Ontwikkelingsvisie NP NL (2019). In 2022 is het Uitvoeringsprogramma Almeersepoort Nationaal Park Nieuw Land vastgesteld. In de komende jaren bouwen we voort op de afspraken uit het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025. Er worden geen nieuwe deelprojecten in gang gezet. Door vertragingen, prijsstijgingen en extra eisen, is een extra bijdrage nodig om de eerder gemaakte afspraken te kunnen realiseren.

Tot 2030 blijven placemaking, marketing, communicatie en programmering van activiteiten nodig. Om het gebied verder te ontwikkelen, investeren we stap voor stap in voorzieningen, toegankelijkheid en beleefbaarheid van het landschap en natuur tot 2040. Ook is het belangrijk om blijvend te investeren in de samenwerking tussen de partners van Nationaal Park Nieuw Land. We besteden daarbij aandacht aan zogenoemde crossovers: kansen benutten door samenwerking tussen toerisme en recreatie, erfgoed en cultuurhistorie, ecologie, educatie, cultuur en sport.

Doelstellingen

- Het ontwikkelen van het Almeerse entreegebied van het Nationaal Park, door het landschap en de recreatieve inrichting te versterken;
- Het realiseren van goede voorzieningen voor de bezoekers en het creëren van ruimte voor private initiatieven;
- Het verbeteren van de bereikbaarheid;
- Het ontwikkelen en uitvoeren van programmering van (educatieve) activiteiten, gastheerschap en marketing.

Resultaten 2025-2029

- Oostvaardersplassen: versterking landschap, infrastructuur, recreatieve voorzieningen en het Observatorium.
- Voortzetten marketing, communicatie en programmering van (educatieve) activiteiten Oostvaardersplassen.
- Realiseren bezoekerscentrum Lepelaarplassen en kwaliteitsimpuls van de directe omgeving.
- Communicatie en programmering om het Lepelaarplassengebied en het nieuwe bezoekerscentrum als onderdeel van Nationaal Park Nieuw Land onder de aandacht te brengen van inwoners en bezoekers.
- Participatie in gezamenlijke activiteiten van het Nationaal Park Nieuw Land, op basis van het Handvest NP Nieuw Land. Gezamenlijke activiteiten zijn o.a. marketing en communicatie, educatie, kennis en onderzoek en NP-NL-brede investeringen (ruimtelijke kwaliteit, rotondes, verkeersstromen).

Financiën

Voor 2025-2029 wordt uit het FVA een bijdrage van €3,4 miljoen aan nieuwe middelen gevraagd. Hier is €1,05 voor maatregelen in de Oostvaardersplassen, €1,9 voor de Lepelaarsplassen en €0,45 voor de activiteitenparticipatie van de gezamenlijke organisatie Nationaal Park Nieuw Land. Voor de realisatie van maatregelen Oostvaardersplassen en Lepelaarsplassen zijn ook nog middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 beschikbaar.

Cofinanciering

Naast de bijdrage van het FVA, stellen ook Staatsbosbeheer en Flevo-Landschap extra middelen beschikbaar voor het realiseren van de eerder gemaakte afspraken. Staatsbosbeheer levert een bijdrage van €1,05 miljoen in het Oostvaardersplassen gebied en Flevo-Landschap draagt €0,3 miljoen bij aan de Lepelaarsplassen.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Speelroute Nobelhorst (bron: Dingena Mol)

De gemeente wil de gezondheid van haar inwoners verbeteren en de stad klimaatbestendig maken door de grootste troef van Almere te benutten: het groen van de stad. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan zowel sociale als ruimtelijke opgaven.

De urgentie is hoog. Het klimaat verandert en de gezondheid van Almeerders blijft achter vergeleken met de rest van Nederland. Verschillende onderzoeken tonen het positieve effect van groen op de gezondheid aan en geven advies over de inrichting, het gebruik en de stimulering hiervan. Almere biedt hierin dankzij het groene karakter bijzondere kansen. In dit sleutelproject worden de aanbevelingen uit onderzoek toegepast in de groei van de stad.

- Met een bijdrage uit het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 zijn pilots uitgevoerd in drie interventiegebieden:
1. Speelroute Nobelhorst: een gezonde, koele speelroute voor kinderen.
 2. Singelgracht Leemwierde: een koel, schaduwrijk rondje voor ouderen.
 3. Algerapad: herkenbare route voor jongeren en jongvolwassenen in het stationskwartier.

Dit sleutelproject is grotendeels uitgevoerd in de periode 2021-2025 en wordt in 2026 afgerond.

Doelstellingen

- Het toepassen van wetenschappelijke kennis om de gezondheid (mentaal en fysiek) van mensen te verbeteren, door de groene leefomgeving specifiek in te richten en inwoners te stimuleren om meer te bewegen.
- Het toepassen van wetenschappelijke- en praktische kennis om groene interventies te ontwikkelen die bijdragen aan een klimaatbestendige inrichting van de stad. Zo kan optimaal (thermisch) comfort worden geboden aan gebruikers en worden gezondheidsrisico's geminimaliseerd.

- Resultaten 2025-2029
- Afronden realisatie inrichting en programmering van de drie interventiegebieden.
 - Eindrapportage monitoring effecten van interventies.
 - Eindsymposium waarin resultaten gepresenteerd worden en leerpunten en inzichten gedeeld worden.

Financiën

Voor deze sleutelprojecten zijn middelen toegekend in het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025. Er worden geen nieuwe middelen toegevoegd.

Circulair ambachtscentrum

Circuloco (bron: Maarten Feenstra)

Alle gemeenten in Nederland hebben zich gecommitteerd om voor 2030 de CO₂-uitstoot met 55% te verminderen en 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken. Gemeenten kunnen hieraan bijdragen via onder andere huishoudelijk afvalbeheer en door inwoners te stimuleren om meer circulair te consumeren via de R-ladder (o.a. repair, reuse, refurbish, etc). Zo wordt op twee fronten impact gemaakt: minder grondstoffenverbruik én vermindering van de CO₂ uitstoot.

De gemeente Almere wil van bedrijventerrein De Steiger een circulair bedrijventerrein te maken. Dit sleutelproject is een vervolg op eerdere investeringen uit het FVA voor de realisatie van een upcyclecentrum op De Steiger (2017) en de ontwikkeling van een Circulair Ambachtscentrum in 2023-2024. De komende jaren zetten we in op het toevoegen van een demontage- en reparatiefaciliteit aan de bestaande voorzieningen. Daarmee wordt de volgende stap gezet richting een circulaire hotspot.

Deze stap zal naar verwachting een stimulans zijn voor andere circulaire start-ups en scale-ups die zich in en rond de centrum willen vestigen. Zo kan een circulair cluster van duurzame en circulaire bedrijven ontstaan, wat de lokale circulaire economie versterkt. Dit maakt de plek ook aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers, en biedt mogelijkheden om innovaties verder te ontwikkelen. Dit kan tientallen banen opleveren. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan het project Citylab, dat in de afgelopen jaren met het FVA is uitgevoerd.

Doelstelling

Een bijdrage leveren aan de ambitie voor minder grondstoffenverbruik en minder CO₂-uitstoot. De realisatie van een demontage- en reparatiefaciliteit is een vervolgstap in de ontwikkeling van een circulaire hotspot op bedrijventerrein De Steiger.

- Resultaten 2025-2029
- Uitbreiden van het consortium van partijen die onderdeel gaan uitmaken van het concept. Een deel van de partijen zijn al betrokken vanuit de eerdere projecten.
 - Conceptontwikkeling en businessplan: samen met de consortiumpartners wordt het concept verder uitgewerkt en doorgerekend (maatschappelijke businesscase).
 - Vastgesteld Programma van eisen en wensen voor de beoogde locatie door het consortium.
 - Realisatie demontage- en reparatiefaciliteit.

Financiën

Het FVA reserveert €1,5 miljoen voor dit sleutelproject. De bijdrage uit het FVA wordt ingezet voor projectmanagement en realisatie van de demontage- en reparatiefaciliteit.

Cofinanciering

Bijdragen van partners zijn nog niet duidelijk. Dit is onderdeel van het plan van aanpak. Voor de exploitatiekosten zal een beroep worden gedaan op de autonome groei vanuit de Afvalstoffenheffing. Samen met hogescholen Windesheim en HVA, de stichting Natuur & Milieu, maar ook subsidie-regelingen voor sterk techniek onderwijs (STO) voor de realisatie van een circulair makerslab, wordt geprobeerd extra financiering te krijgen om de schaal te vergroten en benodigde apparatuur aan te schaffen.

Meerjarenraming ‘De groene en duurzame stad’

De eerdergenoemde projecten geven het totale financiële beeld voor deze programmapijler weer. In onderstaande tabel zijn ook de bestaande middelen opgenomen van de projecten van de tweede tranche die doorlopen in de derde tranche.

Deze middelen staan in de eerste kolom onder het kopje ‘oud’. Vervolgens zijn alle kosten van de projecten (hierboven inhoudelijk toegelicht) meerjarig opgenomen onder het kopje ‘nieuw’. In de kolom ‘O+N’ worden deze middelen samen-gevoegd om het totale financiële beeld voor de derde tranche te schetsen. In de laatste kolom is er nog aandacht voor de cofinanciering op een tweetal projecten binnen deze pijler.

Bedragen € x 1.000									
	Oud = O	Nieuw = N					O+N	Nieuw	
Meerjarenperspectief FVA 2025 - 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029	Cofinanciering
Programmasturing	250		300	300	300	300	1.200	1.450	
Unieke Landschappen									
Almeerderhout	7.256							7.256	
Inflatie fase 1 (Almeerderhout)	0	1.649					1.649	1.649	
Inflatie fase 2 (Almeerderhout)	0	653	630	2.330	2.326	1.321	7.260	7.260	8.589
Etalage	0	445	284	135	69	67	1.000	1.000	5.294
Natuurinclusieve stad									
Natuurraamwerk Pampus en Oosterwold	1.985	388	248	120	702	1.587	3.045	5.030	12.132
Natuurlijk verstedelijken Hart v.d. Stad								3.879	7.300
Stadsweteringpark	0	300	300	400	500	500	2.000	2.000	13.200
Groene dooradering Centrum	0	125	125	250	500	500	1.500	1.500	
Almeerse Poort NPNL	6.731							6.731	
Inflatie fase 2 (Oostvaardersplassen)	0		263	263	263	263	1.050	1.050	1.050
Bijdrage NPNL	0		113	113	113	113	450	450	
Lepelaarsplassengebied	0		475	475	475	475	1.900	1.900	300
Circulair ambachtscentrum	786	1.500					1.500	2.286	
Subtotaal 'De groene en duurzame stad'	17.009	5.060	2.737	4.385	5.247	5.125	22.554	39.563	40.565

Toelichting cofinanciering

Unieke Landschappen: Almeerderhout

Harde cofinanciering door Fonds Groenblauw van Staatsbosbeheer: €8,589 miljoen (€0,824 miljoen voor inflatiecorrectie fase 1, €7,265 miljoen voor fase 2 en €0,5 miljoen voor inpassing van de natuurbrug in het projectgebied). Dit is een harde toezegging met akkoord van de directie Staatsbosbeheer.

Unieke Landschappen: Etalage

In totaal verwachten we €5,3 miljoen aan cofinanciering:

Bedrag	Dekking door	Toelichting
€294.000	Staatsbosbeheer	Harde toezegging op voorwaarde van cofinanciering voor de recreatieve inrichting van de Etalage. In te zetten voor planontwikkeling, beplanting, grond- en waterwerken, recreatieve voorzieningen van Buitenhout om deze gebruiks-klaar te maken voor natuurinclusieve landbouw.
Later te concretiseren	Stichting Flevo-Landschap	Planontwikkeling Noorderwold-Eemvallei, begeleiden pilot natuurinclusieve landbouw op natuurgonden.
Bekend in 2024-2025, inzet op €4 miljoen	Flevolands Programma Landelijk Gebied (FPLG)	Aanvraag voor compensatie van afwaardering gronden kavel Gz5, pilots en onderzoek natuurinclusieve landbouw en inrichting ecologie en landschap. (Over het FPLG komt waarschijnlijk in de tweede helft van 2024 duidelijkheid vanuit het Rijk, daarna wordt het FPLG geconcretiseerd naar maatregelpakketten. Naar verwachting kan een financiële bijdrage medio 2025 duidelijk zijn.)
Nader te bepalen, ingeschat op €1 miljoen	EU-subsidies	Cofinanciering mogelijk vanuit Interreg Nederland-Deutschland, LIFE, LEADER en EFRO. Verkennen naar mogelijk-heden volgt nog.
Later te concretiseren	Pachters	Investeringsen en bijdragen in de gebiedsontwikkeling als onderdeel van de bedrijfsvoering.

Natuurinclusieve stad (natuurraamwerk Pampus en Oosterwold)

In totaal verwachten we €12,1 miljoen aan cofinanciering:

	A. Pampus	B. Oosterwold	Totaal
Spuk 1	2.394		2.394
Spuk 2	3.237		3.237
SBB		4.800	4.800
Anders		1.700	1.700
Cofinanciering	5.632	6.500	12.131

A. Natuurraamwerk ecozone Pampus

De gevraagde FVA-bijdrage betreft cofinanciering bij de aanvraag SPUK Natuur 2. SPUK Natuurmiddelen kunnen worden ingezet voor natuurinrichting en verwerving van grond, niet voor recreatieve doelen. Daar is andere financiering voor nodig. Eind 2024 is bekend hoe groot de bijdrage uit SPUK Natuur 2 zal zijn. De provincie Flevoland beschouwt een investering in Pampus op dit moment als één van de logische bestedingsdoelen. Er bestaat goed draagvlak.

Daarnaast wordt onderzocht hoe de afwaardering van de benodigde grond onderdeel kan worden van de exploitatie van de ontwikkeling van Pampus. Dit wordt momenteel verkend.

B. Natuurraamwerk Oosterwold

De FVA-bijdrage is cofinanciering bij financiering uit het Fonds Groen Blauw Raamwerk Almere van Staatsbosbeheer, andere eigen middelen van Staatsbosbeheer en een financieringsaanvraag bij het FPLG. Een grote bijdrage van Staatsbosbeheer is zeker. Het precieze bedrag is nog niet toegezegd. De bijdrage uit het FPLG is nog onduidelijk. (Over het FPLG komt waarschijnlijk in de tweede helft van 2024 duidelijkheid vanuit het Rijk, daarna wordt het FPLG geconcretiseerd naar maatregelpakketten. Naar verwachting kan een financiële bijdrage medio 2025 duidelijk zijn.)

Natuurlijk verstedelijken Hart v.d. Stad: Stadsweteringpark/Groene dooradering Centrum

De BOL-middelen van €9,7 miljoen zijn gekoppeld aan de woningbouwontwikkeling en kunnen tot 2031 worden ingezet voor realisatie. De FVA-middelen zijn de benodigde cofinanciering voor het kunnen inzetten van de BOL-middelen. Ook gaan wij vooralsnog uit van €2 tot €5 miljoen financiering vanuit Grexen/bovenplanse kosten, gekoppeld aan de woningbouwontwikkeling, tot en met 2029.

Almeerse Poort Nationaal Park Nieuw Land

In totaal verwachten we €1,35 miljoen aan cofinanciering:

	Cofinanciering
Oostvaardersplassen Almere	1,05
Lepelaarsplassengebied	0,30
Nationaal Park Nieuw Land	
Totaal	1,35

05

Energiesysteem van de toekomst en Smart Mobility

Energiesysteem van de toekomst en Smart Mobility

In tegenstelling tot de sleutelprojecten onder de drie programmapijlers, hebben de sleutelprojecten 'Energiesysteem van de toekomst' en 'Smart Mobility' een bredere scope. Daardoor passen ze niet goed binnen de eerdere pijlers en worden ze in een apart hoofdstuk opgenomen.

Energiesysteem van de toekomst

De klimaatverandering heeft over de hele wereld gevolgen voor de natuur, onze gezondheid, veiligheid en voor de beschikbaarheid van voedsel en water. Daarnaast raken fossiele brandstoffen en grondstoffen binnen afzienbare tijd op.

Daarom zijn er grote veranderingen nodig. Met sleutelproject 'Energiesysteem van de toekomst' werken we aan een toekomstbestendige energievoorziening voor de stad Almere. De gemeente kan voortbouwen op ontwikkelingen die de afgelopen jaren al zijn gestart.

(Ultra)diepe Geothermie

In 2016 is Almere begonnen met het project voor (ultra) diepe geothermie. Het project UDG Almere-Diemen heeft als doel om de restwarmte van de Diemercentrale op termijn te vervangen door een duurzame bron zoals aardwarmte. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om aardwarmte aan te boren. Geothermie kan ongeveer 20% van de energievraag in Almere dekken. Hiermee kan het hele basislast van het huidige warmtenet duurzaam gemaakt worden. Ultradiepe geothermie (dieper dan 4 kilometer) is in Almere niet geschikt. Daarom spreken we nu van geothermie tussen 500 meter en 4 kilometer diep.

De afgelopen jaren heeft Almere bijgedragen aan een versnelling van de landelijke aanpak, kennisuitwisseling met andere gemeenten en provincies, en het Rijk heeft seismisch onderzoek gefinancierd. Dit heeft geleid tot een brede samenwerking in de MRA. De provincies Flevoland, Noord-Holland en het Rijk hebben grote bedragen beschikbaar gesteld voor vervolgstappen. Het Rijk ziet geothermie als een belangrijke vervanger van fossiele bronnen.

De gemeente Almere, HVC en Vattenfall hebben samen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een vergunning gekregen om aardwarmte op te sporen in het onderzoeksgebied Almere-Diemen 1. Met deze vergunning hebben ze vijf jaar lang het alleenrecht om te onderzoeken of de ondergrond in het gebied geschikt is voor het winnen van aardwarmte.

Energie Beheer Nederland (EBN) heeft een startvergunning bij het Rijk aangevraagd voor een wetenschappelijke boring. In Q1 van 2025 wordt duidelijk of Almere als locatie wordt gekozen. Op korte termijn komt er nog geen winning van aardwarmte in Almere. De focus ligt de komende tijd op het verzamelen van nieuwe gegevens over de ondergrond. Dit gebeurt met als doel om te verkennen of de bodem van Almere geschikt is om aardwarmte uit te winnen en zo kan bijdragen aan de warmtetransitie in Almere en aan een CO₂-neutrale energievoorziening.

Netcongestie

De netcongestie heeft grote gevolgen voor de Flevopolder. Netbeheerders hebben tot 2029 nodig om het elektriciteitsnet te verbeteren. Tot die tijd is er geen ruimte voor grootverbruikers om een nieuwe of zwaardere aansluiting te krijgen. Het is waarschijnlijk dat er ook na 2029 nog netcongestie zal zijn.

Er is de komende jaren veel werk te doen om deze uitdaging aan te pakken en ervoor te zorgen dat Almere haar ambities voor groei en verduurzaming kan waarmaken. Tegelijkertijd zijn er veel onzekerheden rondom netcongestie en mogelijke oplossingen. Daarbij is de gemeente afhankelijk van andere partijen en kan ze niet overal zelf actie ondernemen. Het is daarom belangrijk om flexibel te blijven.

Eerdere ontwikkelingen

De gemeente kan voortbouwen op ontwikkelingen die de afgelopen jaren al zijn gestart. In de tweede tranche van het FVA is het project ‘Balanceren Energienet’ opgezet. Hierbij worden twee energiehubs ontwikkeld op De Vaart en Stichtsekanal. Voor ‘Netbewust bouwen’ werkt de gemeente samen met Alliander aan het concept ‘Balanswijk/Energie in Balans’. Dit idee wordt komende jaren in fases getest en toegepast in de stad, met als doel om Pampus uiteindelijk volgens deze principes te ontwikkelen.

Ook moet er op verschillende plekken in het elektriciteitsnet regelbare energieopwekking worden geplaatst om het net te ondersteunen. Dit staat beschreven in het Actieplan Netcongestie FGU (2024). De gemeente kan hierbij helpen door onderzoeksprojecten te ondersteunen of grond beschikbaar te stellen.

Smart Mobility

Almere en Flevoland staan voor een grote uitdaging op het gebied van woningbouw, met bijkomende kwesties als de stikstofproblematiek, energietransitie en klimaatadaptatie. De druk op de bereikbaarheid van de woon- en werkgebieden neemt toe, net als de druk op sociale inclusie van onze bewoners.

Digitalisering en een nieuwe kijk op mobiliteit zijn nodig om de verstedelijking in Almere in goede banen te leiden. Het ontwikkelen en gebruiken van Smart Mobility-oplossingen en het inzetten van data om het beleidsproces te ondersteunen is hierbij van groot belang.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft het zogenoemde Dutch Metropolitan Innovations (DMI)-ecosysteem programma gestart. Het DMI-ecosysteem biedt nieuwe digitale instrumenten voor:

- mobiliteit
- openbare ruimte
- woningbouw

Doelstellingen

- Het verduurzamen van het warmtenet door de mogelijke aanleg van een geothermiebron.
- Ontwikkelingen en maatregelen versnellen die de netcongestie kunnen verminderen.
- Uitbreiden energiehubs.
- Testen eerste concepten balanswijk.

Resultaten 2025-2029

- Onderzoek naar het verkrijgen van nieuwe gegevens over de ondergrond van het gebied Almere – Diemen I.
- Seismisch onderzoek in de bodem van Almere om de risico's van de ondergrond beter in kaart te brengen.
- Onderzoek balanswijk.
- Onderzoeken naar regelbare opwek voor het oplossen van netcongestie.

Financiën

De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor ‘(Ultra)diepe geothermie’. Daarnaast wordt er voor de periode 2025-2029 voor het gehele sleutelproject een bijdrage van €1 miljoen uit het FVA gevraagd.

Het programma bestaat uit 17 innovatie opdrachten. Twee daarvan worden in samenwerking met de gemeente Almere uitgevoerd:

- Digitale regie openbare ruimte (DRO)
- Digitale tweeling as a service (DTaaS)

Digitale regie openbare ruimte (DRO)

Het project DRO is opgezet om de leefbaarheid in steden te verbeteren, door de druk op de openbare ruimte te verlichten. DRO helpt bij het maken van bewuste keuzes over het gebruik van de openbare ruimte. Het project richt zich op vier hoofdthema's, te lezen op de volgende pagina.

Hoofdthema's

- **Multi Modaal Mobiliteits Management (MMMM)**: creëren van ruimte door verschuiving in modal split, duurzame mobiliteit door gebruik van OV en fiets te stimuleren.
- **Prijs differentiëren en een combinatie van laden en parkeren (PCLP)**: Bijvoorbeeld: als de auto volgeladen is, geldt een ander parkeertarief.
- **Multimodaal en voorspellend de verkeersruimte inrichten (MMVM)**: op basis van gegevens kan een integrale afweging worden gemaakt bij de inrichting van de stad tussen duurzaamheid, bereikbaarheid, veiligheid en rechtvaardigheid.
- **Mobiliteit en Arbeidsparticipatie (M&AP)**: bijvoorbeeld, is toegankelijkheid van mobiliteit beperkend voor arbeidsparticipatie? Hoe ver is de bushalte van huis; kan een praktisch opgeleid persoon met gereedschappen nog bij zijn werk komen? Of bij zijn of haar klanten?

Onder deze hoofdthema's onderzoeken we problemen en oplossingen in acht aandachtsgebieden (Opportunity area's):

Transparantie

Orkestratie

Op en rondom de stoep

Parkeren

Intelligente toegang

Vervoersarmoede

Verkeersveiligheid

Modal Shift

De inzichten en integrale scenario's worden ingezet bij de ontwikkeling van Pampus, de inbreiding van het stadscentrum en bij aanpassingen van de bestaande stad (bijvoorbeeld de veiligheidsopgave bij de Evenaar).

Digitale tweeling as a service (DTaaS)

Het project Digitale tweeling as a service (DTaaS) is opgezet om stedelijke digitale tweelingen te ontwikkelen, gebaseerd op standaarden. Zo kunnen de afzonderlijke componenten los van elkaar worden ontwikkeld en kan er een integraal en digitaal beeld van de stad gemaakt worden.

De gevolgen van het ene beleidsthema (bijvoorbeeld duurzaamheid) en een ander thema (zoals mobiliteit) kunnen meetbaar worden weergegeven. Op deze manier kunnen integrale afwegingen worden gemaakt aan de hand van verschillende scenario's.

1. Het eerste vraagstuk dat in Almere is uitgewerkt, is 'wateroverlast door een hoosbui' in het stadcentrum. Hiermee kunnen keuzes worden gemaakt voor de inrichting van het centrum.
2. Het volgende vraagstuk is hittestress: welke keuzes kunnen bij de inrichting van de stad gemaakt worden om hittestress tegen te gaan, waarbij de genomen maatregelen geen belemmering vormen voor het gebruik van de buitenruimte.
3. In Dronten wordt duidelijk gemaakt hoe de 3-30-300 regel kan worden toegepast in stedelijke ontwikkeling. Dit is een vuistregel voor het vergroenen van steden en het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van de inwoners. De regel houdt in dat iedereen vanuit zijn huis minstens drie bomen moet kunnen zien, dat elke buurt een boomkroonbedekking van 30 procent moet hebben en dat iedereen maximaal 300 meter van een openbaar park of groene ruimte moet wonen.

De inzichten uit Dronten kunnen op middellange termijn ook in Almere worden toegepast en vice versa. Op de lange termijn kunnen de inzichten via het DMI Ecosysteem in de G40 en daarbuiten uitgewisseld en gebruikt worden.

Doelstelling

Het ontwikkelen en gebruiken van Smart Mobility-oplossingen om goed onderbouwde keuzes te maken in de verstedelijking van Almere.

Resultaat 2025-2029

- Onderzoek hittestress

Financiën

Voor de periode 2025-2029 wordt een bijdrage van €1 miljoen uit het FVA gevraagd. Deze wordt ingezet voor de ambtelijk begeleiding van de projecten door de gemeente Almere.

Financiën
Voor de periode 2025-2029 wordt een bijdrage van €1 miljoen uit het FVA gevraagd. Deze wordt ingezet voor de ambtelijk begeleiding van de projecten door de gemeente Almere.

Cofinanciering
Almere is een van de koploper gemeenten. Hiervoor stelt het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) €714.286 beschikbaar (SPUK). Voor het project DRO is een cofinanciering van het ministerie van IenW van € 500.000 beschikbaar.

Meerjarenraming ‘Energiesysteem van de toekomst’ en ‘Smart Mobility’

Bovenstaande projecten geven het totale financiële beeld voor deze programmapijler weer. In onderstaande tabel zijn ook de bestaande middelen opgenomen van de projecten van de tweede tranche die doorlopen in de derde tranche.

Deze middelen staan in de eerste kolom onder het kopje ‘oud’. Vervolgens zijn alle kosten van de projecten (hierboven inhoudelijk toegelicht) meerjarig opgenomen onder het kopje ‘nieuw’. In de kolom ‘O+N’ worden deze middelen samen-gevoegd om het totale financiële beeld voor de derde tranche te schetsen. In de laatste kolom is er nog aandacht voor de cofinanciering op één project.

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N					O+N	Nieuw
Meerjarenperspectief FVA 2025 – 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029
Smart Mobility	0	200	200	200	200	200	1.000	1.000
Energiesysteem van de toekomst	756		250	250	250	250	1.000	1.756

Toelichting cofinanciering

Smart Mobility

In totaal verwachten we €1,2 miljoen aan cofinanciering. Ministerie van IenW draagt €500.000 bij. Vanuit de Koplopersgemeenten (K7) is één zevende deel van €5.000.000 (= €714.286) beschikbaar.

Afronden projecten MJP 2021-2025

Groenblauwe kaart (bron: Maarten Feenstra)

Afronden projecten MJP 2021-2025

Het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 heeft een overlap van een jaar met het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025. Het gevolg daarvan is dat er projecten zijn die 1) geheel stoppen; 2) doorlopen in 2025 en dan worden afgerond of overgedragen aan de lijnorganisatie van de gemeente Almere of 3) verder gaan in één van de programmapijlers van het nieuwe meerjarenprogramma.

Deze laatste projecten zijn genoemd in de vorige hoofdstukken. Om een compleet overzicht te geven, zijn de resterende projecten uit het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 in dit aparte hoofdstuk opgenomen.

Sleutelprojecten

Afronden projecten MJP 2021-2025		Bestaande middelen 2025 e.v.
Preventieve wijkaanpak		321
Rondje weerwater incl. sport		380
Internationale Campus		1.250
Kenniscampus Stadshart, Urban Innovation		5.708
Groeiagenda (voorheen Almere LAB)		198
Spoor 3 - Sterke kennisinfrastructuur en krachtige triple helix		200
Competitie Upcycle City 2.0		434
Stedelijk voedselsysteem		430
Balanceren energienet		356
Experiment Vernieuwend Wonen		800
Excellent groene en gezonde leefomgeving		2.487
Pampus Kennis- en werkagenda		527
Pampus zakelijk traject		197
Versterken regionale en strategische inzet		548
Verbreden A27		500
Totaal		14.336

Bedragen € x 1.000

Preventieve wijkaanpak

Almere is een zogenaamde New Town en zal de komende jaren nog flink groeien. Dit maakt de stad uniek, maar brengt ook grote stedelijke uitdagingen met zich mee.

Sinds het ontstaan van Almere is er veel veranderd in de stad en in de samenleving. Niet alleen zijn er oudere wijken die opgeknapt moeten worden, maar ook de samenstelling van de bevolking en sociale ontwikkelingen zijn veranderd. Er zijn steeds meer eenpersoonshuishoudens en het aantal senioren groeit. Eenzaamheid vormt een groot probleem en is de diversiteit in de samenleving toegenomen.

Ook is het vertrouwen in de overheid laag en neemt het aantal kwetsbare jongeren toe. Deze ontwikkelingen zijn niet van de ene op de andere dag ontstaan en zullen ook in de komende jaren belangrijk blijven. De gemeente Almere staat voor de uitdaging om de stad gezond te laten groeien en een fijne samenleving te bouwen. Hoe blijft de stad prettig om in te wonen, niet alleen nu maar ook in de toekomst?

In het ‘Perspectief Almere, stad met toekomst’ is er aandacht voor de bestaande wijken door het inzetten van een preventieve wijkaanpak. Met een bijdrage uit het FVA kan deze aanpak goed worden vormgegeven. Door leefbaarheidsproblemen vroeg te signaleren, kunnen grote problemen worden voorkomen. Dit gebeurt op verschillende manieren: door wijkgericht werken, bestaande overleggen, statistieken, contact met organisaties die dicht bij bewoners staan en, indien nodig, aanvullend onderzoek.

Financiën

De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor de begeleiding van dit sleutelproject.

Rondje weerwater inclusief sport

Dit project is toegelicht onder programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’.

Internationale Campus

Dit project is toegelicht onder programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’.

Kenniscampus Stadshart, Urban Innovation

Dit project is toegelicht onder programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’.

Groeiagenda (voorheen Almere LAB)

Dit project is toegelicht onder programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’.

Spoor 3 - Sterke kennisinfrastructuur en krachtige triple helix

Dit project is toegelicht onder programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’.

Competitie Upcycle City 2.0

Dit project is overgebracht naar sleutelproject ‘PRICE’ (programmapijler ‘De lerende en ondernemende stad’) onder de titel ‘Optoppen’ en is daar toegelicht.

Stedelijke grondstofstromen

Dit project bestaat uit het Grondstoffendepot, het Circulair ambachtscentrum en het Lectoraat Innovatie en Groen stedelijke ruimte. De vervolgactiviteiten voor het Circulair Ambachtscentrum zijn opgenomen in programmapijler ‘De groene en duurzame stad’.

Grondstoffendepot

Inrichting van een grondstoffendepot helpt bij de overgang naar een circulaire manier van werken. Bij de (her)inrichting, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden veel materialen en aanzienlijke hoeveelheden grondstoffen gebruikt die zorgen voor een grote uitstoot van broeikasgassen. Denk dan aan bestrating, stoepranden, lichtmasten, straatmeubilair, kunstwerken, verkeersborden en riolering. Door materialen die vrijkomen niet weg te gooien, maar opnieuw te gebruiken, kunnen we veel winnen voor het milieu en naar verwachting ook de economie.

Grondstoffen worden schaarser en duurder, terwijl de vraag naar circulaire materialen toeneemt. Lokaal hergebruik vermindert gereden kilometers en CO₂-uitstoot. Dit vraagt om een andere manier van werken, bijvoorbeeld door het inrichten van depots en hubs voor (tijdelijke) opslag. Op deze plekken kunnen materialen worden opgeslagen en opge- waardeerd voor hergebruik in of buiten de stad. De door- stroom van materialen via de depots en hubs wordt beter als vraag en aanbod slim aan elkaar worden gekoppeld.

Met de inrichting van het Grondstoffendepot op bedrijven- terrein De Vaart in Almere zet de gemeente een belangrijke stap van lineair naar circulair werken. Als beheerder van de openbare ruimte kan de gemeente haar rol als opdracht- gever van diensten en werken gebruiken. De gemeente kan ook als grootverbruiker helpen deze marktontwikkeling te stimuleren. Zo treed zij op als ‘launching customer’.

Doelstelling

Het verminderen van CO₂-uitstoot door lokaal hergebruik van materialen.

Resultaten 2025

- Uitgewerkt invoeringsplan grondstoffendepot
- Fysieke inrichting grondstoffendepot op perceel De Vaart IV
- Beheerorganisatie binnen Stadsruimte operationeel
- Digitale marktplaats vraag-aanbod operationeel
- Eerste baten van hergebruik materialen

Financiën

Resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden ingezet om in 2025 het Grondstoffendepot op De Vaart in te richten en in gebruik te nemen. De ge- meente Almere, afdeling Stadsruimte, is risicodragend voor de exploitatie na 2025.

Lectoraat Innovatie & Groenstedelijke ruimte

De groei van Almere gaat niet alleen om wonen en werken; het gaat ook op het ontwikkelen van groen en duurzame stedelijke groei. Eind 2020 is het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte opgericht aan de Aeres Hogeschool Almere, in samenwerking met de gemeente Almere en de provincie Flevoland. Dr. Gideon Spanjer is de lector van dit lectoraat. Het lectoraat helpt lokaal en regionaal om we- tenschappelijke kennis toegankelijk te maken en deze in de praktijk toe te passen. Zo kunnen noodzakelijke innovaties in de gebiedsontwikkeling van Almere mogelijk worden gemaakt. Soms speelt het lectoraat een verkennende rol, zoals bij de innovatie van het ruimtelijk ontwerp.

Stedelijk voedselsysteem

Vanuit de voedselstrategie van Almere zijn de afgelopen jaren stappen gezet om een duur- zaam voedselsysteem in de stad te ontwikkelen. Samen met partners is er gewerkt aan vernieuwende projecten in de stad. Ook wordt de vestiging van innovatieve voedselbedrijven in Almere en de regio aangemoedigd.

Almere zet zichzelf steeds meer op de (internationale) kaart als stad van kennis en innovatie op het gebied van voedsel- vraagstukken. Hierbij is nauw samengewerkt met de Flevo Campus. In 2025 worden de activiteiten van de afgelopen jaren geëvalueerd en wordt het vervolg vastgelegd binnen de gemeente.

Op andere momenten houdt het lectoraat zich bezig met het monitoren van experimentele gebiedsontwikkeling op ecologische en sociale kwaliteiten.

Doelstellingen/Lectoraatsthema's

- **Klimaatmitigatie:** de overgang naar een biobased economie versnellen met kennis.
- **Klimaatadaptatie:** onderzoeken hoe we onze steden kunnen voorbereiden op het veranderende klimaat.
- **Biodiversiteitsherstel:** het concept van rewilding cities in de praktijk brengen.

Resultaten 2025

- Publicatie van het boek ‘Natuurinclusieve Gebieds- ontwikkeling: van pionieren naar governance’.
- Publicatie van twee white papers over governance barrières en ecosysteemdiensten van Nature Based So- lutions. Ook staat er een journal paper hierover gepland voor 2025/2026.
- Afronding project Excellente Groene en Gezonde Leef- omgeving
- Afronden project Groenblauwe stad
- Opleveren monitoringsplan biobased wonen
- Aanboren van nieuwe tweede en derde financierings- stromen
- Het delen van vijf jaar kennisontwikkeling met de nieuwe generatie (groene) ruimtelijke professionals

In 2025 wordt er ook doorgewerkt aan de volgende onder- zoeksprojecten:

- Interreg project Biodiverse Cities
- Almere 2.0 project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving
- Sia-pvg project Groenblauwe Stad
- Groeifondsproject Toekomstbestendige Leefomgeving

Financiën

De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor de genoemde activiteiten.

Doelstelling

Realiseren van een duurzaam stedelijk voedselsysteem in Almere.

Resultaat 2025
Evaluatie activiteiten afgelopen jaren en borging voedselstrategie na 2025 in de gemeentelijke organisatie.

Financiën
De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 wordt in 2025 ingezet voor de evaluatie en borging.

Balanceren energienet

Het energiesysteem in Nederland gaat veranderen: van fossiele naar hernieuwbare energie. Dit zorgt voor een grotere vraag naar hernieuwbare energie en infrastructuur voor het transport van elektriciteit en warmte. Na 2030-2035 kan groene waterstof een rol gaan spelen. Op de korte en middellange termijn neemt de vraag naar (hernieuwbare) energie en de teruglevering hiervan toe. Hierdoor is het energiesysteem in verandering.

Dit merken we onder andere doordat het systeem in delen van Flevoland, waaronder Almere, vastloopt: er ontstaat een tekort aan capaciteit. Om de druk op de infrastructuur te verlagen en de stad op een goede en gezonde manier te laten groeien, is het belangrijk om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en zo het energienetwerk in balans te houden.

- In dit sleutelproject zijn twee pilots uitgewerkt:
1. Balanceren elektriciteit op buurniveau (Hoekwiede)
 2. Energiemanagement op een bedrijventerrein (De Vaart/ Buitenvaart)

Beide pilots worden in 2025 afgerond.

Doelstelling

Met het balanceren van het energienetwerk willen we voorkomen dat energiedragers te zwaar belast worden. Door deze energiedragers efficiënter te gebruiken, is er meer ruimte tijdens de energietransitie. Het uiteindelijke doel is om CO₂ te verminderen en in 2050 CO₂-neutraal en aardgasvrij te zijn.

- Resultaten 2025**
- Balanceren elektriciteit op buurniveau (Hoekwiede)**
- Effectiviteit van de app beoordelen.
 - Mogelijke opschaling van onderzoeken naar buurnten met spanningsproblemen.
 - Zorgen dat de resultaten van de pilot in de toekomst worden voortgezet.

- Energiemanagement op een bedrijventerrein (De Vaart/ Buitenvaart)**
- In kaart brengen van data en het leggen van een sterke basis voor de samenwerking tussen bedrijven.
 - Afstemmen van contracten, financiële stromen en eigendom van gezamenlijke middelen tussen de ondernemers.
 - Afstemmen van contracten met de netbeheerder en starten van de eerste kleinschalige pilot. Aankoop en installatie van middelen (zowel software als hardware).
 - Leren van de eerste pilots en een planning maken voor de uitbreiding.

Financiën
De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor de evaluatie en borging.

Bouwen door de Buurt is een initiatief van zeven buurnbewoners die zijn opgegroeid in Kruidenwijk, nog bij hun ouders wonen, in de vrije sector huren of hun bedrijf in de wijk hebben. Het zijn starters en doorstromers.

De pilot in Kruidenwijk is gestart om kleinschalige woningbouw mogelijk te maken, waarbij bewoners zelf aan zet zijn. Alle Kruidenwijkers kregen een uitnodiging om bouwplekken te vinden voor zichzelf, familie of vrienden. Initiatiefnemers moeten de buurn informeren over hun plannen. De groep heeft een locatie gevonden tussen de Wisselgracht en het Gemberpad, ten zuiden van de Korianderbrug. De pilot loopt nog, en de acht bouwkvavels aan het Gemberpad worden in Q2 2025 bouwrijp opgeleverd.

Doelstelling

Een fijnmazige bouwstroom in een bestaande buurn op gang brengen waarbij bewoners zelf de potentiële bouwplek(jes) aanwijzen en zich uitspreken over de door hen gewenste woningtypes.

- Resultaten 2025**
- Resterende vergunningverleningen particuliere woningen
 - Locatie bouwrijp
 - Feestelijke start bouw
 - Oplevering woningen die kant-en-klaar worden geleverd
 - Oplevering monitoring
 - Documentaire gereed
 - Delen van 'lessons learned'
 - Bestuurlijke besluitvorming over uitrol

Financiën
De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor de begeleiding van dit sleutelproject.

Experiment Vernieuwend Wonen: Who Cares

De laatste jaren groeit de behoefte aan vernieuwende oplossingen die wonen, zorg en ondersteuning combineren. In Almere speelt dit vooral in het vergrijsde stadsdeel Haven. Daarom sloot het Woningbouwvatelier zich in 2017 aan bij de prijsvraag Who Cares, met als doel innovatieve ideeën te verzamelen en deze toe te passen.

- Twee teams werden aangewezen als Almeerse winnaar:
- Expeditie Haven: de Samenredzame Wijk
 - BloemkoolBurenbond: het Eigentijds Hof

Tijdens de prijsuitreiking beloofde de Almeerse wethouder Wonen zich in te zetten voor de realisatie van het project in de stad. Inmiddels bevindt het project zich in de fase van het opstellen van een ontwikkelplan.

De realisatie van dit experimentele project vindt plaats in 2026, waarna oplevering in 2027 volgt.

Doelstelling

Het ontwikkelen voor oplossingen voor zowel senioren als voor kwetsbare inwoners in samenhang met de bestaande wijk of buurn.

- Resultaten 2025**
- Ontwikkelplan aangeboden aan de gemeenteraad
 - Kennisoverdracht via publicaties en presentaties

Financiën
De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor de begeleiding van dit sleutelproject.

Experiment Vernieuwend Wonen: Bouwen door de buurn

Visual Tuinkruidenpad - Bouwen door de buurn (bron: Windesheim)

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Dit project is toegelicht onder programmapijler 'De groene en duurzame stad'.

Uitvoeringsprogramma Almere, stad met toekomst

De ‘Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst’ is gebaseerd op de perspectieven ‘Oostflank MRA, klaar voor de toekomst’ en ‘Almere, stad met toekomst’. In deze agenda staan afspraken en acties om deze toekomstvisies waar te maken.

Hierin zijn alle benodigde maatregelen opgenomen om de groei van Almere op sociaal, economisch en ecologisch duurzame wijze voort te zetten. Dit draagt bij aan de versterking van de sociale en economische structuur van de noordelijke Randstad en de metropoolregio Amsterdam.

De uitvoeringsagenda is eind 2021 vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg Almere 2.0 en begin 2022 door de gemeenteraad van Almere en de Provinciale Staten van Flevoland. Voor enkele afspraken is gebruikgemaakt van financiering uit het FVA. De meeste afspraken zijn in 2024 afgerond en krijgen een vervolg in het Meerjarenprogramma 2025-2029. Een aantal activiteiten worden afgerond in 2025 of wordt overgedragen aan de lijnorganisatie van de gemeente Almere. De voortgang en resultaten van deze activiteiten worden nauwlettend gevolgd.

Pampus Kennis- en werkagenda en Pampus zakelijk traject

Dit project wordt toegelicht in hoofdstuk ‘Woningbouw en gebiedsontwikkeling’, onder het kopje ‘Gebiedsontwikkeling Almere Pampus’.

Versterken regionale en strategische inzet

Dit project wordt toegelicht in hoofdstuk ‘Woningbouw en gebiedsontwikkeling’.

Verbreden A27

Dit project wordt toegelicht onder het hoofdstuk ‘Bereikbaarheid’, onder het kopje ‘Wegverbreding A27’.

07

Financiën

Financiën

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N					O+N	Nieuw	
Meerjarenperspectief FVA 2025 - 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029	Cofinanciering
Totaal beschikbaar	49.455	1.400	16.706	16.706	16.706	16.706	68.224	117.679	
Proceskosten Almere 2.0	1.200		1.100	1.100	1.100	1.100	4.400	5.600	
De gezonde en sociale stad	7.687	1.560	4.068	4.508	4.508	6.608	21.250	28.937	8.800
De lerende en ondernemende stad	7.067	1.363	5.910	4.727	4.975	4.725	21.700	28.767	41.201
De groene en duurzame stad	17.009	5.060	2.737	4.385	5.247	5.125	22.554	39.563	40.565
Smart Mobility	0	200	200	200	200	200	1.000	1.000	1.214
Energiesysteem van de toekomst	756		250	250	250	250	1.000	1.756	
Subtotaal kosten	33.719	8.183	14.265	15.170	16.279	18.007	71.904	105.623	91.780
Afronden projecten MJP 2021-2025	14.336								
Saldo	1.400						-3.680		

De beschikbare middelen in het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 zijn reeds toegekend aan diverse programma-lijnen en sleutelprojecten. De uitvoering van een aantal van deze sleutelprojecten loopt door in 2025 en 2026, met inzet van de beschikbare middelen uit het Meerjaren-programma FVA 2021-2025. Indien van toepassing op een project, zijn deze middelen steeds in een aparte kolom weergegeven.

De beschikbare nieuwe middelen voor het Meerjarenpro-gramma FVA 2025-2029 zijn circa €68,2 miljoen. Voor de inzet hiervan is een meerjarenprognose gemaakt.

Per programmapijler is een tabel opgenomen met daarin de beoogde inzet van middelen. De totale voorziene uit-gaven bedragen €71,9 miljoen. Het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 start dus met een overprogrammering van €3,7 miljoen (5%), die in deze periode ingelopen zal moeten worden.

De pijlers inclusief de sleutelprojecten zijn uiteengezet in een meerjarig perspectief voor 2025 tot en met 2029. In dit overzicht zijn de ingerekende kasstromen in het FVA in-zichtelijk gemaakt.

Toelichting beschikbare middelen

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N					O+N	
Meerjarenperspectief FVA 2025 - 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029
Bijdrage Almere	10.006		10.006	10.006	10.006	10.006	40.024	50.030
Bijdrage Provincie	6.700		6.700	6.700	6.700	6.700	26.800	33.500
Bijdrage Rijk, grondverkopen Oosterwold	-612		0	0	0	0	0	-612
Beginstand reserve FVA	33.361							33.361
Vrije ruimte MJP 2021-2025		1.400					1.400	1.400
Waarvan reservering voor cultuur		900						
Waarvan overig		500						
Totaal beschikbaar	49.455	1.400	16.706	16.706	16.706	16.706	68.224	117.679

Bijdrage Almere

De gemeentelijke bijdrage aan het FVA bestaat uit een specifieke uitkering die verband houdt met de groeiopgave vanuit het ministerie van BZK. Deze bijdrage bedraagt €7 miljoen per jaar (startend in 2015) + indexering. In 2024 is dit bedrag gestegen naar €10 miljoen. Dit bedrag is dan ook opgenomen in de meerjarenbegroting.

Bijdrage Provincie Flevoland

De provinciale bijdrage aan het FVA bedraagt vanaf 2021 €6,7 miljoen per jaar. Dit bedrag wordt niet geïndexeerd. De jaarlijkse bijdrage van de provincie zal tot en met 2036 (conform de gemeente Almere) plaatsvinden.

Bijdrage Rijk, grondverkopten Oosterwold

De rijksbijdrage bestaat uit:

- De gerealiseerde verkoopopbrengst van standaardkavels benodigd voor de eerste 7.000 woningen in Almere Oosterwold. Tot en met 2023 is hier reeds €80,6 miljoen van gerealiseerd. De verwachting is dat er tot en met 2029 geen netto-opbrengsten gerealiseerd kunnen worden, omdat de kosten voor het pachtvrij maken van de gronden hoger zijn dan de verkoopopbrengsten. Met het Rijks Vastgoed Bedrijf is afgesproken dat zij de komende jaren de kosten, die niet in het desbetreffende jaar verrekend kunnen worden, daarom eerst in minde-ring brengen op de toekomstige afdracht.
 - Daarnaast is er een eenmalige administratieve correctie gemaakt van €0,6 miljoen op de opbrengsten. Deze correctie betreft een klein aantal initiatiefnemers die buiten hun macht om, door het aanhouden van de vergunningen, geconfronteerd werden met de overgang van de jaarlijkse grondprijsstijging. Daarom is besloten dat deze initiatiefnemers de oude (lagere) grondprijs mochten betalen. In overleg met het RVB is dit verrekend met het FVA.
- De gerealiseerde opbrengst van de verkoop van Rijks-grond in Almere Pampus benodigd voor 8.000 woningen. Tot op heden hebben zich geen verkopen van rijksgrond in Almere Pampus voorgedaan. Deze worden ook niet voor 2025 verwacht. De bijdrage is dus nihil.

Beginstand reserve FVA

Aan het begin van 2025 is een bedrag van €33,4 miljoen beschikbaar (naast de bovenstaande beschikbare middelen) om de projecten van de tweede tranche te kunnen dekken. Resterende middelen uit tweede tranche zijn hier zichtbaar gemaakt en kennen verplichtingen en bestedingen die daar-mee worden gedekt.

Vrije ruimte Meerjarenprogramma FVA 2021-2025

Het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 kende bij de start een overprogrammering van €12,4 miljoen en zal eindigen met een overschot van €1,4 miljoen. Hiervan wordt €0,9 miljoen gelabeld voor programmapijler ‘De gezonde en sociale stad’. Dit betreft de gelabelde middelen die doorgeschoven zijn uit het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 van het sleutelproject ‘Museale voorziening’. Het restant ad €0,5 miljoen wordt besteed aan overige projecten.

Bedrag x €1 miljoen

Vorige stand	-12,4
1 Meer grond opbrengsten Oosterwold	3,3
2 Extra opbrengsten specifieke uitkering	3,6
3 Minder uitgaven	6,0
4 Vrijval risicobuffer	0,9
Overhevelen naar 3 ^e tranche	1,4

Zoals uit de tabel blijkt is er een verwachte financiële ruimte in het gehele meerjarenprogramma 2021-2025 van €1,4 miljoen. Dit bedrag kan worden overgeheveld naar de derde tranche. De vrije ruimte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Meer grond opbrengsten Oosterwold en verkoop van gemeentelijk grondbezit in Oosterwold.
- Extra opbrengsten door de indexering van de specifieke uitkering Groeiopgave vanuit BZK.
- De verminderde uitgaven kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1 miljoen	
Minder uitgaven 2022 (lagere proceskosten, vrijval reservering groeifonds)	0,6
Vrijval ABA in 2023	1,1
Lagere kosten onderdeel economie in Almere, Stad met toekomst in 2023	0,3
Lagere kosten programmalijn Circulaire economie en energie in 2023	0,8
Lagere proceskosten Almere 2.0 in 2023	0,3
Bouwbudget Museum	4,2
Inpassing Vis à Vis	-2,0
Vrijval enenergiefonds in 2024	0,5
Bedrijvenloos in 2024	0,2
Subtotaal minder uitgaven	6,0

- De vrijval risicobuffer betreft het restant van de buffer wat nog niet is bestemd.

Toelichting uitgaven

Bedragen € x 1.000

	Oud = O	Nieuw = N						O+N	Nieuw
Meerjarenperspectief FVA 2025 – 2029	Bestaande middelen 2025 e.v.	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2025-2029	Cofinanciering
Proceskosten Almere 2.0	1.200		1.100	1.100	1.100	1.100	4.400	5.600	
De gezonde en sociale stad	7.687	1.560	4.068	4.508	4.508	6.608	21.250	28.937	8.800
De lerende en ondernemende stad	7.067	1.363	5.910	4.727	4.975	4.725	21.700	28.767	41.201
De groene en duurzame stad	17.009	5.060	2.737	4.385	5.247	5.125	22.554	39.563	40.565
Smart Mobility	0	200	200	200	200	200	1.000	1.000	1.214
Energiesysteem van de toekomst	756		250	250	250	250	1.000	1.756	
Subtotaal kosten	33.719	8.183	14.265	15.170	16.279	18.007	71.904	105.623	91.780
Afronden projecten MJP 2021-2025	14.336								

Proceskosten Almere 2.0

De organisatie Almere 2.0 is op basis van een raming vast-gesteld door het Overleg Almere 2.0. Ten opzichte van de tweede tranche is er €0,4 miljoen bezuinigd op interne kosten.

Programmapijlers

Dit betreft de verdeling van middelen over de programma-pijlers. De pijlers zijn opgebouwd uit sleutelprojecten en programmasturing. Zie voor een uitgebreide toelichting de hoofdstukken waarin per programmapijler en per sleutel-project staat hoe de uitgaven zijn geprogrammeerd door de jaren heen en welke inhoudelijke doelen hierbij horen.

De opgenomen bedragen per sleutelproject zijn niet in alle gevallen hard onderbouwd maar gebaseerd op beargumenteerde aannames. In de meeste projecten dient in de komende jaren de precieze onderbouwing en concrete invulling nog plaats te vinden. Uitgangspunt daarbij is dat de randtotalen per programmapijler in de periode 2025-2029 taakstellend zijn voor wat betreft de bijdrage uit het FVA.

Afronden projecten Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 Het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 heeft een over-lap van een jaar met het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025. Het gevolg daarvan is dat:

- projecten die geheel stoppen;
- projecten die doorlopen in 2025 en dan worden af-gerond of overgedragen aan de lijnorganisatie van de gemeente Almere;
- projecten die verder gaan in één van de programma-pijlers van het nieuwe meerjarenprogramma.

Deze laatste projecten zijn genoemd in de vorige hoofd-stukken. Om een compleet overzicht te geven, zijn de resterende projecten uit het Meerjarenprogramma FVA 2025-2029 in dit aparte hoofdstuk opgenomen.

Risicoparagraaf

Voor de derde tranche is ervoor gekozen om geen bredere algemenere risico reserve op te nemen. Voor de uitwerking van de risicoservering is eerst een integrale risico-inven-tarisatie gewenst. Deze wordt in 2025 en 2026 voor alle projecten uitgevoerd.

Bij de uitwerking wordt de kadernota risicomanagement van de gemeente Almere meegenomen. Eventuele financiële gevolgen zullen inzichtelijk worden gemaakt conform de gebruikelijke systematiek van de kadernota. Bij het begin van de derde tranche dienen de mogelijke risico's en de financiële gevolgen daarvan in eerste instantie binnen het project te worden opgevangen.

Een tweede afweging kan zijn om binnen de programma-pijler afwegingen te maken hoe mogelijke financiële ge-volgen kunnen worden opgevangen. De projecten en de programma's kunnen in ieder geval dus geen beroep doen op een bredere risico reserve op het niveau van het inte-grale programma door het ontbreken hiervan. Op basis van de integrale risico-inventarisatie zal eind 2026 worden beoordeeld of de nu voorgestelde werkwijze kan worden gecontinueerd of dat er andere keuzes dienen te worden gemaakt.

Beheer en onderhoud

Vanuit enkele FVA-projecten zullen fysieke investeringen in de openbare ruimte plaatsvinden, die beheerlasten tot gevolg hebben. Het uitgangspunt is dat deze investeringen niet leiden tot beheerlasten die niet passen binnen de kader van de autonome groei van het beheer en onderhoud. Dit kader zal niet voor alle projecten passend blijven. Daarom zullen we bij de Programmabegroting 2026 een voorstel doen om een stelpost voor de meerkosten van het beheer en onderhoud beschikbaar te stellen van structureel €0,4 miljoen. Dit voorstel kan dan integraal afgewogen worden. Tot dat moment hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Bij de ontwerp- en inrichtingskeuzes van projecten is het uitgangspunt dat het project niet leidt tot een structureel beheerknelpunt.
- Waar dit wel leidt tot een knelpunt wordt aan het bestuur een keuze voorgelegd op het moment dat het project nog beïnvloedbaar is (vóór aanbesteding). De keuze kan zijn het project te stoppen, het project af te schalen zodat er geen knelpunt meer ontstaat of extra geld vrij te maken voor het beheer van het betreffende project. In het laatste geval betreft dit een afweegbaar knelpunt.

	Bijdrage FVA, bedrag x 1.000	waarvan investering	structurele beheerlast 3%
Economisch versterken Almere Centrum en Weerwatergebied	3.500	0	0
Flevo Campus/Innovatiecentrum voedsel	4.000	0	0
PRICE/Innovatiecentrum Duurzaam Bouwen	2.000	0	0
ICT Tribe	500	0	0
Regiodeal Nieuw Land, cofinanciering Tech & transitie (innovatiecentra, onderwijs en triple helix)	9.000	0	0
Reservering cofinanciering vervolg Regiodeal	1.500	0	0
Almeerderhout			
Inflatie fase 1 (Almeerderhout)	1.649	1.649	49
Inflatie fase 2 (Almeerderhout)	7.260	4.846	145
Etalage	1.000	124	4
Stadsweteringpark	2.000	0	0
Natuurinclusieve stad			
Pampus, onder voorwaarde dat cofinanciering beschikbaar komt	495	358	11
Oosterwold	2.550	2.200	66
NPNL			
Inflatie fase 2 Oostvaardersplassen	1.050	0	0
Bijdrage NPNL	450	0	0
Lepelaarsplassengebied	1.900	0	0
Groene dooradering Centrum	1.500	1.000	30
Circulair ambachtscentrum	1.500	0	0
Energiesysteem van de toekomst	1.000		
Smart Mobility	1.000	0	0
ZorgTribe	3.000	0	0
Zorg & ontmoetingshub	5.000	0	0
Cultuurimpuls Almere	6.450		
Kustzone Poort	2.250	1.000	30
Topsport	1.350	0	0
Huis van de stad	2.000	0	0
Totaal	63.904	11.177	335
Onvoorzien 19%			65
Totaal	63.904	11.177	400

Weerwaterbrug (bron: Maarten Feenstra)

08

Woningbouw en Gebiedsontwikkeling

Woningbouw en Gebiedsontwikkeling

Bij de opgave van Almere 2.0 is het mogelijk maken van een gezonde groei van de gemeente Almere een belangrijk deel van het dagelijks werk. Almere is al jarenlang een belangrijke partner voor de woningbouw in Nederland. De stad is in meer dan 40 jaar gegroeid van nul naar ongeveer 90.000 woningen, waar nu ruim 220.000 mensen wonen. Ook de komende jaren blijft Almere nieuwe woningen bouwen. De stad kan blijven groeien naar 350.000 tot 400.000 inwoners en wordt daarmee de vijfde stad van Nederland.

Het toekomstbeeld voor Almere werd in de Rijksstructuurvisie RRAAM (2013) beschreven als “een westelijke georiënteerde stad met circa 60.000 nieuwe woningen ten opzichte van 2010 ...”. Tussen 2010 en 2020 zijn er 12.800 woningen gebouwd. In 2021 is de ambitie bijgesteld in het ‘Perspectief Almere, Stad met toekomst’. Hierin staat dat er ruimte is voor ongeveer 60.000 tot 85.000 nieuwe woningen vanaf 2021. Voor de periode tot 2030 is het doel om ongeveer 25.000 woningen te bouwen. Dit gebeurt vooral in het centrum van Almere. Daarnaast is er meer ruimte voor woningen in de stad zelf, bijvoorbeeld rond belangrijke openbaar vervoer, dan eerder werd gedacht.

In de RRAAM-overeenkomst staat dat de groei van nieuwe woningen niet alleen bedoeld is voor Almere zelf, maar ook voor de metropoolregio Amsterdam en de regio Utrecht. Er is afgesproken dat er een gevarieerde stedelijke omgeving komt, met verschillende soorten woonwijken, zoals (hoog)stedelijke, landelijke en suburbane wijken. Deze wijken vullen de bestaande wijken in Almere en de regio aan. De meerkernige opzet van Almere blijft leidend en nieuwe stadsdelen zullen extra kwaliteiten toevoegen aan de stad.

Binnen de Noordvleugel zijn de woonwijken in Almere uniek. Een goed voorbeeld hiervan is Duin, een duinlandschap gelegen aan het IJmeer. Ook groenstedelijke, landelijke en dorpse woonwijken, die in andere delen van de Noordvleugel minder voorkomen, zijn in Almere volop te vinden.

In de woonvisie ‘Thuis in Almere 2020-2030’ wordt uitgelegd hoe de komende jaren nieuwe woningen worden gebouwd. Naast de nieuwe wijken zoals Almere Poort, Nobelhorst en Oosterwold, wordt er ook in de bestaande stad gebouwd. Dit gebeurt door oude woningen te vernieuwen of te slopen en nieuwe woningen te bouwen, zoals in Almere Haven en het Centrum.

Versterking van personeel

In het ‘Perspectief Almere, Stad met toekomst’ staat wat er de komende jaren nodig is voor een gezonde groei van de stad. De uitvoering van deze brede ontwikkeling, vastgelegd in afspraken tussen overheden, vindt grotendeels plaats binnen de gemeentelijke organisatie van Almere. Om de doelen van het ‘Perspectief MRA Oostflank’ te bereiken, is tijdelijke versterking van personeel nodig. Deze versterking helpt om gebiedsontwikkelingen voor te bereiden en te versnellen en om vraagstukken rondom bereikbaarheid en hoofdstructuren (zoals landschap, klimaat en ecologie) aan te pakken. De bijdrage uit het FVA maakt dit mogelijk.

Financiën

De resterende middelen uit het Meerjarenprogramma 2021-2025 worden in 2025 ingezet voor extra inzet om besluitvorming over (grote) investeringen (bereikbaarheid, ecologie), planning en faseringen van nieuwe gebiedsontwikkelingen voor te bereiden.

Gebiedsontwikkeling Centrum Almere

Stationsgebied Almere Centrum (bron: Maarten Feenstra)

Een sterk en toekomstbestendig centrum is belangrijk voor de ontwikkeling van Almere als aantrekkelijke plek voor de stad en de regio. In Almere werken we samen met onze partners aan een natuurlijke groei van het centrum, met grootstedelijke voorzieningen. Het centrum krijgt een levendige mix van functies, zoals wonen, werken, studeren, ondernemen en ontmoeten.

Een belangrijk onderdeel van deze ambitie is het bouwen van 10.000 tot 15.000 woningen. Hierdoor krijgt het centrum een grotere rol voor de stad en wordt het regionale karakter versterkt. Almere Centrum bestaat uit verschillende deelgebieden, met elk een eigen karakter, uitdagingen en ontwikkelsnelheid. In al deze gebieden ligt de prioriteit bij de ontwikkeling van wonen, bedrijvigheid en stedelijke voorzieningen die elkaar versterken. Dit betekent dat woningbouw als eerste wordt ontwikkeld in gebieden die goed aansluiten op het bestaande centrum.

Verschiedende beleidsdocumenten geven richting aan een gezonde groei van Almere Centrum. De visie ‘De Eeuwige Jonge Binnenstad’ (2020) laat zien hoe de binnenstad tot 2030 levendiger en economisch sterk blijft. De ontwikkelvisie ‘Natuurkrachtig Hart van de Stad 2040’ (2024) geeft richtlijnen voor de groei van de stad na 2030.

Deze visie gaat over hoe de doorontwikkeling, inbreiding en verdichting van de gebouwde omgeving gecombineerd wordt met meer groen, klimaatadaptatie en het versterken van gezondheid en veerkracht. Andere belangrijke documenten voor de woningbouw in Almere Centrum zijn het ‘Gebiedsontwikkelingsplan Centrum Weerwater’ (2012) en het ‘Mobiliteitsplan Hart van de Stad 2030-2040’ (2024).

Aankomende jaren wordt er eerst gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de binnenstad en de stationsomgeving, met circa 7.000 nieuwe woningen. Aan de zuidoever van het Weerwater komt de groene stadswijk Hortus. Ook groeit het bedrijventerrein De Steiger Noord verder als circulair bedrijventerrein, waar meer bedrijven zich zullen vestigen. Vervolgens is de verdere ontwikkeling van het noorden van de stationsomgeving gepland.

Hortus (bron: Richard Terborg)

Na 2030 wordt bedrijventerrein Markerkant omgevormd tot een gebied dat aan het centrum grenst, met stedelijk wonen, (culturele) voorzieningen en werkruimtes. Als de binnenstad en stationsomgeving hun grenzen bereiken wat woningbouw betreft, zal er na 2030 richting OV-knooppunt ‘t Oor, aansluitend op Hortus en de Steiger, nieuwe woningbouw en werkgelegenheid ontstaan. Op langere termijn kan de Steiger Zuid worden getransformeerd tot een gemengd woon-werkgebied. Deze ontwikkelingen kunnen het aantal nieuwbouwwoningen in Almere Centrum oplopen tot 10.000 tot 15.000. In 2024 ligt de focus in de ‘Werkagenda 2040’ op het organiseren en uitwerken van de stappen die nodig zijn om de ontwikkeling van Centrum Almere verder te realiseren, volgens de visie ‘Natuurkrachtig Hart van de Stad’ om de kwaliteit en kracht van het gebied te versterken.

Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Oosterwold vanaf de Watersnipweg (bron: Maarten Feenstra)

Oosterwold is een van de meest bijzondere gebiedsontwikkelingen in Nederland. Het Rijksvastgoedbedrijf, gemeenten Almere en Zeewolde, provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland werken hier samen aan. Het gebied ligt deels in Almere en deels in Zeewolde. Een deel van de grond is eigendom van het Rijk.

Voor Oosterwold is er geen gedetailleerd uitbreidingsplan gemaakt, maar wel zijn spelregels opgesteld die diverse initiatieven mogelijk maken. Binnen deze spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten met woningen, bedrijven, groen, landbouw en kavelwegen. De bestaande en eventueel nieuwe polderwegen vormen de hoofdwegen voor verkeer en worden aangelegd door de gebiedsorganisatie Oosterwold.

Het totale gebied biedt ruimte voor zo’n 15.000 woningen in een groene omgeving, waarmee wordt ingespeeld op de vraag naar groene woonmilieus in de Noordvleugel. In 2015 begonnen de eerste gronduitgiftes in deelgebied 1 op Almeers grondgebied, waar ruimte is voor zo’n 4.500 woningen.

Deelgebied 2, dat voornamelijk in Zeewolde ligt, biedt plaats aan ongeveer 10.500 woningen.

Met de groei van het aantal inwoners en de toename van het verkeer investeert de gebiedsorganisatie Oosterwold sinds 2021 in polderwegen en fietspaden. In juli 2022 werd duidelijk dat de gemeente verantwoordelijk is voor het afvalwater. Dit betekent dat de bewoners van Oosterwold hun afvalwater niet meer zelf mogen zuiveren. De gemeente zorgt ervoor dat er zo snel mogelijk een riool wordt aangelegd in deelgebied 1A. In de MIRT-afspraken 2024 hebben de deelnemende partijen onderschreven dat de gebiedsontwikkeling in Oosterwold ook een bijdrage kan leveren aan het oplossen van de woningcrisis.

Hierbij is een studie uitgevoerd naar de effecten van het toevoegen van 5.000 tot 10.000 extra woningen aan de tweede fase. Hieruit komt naar voren dat binnen de huidige spelregels van Oosterwold er geen grootschalige verstedelijking mogelijk is. Wel zijn er mogelijkheden voor een intensiveringsslag.

Voor de ontwikkeling van fase 2 Oosterwold wordt over deze intensiveringsslag nagedacht. Partijen bekijken hoe in een versnelde vorm van samenwerking gestart kan worden met de ontwikkeling van extra woningen op basis van de kernkavel. Hierbij zal goed overleg zijn met publieke en private partijen nodig zijn om in een hoger tempo en dichtheid woningen te kunnen realiseren. Na besluit over de mogelijke komst van een defensiekazerne in Flevoland worden in 2025 nadere afspraken gemaakt over de verdere ontwikkeling van Oosterwold.

Gebiedsontwikkeling Pampus

Almere Pampus (bron: Liset Verberne)

Almere Pampus wordt het stadsdeel van de toekomst. Een enorm gebied aan het IJ- en Markermeer, dat de komende jaren ruimte kan bieden voor 25.000 tot 35.000 woningen en 16.000 banen. Hiermee wordt een grote bijdrage geleverd aan het oplossen van het woningtekort in Almere en de regio. Almere Pampus krijgt een eigen identiteit, maar moet zich ook verhouden tot dat wat er al is. Daarom worden plannen gemaakt in de geest van Almere, maar wel met de kennis en context van nu.

Bij de ontwikkeling van Almere Pampus wordt er veel aandacht besteed aan duurzaamheid, zodat het gebied toekomstbestendig kan worden gebouwd. Water en bodem zijn hierin sturend. Ook de energie, mobiliteit en natuur spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling.

De landschappelijke kwaliteit van Almere, die de inwoners waarderen, is terug te zien in dit stadsdeel. Almere Pampus sluit aan bij de groene kwaliteiten van de bestaande stad en vormt tegelijk een stedelijk stadsdeel dat ligt op de lijn van Amsterdam Zuid, IJburg, Almere Pampus en Almere Centrum.

Rond 2030 zou de bouw van Almere Pampus kunnen beginnen, mits er een positief besluit is genomen over de aanleg van de IJmeerverbinding. De ontwikkeling van dit nieuwe stadsdeel maakt het voor veel inwoners van Almere en de regio mogelijk om te wonen en te werken op een van de mooiste en zeer centraal gelegen plekken in de regio.

MIRT-afspraken

In de MIRT-afspraken 2024 is met het Rijk en regio afgesproken dat er voor de gebiedsontwikkeling van Pampus een integrale businesscase wordt opgesteld, waarvan de bekostiging van de IJmeerverbinding onderdeel is, inclusief een investeringsfonds voor sociale en leefbare ontwikkeling van Pampus en de stad. De resultaten van het onderzoek worden geagendeerd voor het BO MIRT Noordwest 2026. De kosten van dit onderzoek worden 50/50 door Rijk en regio gedragen, waarbij de ministeries van VRO en IenW gezamenlijk de opdrachtgevers zijn. Het onderzoek wordt in overleg met de gemeente Almere en de provincie Flevoland opgezet en (tussen)resultaten worden gepresenteerd.

Financiën

De resterende middelen van Pampus Kennis- en werkagenda (€527.000) en Pampus zakelijk traject (€197.000) worden in 2025 ingezet voor het vervolg Pampus, onder andere de voorbereiding van de eerste fase.

Dijk langs Pampusdijk (bron: Maarten Feenstra)

09

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid

De woningbouwambities van de Metropoolregio Amsterdam hangen sterk samen met bereikbaarheid en werkgelegenheid. De Noordvleugel is steeds meer een samenhangend gebied, met veel interactie tussen de steden in de regio. Om de regio ook in de toekomst goed bereikbaar te houden, is het belangrijk dat de groei van het verkeer en het openbaar vervoer gelijktijdig gebeurt met de stedelijke ontwikkeling.

De aanleg van spoor en wegen kost veel geld. Deze projecten worden door het Rijk betaald uit het nationale Mobiliteitsfonds. Gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk hebben met elkaar afgesproken om het FVA in principe niet in te zetten voor projecten waarvoor het Rijk verantwoordelijk is. Om toch een indruk te geven van de voortgang van de totale opgave van het programma Almere 2.0 in dit meerjarenprogramma, lichten we ook de ontwikkelingen op het gebied van bereikbaarheid toe.

Wegverbreding A6

Almere groeit de komende jaren verder. Om ervoor te zorgen dat de economie van de Noordvleugel sterk blijft, moet de bereikbaarheid tussen Almere, Amsterdam en Schiphol (SAA, A9-A1-A6) worden uitgebreid. De uitbreiding van de wegen in dit gebied is al ver gevorderd, waardoor de verbinding van Almere naar het westen en van Schiphol naar het noordoosten is verbeterd. Aan de kant van Schiphol wordt nog gewerkt aan de A9 tussen Badhoevedorp en Amstelveen.

In 2016 is besloten om de A6 tussen Almere en Lelystad te verbreden. Het Rijk heeft in 2022 een aanvullend bedrag van €30 miljoen voor de uitbreiding van de A6 tussen Almere Oostvaarders en Lelystad gereserveerd, zodat de uitvoering snel kon plaatsvinden. Door de stikstofproblematiek is het 'Ontwerp Tracébesluit' is het project voor onbepaalde tijd uitgesteld. Uit recent onderzoek blijkt dat de stikstofproblematiek geen beperking hoeft te zijn. In de MIRT-afspraken 2024 tussen het Rijk en regio is besloten/herbevestigd om zo spoedig mogelijk te starten met deze verbreding van de A6.

Wegverbreding A27

Naast de wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA), moet de doorstroming op de A27 verbeterd worden. Op het deel tussen Eemnes en afslag Zeewolde/N305 zullen de komende jaren, zonder maatregelen, veel meer files zijn. Hierdoor worden Flevoland en de regio 't Gooi/Utrecht minder goed bereikbaar. Dit kan voorkomen worden door de weg te verbreden. Zowel de auto als de (HOV) bus kunnen dan beter doorrijden, waardoor Almere, Zeewolde en Lelystad goed bereikbaar blijven.

In het BO MIRT van november 2022 bleek echter dat er op dit moment niet genoeg geld is om de verbreding van de A27 tussen knooppunt Eemnes en Zeewolde te kunnen realiseren. In het proces van de MIRT 2024 is er vanuit de regio gekeken hoe er zo snel mogelijk gestart kan worden met een MIRT-verkenning A27 knooppunt Eemnes – Zeewolde. Het Rijk en de regio hadden al eerder afgesproken het budget van €29 miljoen (prijspeil 2022, inclusief btw en inclusief regionale bijdrage van 25%)

beschikbaar te houden. In het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 is bij uitzondering €500.000 gereserveerd, als onderdeel van deze regionale bijdrage. In het recente Kamerdebat over de MIRT-afspraken 2024 heeft de minister van I&W mondeling bevestigd dat de verkenning van verbreding van de A27 als één van de eerste projecten uit de 'slaapstand' wordt gehaald. In het eerste kwartaal 2025 zal het kabinet hierover een definitief besluit nemen.

IJmeerverbinding

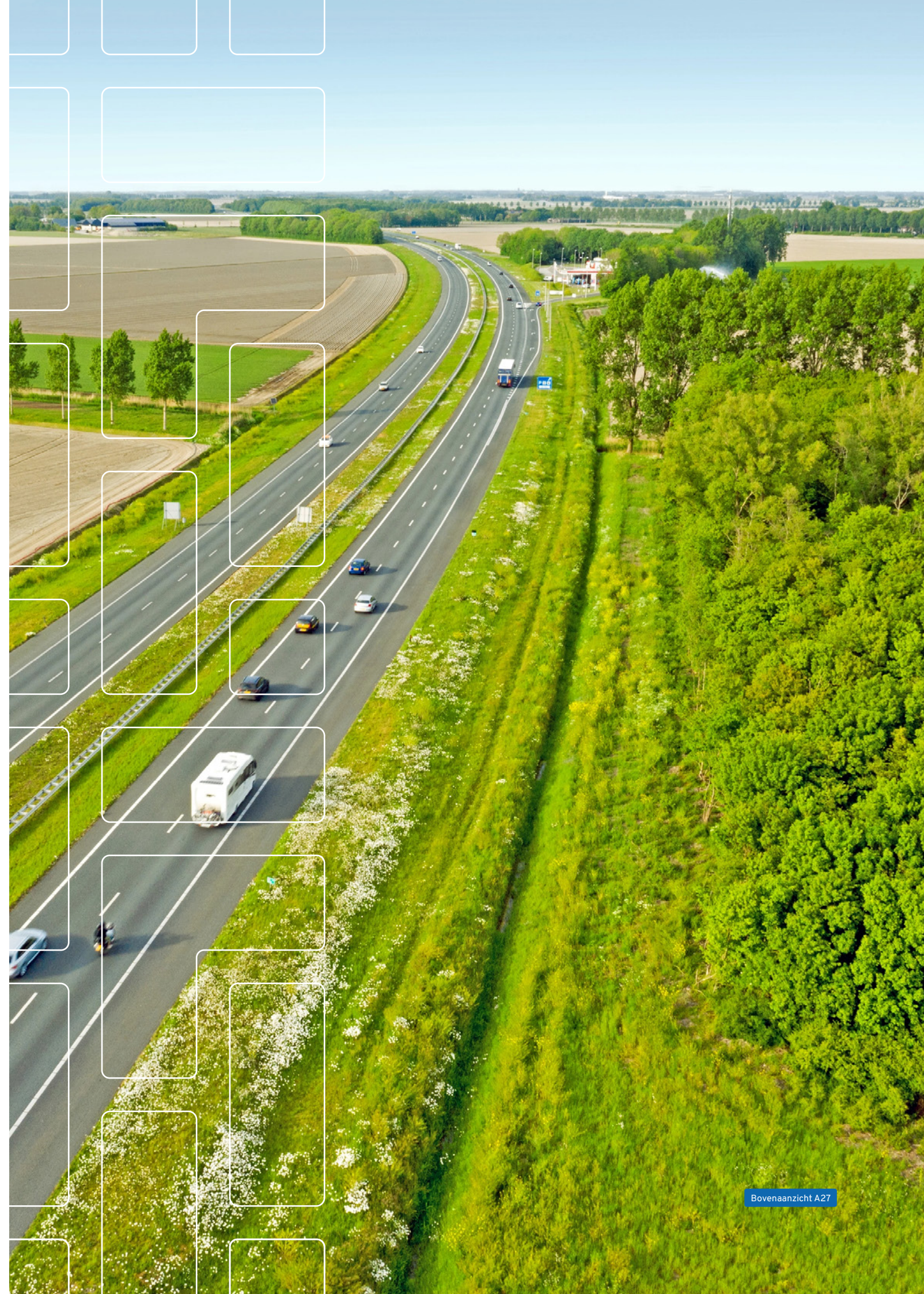
Gezien het grote belang van een goede ontsluiting van de grootschalige woningbouwlocatie Pampus binnen de MRA en de regio Flevoland is het daarom noodzakelijk een concreter beeld te krijgen van de kansen op private en publieke financiering van een IJmeerverbinding tussen Almere en Amsterdam. De bereikbaarheid van Almere en Flevoland is randvoorwaardelijk voor de groei van wonen en werken.

Parallel aan de voorbereiding van de bouw van de eerste fase Pampus met 7.500 woningen en 4.000 arbeidsplaatsen wordt op initiatief van de regio een gezamenlijke 'P-verkenning' gestart. Deze P-verkenning onderzoekt de mogelijkheden en kansrijkheid van alternatieve bekostiging van een IJmeerverbinding. Dit onderzoek is een alternatieve route naar de start van een MIRT-verkenning.

HOV Almere Pampus 1^e fase

In het BO MIRT van 2024 is bevestigd dat de door het Rijk gereserveerde €54 miljoen, voor (H)OV Pampus beschikbaar is.

In de ruimtelijk strategische verkenning voor Almere Pampus wordt onderzocht of een groot deel van de eerste fase van de woningbouw in Almere Pampus al voor 2030 gerealiseerd kan worden. De IJmeerverbinding is dan nog niet gerealiseerd. Een HOV-verbinding tussen Pampus en Almere Centrum kan de nieuwe bewoners van goed openbaar vervoer voorzien.

Bovenaanzicht A27

10

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)

Markerwadden (bron: John Gundlach)

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)

In 2003 is besloten om de Markerwaard niet in te polderen. Hierdoor zijn het Markermeer en IJmeer als groot open water in Nederland behouden. Deze meren hebben een natuurkwaliteit die belangrijk is voor Nederland en daarbuiten. In 2009 is het gebied aangewezen als Natura 2000-gebied. Naast de Natuurbeschermingswet geldt ook de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) voor dit gebied.

Het Markermeer-IJmeer is ook een belangrijk watersportgebied, met veel recreatiemogelijkheden aan de waterrand en op het op water. Een prachtige locatie voor stedelijke bewoners in de regio. Het Markermeer-IJmeer vormt een 'blauw hart' tussen Amsterdam en Almere. Voor de beroepsvaart, zandwinning en visserij zijn de meren economisch belangrijk. Het Markermeer en het IJmeer vormen samen met het IJsselmeer, het nationale zoetwaterreservoir waar ruim de helft van Nederland van afhankelijk is.

De weidsheid en openheid van het Markermeer-IJmeer zijn een bijzonder contrast met de stedelijke dichtheid van Amsterdam en Almere. De ligging in het midden van de noordvleugel biedt kansen. Het gebied kan belangrijker worden als de mogelijkheden voor recreatie en gebruik worden verbeterd, terwijl er goed wordt gezorgd voor de natuur en de cultuurhistorische waarde van het gebied.

Natuur, recreatie en landschap

De ecologische kwaliteit van het Markermeer en het IJmeer is in de jaren negentig fors achteruitgegaan. Hierdoor voldoet het systeem niet aan Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water. Dit beperkt de mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor het Markermeer-IJmeer is in RRAAM dus de ambitie uitgesproken om de kwaliteit te verbeteren voor:

- natuur
- recreatie
- landschap

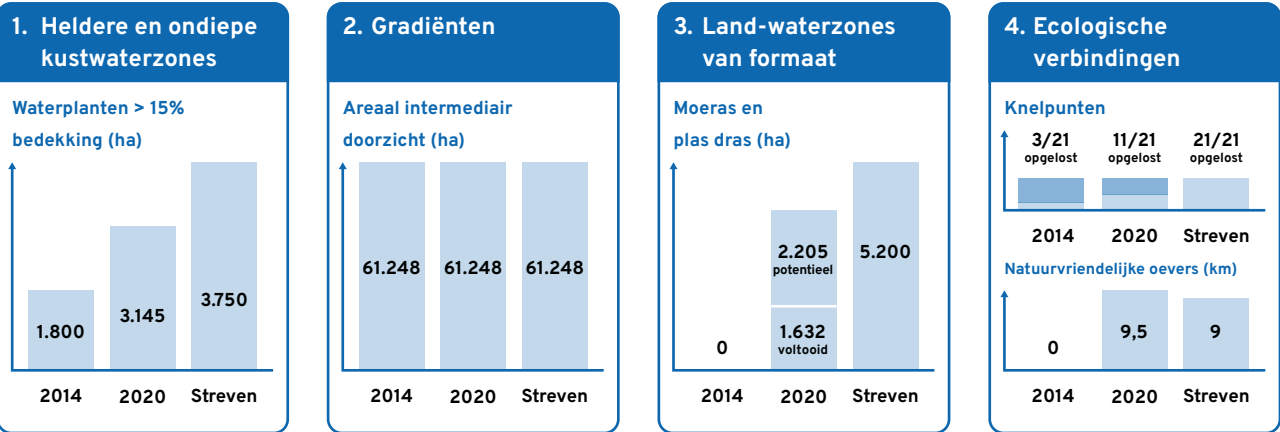
Deze drie elementen zijn sterk met elkaar verbonden. Door te investeren in natuur ontstaat er meer ruimte voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals recreatie. Het beschermen van de Natura 2000-gebieden en het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water-doelstellingen is een voorwaarde bij het ontwikkelen van een duurzaam systeem voor de toekomst. Een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) in Markermeer-IJmeer zorgt voor een gezonde omgeving, is aantrekkelijk voor recreatie en biedt een goed woon- en werkklimaat.

Een ecologisch sterk en veerkrachtig systeem zorgt ervoor dat het Markermeer-IJmeer gebied tegen een stootje kan. Het gebied is in balans met verantwoord gebruik en ontwikkelingen aan de randen, zoals wonen, mobiliteit, energie en recreatie. Het verbeteren van de kwaliteit in en rond het Markermeer-IJmeer is zelfs randvoorwaardelijk om nieuwe wijken buiten de dijken in Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus) te kunnen bouwen. Studies hebben laten zien dat het belangrijk is om het natuursysteem gevarieerder te maken. Dit helpt om het gebied minder kwetsbaar te maken voor de doelen van Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Om dit te bereiken moeten er heldere ondiepe zones en overgangen tussen land en water worden aangelegd in het Markermeer. De eerste stap in dit proces was het maken van de Marker Wadden. Het eerste deel inmiddels hiervan afgerond.

Binnen- en buitendijkse verbindingen

Vanuit de Stuurgroep Markermeer IJmeer wordt sinds 2019 gewerkt aan de Oostvaarders-oevers in het Markermeer. In het PAGW (*Programmatische aanpak grote wateren*) project Oostvaardersoevers wordt gekeken naar verbindingen tussen binnen- en buitendijks in het Markermeer, de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen.

Er is een harde grens tussen deze gebieden, maar door de plassen te verbinden met het watersysteem van het Markermeer, wordt het aantal land-waterovergangen vergroot. Dit zorgt voor meer variatie in het landschap en draagt bij aan een betere ecologie aan beide zijden van de dijk. Ook wordt de beleefbaarheid (recreatie en educatie) van het gebied verbeterd. In 2024 is dit project de Planning- en Studiefase (MIRT) ingegaan. De realisatie wordt verwacht vanaf 2027. Om de ecologische kwaliteit van het water te monitoren is de ‘Natuurthermometer’ ontwikkeld. Uit de monitoring blijkt dat de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet zijn, maar er nog geen Toekomstbestendig Ecologisch Systeem in het Markermeer-IJmeer is. De meetgegevens voor de Natura 2000-doelstellingen zijn in de afgelopen jaren positief (figuur 1). De scores voor de KRW-normen zijn in de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

De infographic laat zien hoe natuurprojecten vorderen op het gebied van systeemcondities. Voor de heldere en ondiepe kustwaterzones is de bedekking met waterplanten gegroeid van 1.800 hectare in 2014 naar 3.145 hectare in 2020, met een streefwaarde van 3.750 hectare. Gradiënten in slib, die zorgen voor een intermediair doorzicht, zijn sinds 2014 stabiel gebleven op 61.248 hectare, wat gelijk is aan het uiteindelijke doel. De land-waterzones zijn vergroot door moerasgebieden en plas-draszones te creëren. Dit ging van 0 hectare in 2014 naar 1.632 hectare in 2020, met nog 2.205 hectare potentieel. Het uiteindelijke doel is 5.200 hectare. Op het gebied van ecologische verbindingen zijn inmiddels 11 van de 21 knelpunten opgelost, waar dit er in 2014 nog maar 3 waren. Het streven is om uiteindelijk alle 21 knelpunten weg te nemen. Tot slot is de aanleg van natuurvriendelijke oevers in 2020 gegroeid naar 9,5 kilometer, waarmee het doel van 9 kilometer zelfs is overtroffen.

De baai van Almere

In 2020 is het ‘Perspectief Oostflank MRA’ vastgesteld. Deze visie is belangrijk voor de verstedelijkingsstrategie van de MRA. De stedelijke ontwikkeling rondom het IJmeer, met mogelijkheden voor recreatie en betere verbindingen, maakt hier deel van uit.

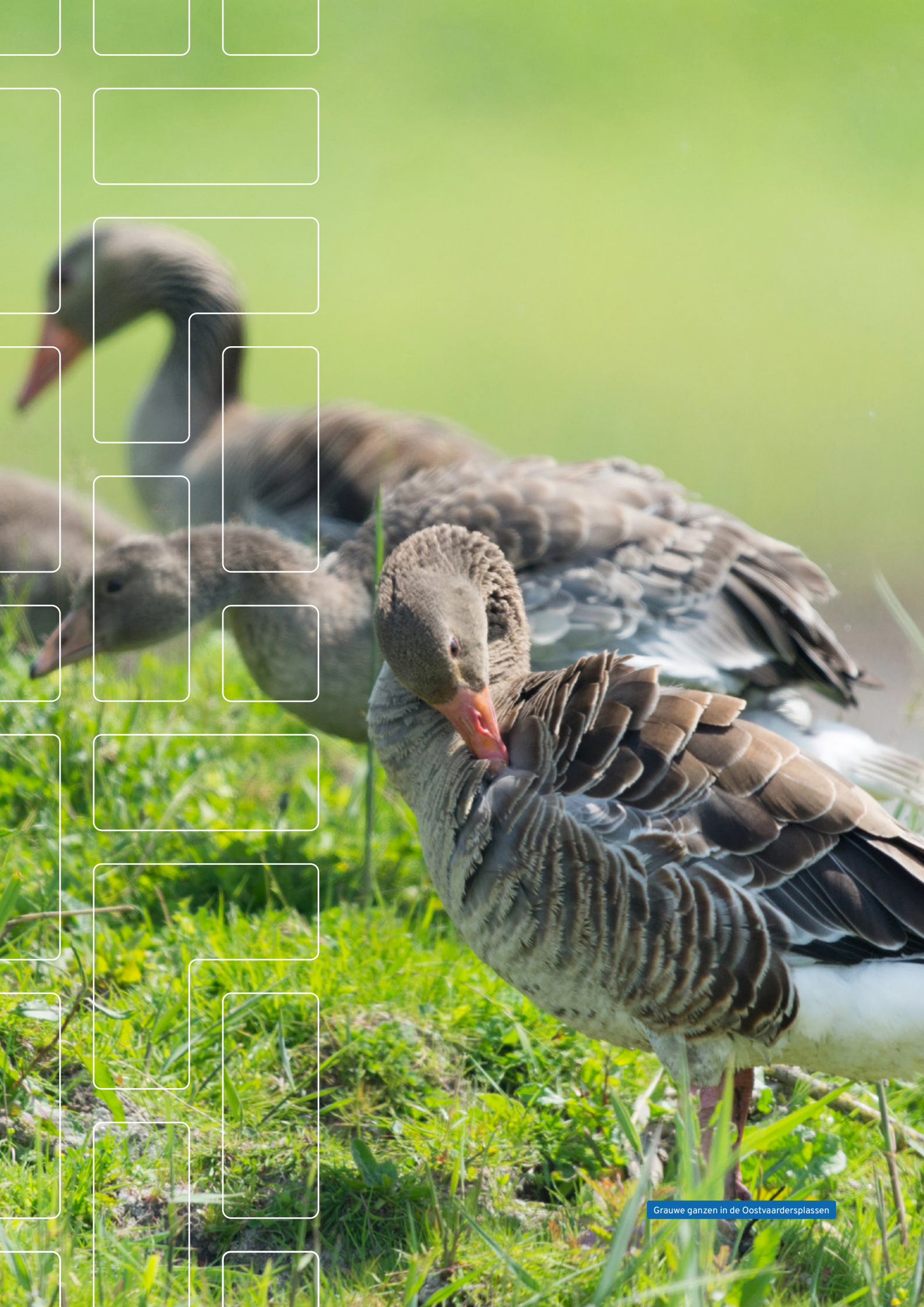
Er wordt onderzoek gedaan naar een IJmeerverbinding en noodzakelijke natuurmaatregelen. Ook wordt gewerkt aan een ontwikkelstrategie voor een aantrekkelijke baai en stedelijke ontwikkeling aan beide zijden van de baai.

De Ontwikkelstrategie Amsterdam Bay Area (ABA) werd in 2021 opgeleverd, met verschillende uitwerkingen. Hierin staan de resultaten van diverse onderzoeken, waaronder een budget voor ecologische maatregelen in het Markermeer-IJmeer. Deze maatregelen kunnen zowel de ecologie verbeteren als bijdragen aan het verbinden van de verstedelijking aan beide zijden van het meer. Medio 2022 is het ‘Toekomstvast Investeringspakket (TVIP)’ opgesteld.

Het TVIP bestaat uit korte termijn maatregelen (2030), die randvoorwaardelijk zijn voor de ontwikkeling van de Baai van Almere. Er wordt gewerkt rond de thema’s werken, bereikbaarheid, duurzaamheid en natuur en ecologie. Onder het thema natuur en ecologie wordt ingezet op drie maatregelen:

- 1. mosselbanken;
- 2. de aanleg van achteroevers met visverbindingen en luwtestructuur;
- 3. het versterken van groenstructuren Pampushout.

Het TVIP is in het BO MIRT van 2022 vastgesteld en vormt een eerste invulling voor de ontwikkeling van Almere in de gezamenlijke uitvoeringsagenda NOVEX MRA.

Grauwe ganzen in de Oostvaardersplassen

almere20.nl

